

Vakgroep

Voorlichtingskunde

Het imago van de Landbouwniversiteit Wageningen

R. Benthem

C.M.J. van Woerkum

Landbouwniversiteit
Wageningen

HET IMAGO VAN DE LANDBOUWUNIVERSITEIT WAGENINGEN

Een studie naar de beeldvorming van de LUW onder VWO-abituriënten en relevante
intermediairen.

R.Bentham
C.M.J. van Woerkum
Vakgroep Voorlichtingskunde
Landbouwwuniversiteit Wageningen
Maart 1992

17499W

VOORWOORD

Imago-onderzoek heeft de laatste jaren een grote vlucht genomen. Ook overheidsorganisaties zijn zich steeds meer bewust dat zij afhankelijk zijn van hun omgeving en tijdelijk moeten signaleren wat de samenleving van haar vraagt en hoe deze over haar denkt. Een dergelijk proces speelt zich ook af bij de Landbouwwuniversiteit Wageningen. In de universiteit is een discussie gaande over de te volgen koers, welke missie de universiteit heeft en welk imago zij naar buiten wil uitdragen. In dit kader is aan de Vakgroep Voorlichtingskunde gevraagd een imago-onderzoek onder relevante relatiegroepen van de LUW uit te voeren. Gekozen is voor een op dit moment belangrijke relatiegroep: abiturienten.

Dit onderzoek hebben wij in de tweede helft van 1991 uitgevoerd. Een deel van de resultaten en aanbevelingen zijn direct bedoeld voor de afdelingen Voorlichting en Studentenzaken, daar zij in eerste instantie verantwoordelijk zijn voor de werving van nieuwe studenten. Een ander deel van de resultaten en aanbevelingen heeft betrekking op het gehele aanbod van de universiteit. Mede daarom is dit rapport ook interessant voor allen die zich bezig houden met het beleid van de Landbouwwuniversiteit. Hopelijk geven de resultaten en aanbevelingen nieuwe impulsen voor een interne discussie over de te volgen koers van de universiteit.

Het onderzoek is vanuit de universiteit begeleid door een aantal medewerkers van de Landbouwwuniversiteit. Onze dank gaat uit naar:

Dhr. P.H.M. Aben (Afd. Voorlichting),
Drs. van Heusden (Alumni-functionaris),
Dr. M. Bos-boers (NILI) en
Drs. J.G. Bosman (Afd. studentenzaken).

Roelof Benthem
Cees van Woerkum

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	5
1.1 Aanleiding onderzoek	5
1.2 Probleemstelling	6
1.3 Imago, identiteit en communicatie	9
1.4 Studiekeuze criteria	10
1.5 Imagoconcept LUW	14
1.6 Onderzoeksvragen	15
1.7 Onderzoeksmethodiek	16
2. SURVEY ONDER VWO ABITURIENTEN	19
2.1 Beschrijving onderzoekspopulatie	19
2.2 Toelichting analyse en interpretatie	20
2.3 Beeld van de LUW	21
2.4 Studiekeuze processen	27
2.5 Informeel netwerk	29
2.6 Evaluatie wervingscampagne	31
3. SURVEY OUDERS 6-VWO ABITURIENTEN	34
3.1 Beschrijving onderzoekspopulatie	34
3.2 Beeld van de LUW	34
3.3 Rol van de ouders bij studiekeuzeprocess	38
3.4 Informeel netwerk	39
4. SURVEY ONDER DECANEN EN LERAREN VAN EXACTE VAKKEN	43
4.1 Inleiding	43
4.2 Beschrijving onderzoekspopulatie	43
4.3 Beeld van de LUW	45
4.4 Rol bij studiekeuze van leerling	48
4.5 Evaluatie voorlichting LUW aan decanen en leraren	50
4.6 Opmerkingen over beleid van de LUW	53
5. SURVEY ONDER TWEEDEJAARS STUDENTEN LANDBOUWUNIVERSITEIT	57
5.1 Inleiding	57
5.2 Beschrijving onderzoekspopulatie	57
5.3 Zelfbeeld van de LUW	57
5.4 Studiekeuzeprocess	62
5.5 Evaluatie voorlichting LUW	64
5.6 Informeel netwerk	65
5.7 Verschillen per studierichting	67

6. CONCLUSIES	69
6.1 Imago LUW	69
6.2 Relatie LUW met landbouw	74
6.3 Relatie studiekeuze en imago LUW	76
6.4 Identiteit, zelfbeeld en imago	77
7. AANBEVELINGEN	80
LITERATUUR	85
SAMENVATTING	I
TABELLEN	IV

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding onderzoek

"De Landbouwniversiteit begeeft zich meer en meer op de markt. Om succes te behalen zal zij zich daar moeten onderscheiden van haar mededingers. Dan zal ze niet alleen haar onderwijs en onderzoek duidelijk en aantrekkelijk moeten profileren, maar in het bijzonder ook haar communicatiebeleid veel nadrukkelijker moeten hanteren als instrument van beeldvorming".

Zo begint de nota "Communicatiebeleid van de Landbouwniversiteit in de jaren '90"¹. Uit deze nota blijkt dat de Landbouwniversiteit planmatiger en doelgerichter met haar doelgroepen wil gaan communiceren. Hiermee wil zij onder andere haar beeldvorming verbeteren. Binnen de universiteit bestaat enige ongerustheid over het imago van de Landbouwniversiteit. Het publiek zou volgens sommigen een vrij duidelijk en eenduidig beeld van de Landbouwniversiteit hebben, als zijnde het unieke en vanzelfsprekende centrum van de landbouwwetenschap. Dit in tegenstelling tot andere universiteiten, welke vaak meerdere gezichten kennen door een grotere diversiteit aan studierichtingen en meerdere faculteiten. Het is de vraag in hoeverre dit landbouw-imago in het voordeel werkt van de universiteit en of dit geschetste imago de ware identiteit van de Landbouwniversiteit dekt. Haar onderwijsaanbod is immers veel verscheidener dan de naam doet vermoeden. Bovendien bestaat de kans dat het imago van de universiteit negatief beïnvloed wordt door het verslechterde imago van de landbouw in het algemeen.

Voordat er een beeldvormingscampagne gestart kan worden zal allereerst meer duidelijkheid moeten komen over het werkelijke imago van de Landbouwniversiteit en over de gewenste identiteit en daarmee samenhangend het gewenste imago onder de diverse doelgroepen. Inmiddels heeft er onder leiding van het externe communicatiebureau BBK informatie-overdracht een identiteitsdiscussie binnen de universiteit plaatsgevonden² en heeft dit bureau een analyse gemaakt van alle beeldvormende activiteiten van de Landbouwniversiteit³. Aan de identiteitsdiscussies hebben negentien topfunctionarissen en twee communicatieadviseurs van BBK-informatie overdracht deelgenomen. Door de deelnemers aan deze discussie werd de LUW gekarakteriseerd als een degelijke, wat saai organisatie met een breed maar voor een deel onbekend aanbod. Een organisatie die enigszins in zichzelf is gekeerd. Als gewenste identiteit wil men gaarne de sterke punten zoals deskundigheid en integriteit bewaren. Daarnaast streeft men naar een open, zakelijke organisatie met een breed, bekend aanbod. Een wetenschappelijke organisatie die vanuit een actieve houding een bijdrage levert aan oplossingen voor maatschappelijke problemen. Samenvattend kunnen we de gewenste

¹. Communicatiebeleid van de Landbouwniversiteit in de jaren negentig, College van Bestuur, Landbouwniversiteit, 1991.

². Je beste tijd is je identiteit, Rapportering van twee identiteitsdiscussies Landbouwniversiteit Wageningen, BBK-informatieoverdracht, 1990.

³. Communicatie deelprojecten Landbouwniversiteit, BBK-informatieoverdracht, 1990.

identiteit van de Landbouwniversiteit omschrijven als: geloofwaardig, actief, zakelijk en deskundig.

Het is nu de vraag in hoeverre het imago bij de diverse doelgroepen afwijkt van de gewenste identiteit en het gewenste imago. De Landbouwniversiteit beschikt nauwelijks gegevens hierover. Een imago-onderzoek onder de relatiegroepen zou meer duidelijkheid kunnen verschaffen. Om die reden heeft het College van Bestuur van de Landbouwniversiteit wageningen besloten om een imago-onderzoek te laten uitvoeren door de vakgroep Voorlichtingskunde. In principe komen hiervoor alle relatiegroepen van de Landbouwniversiteit in aanmerking. Gezien de hoge kosten van een uitgebreid onderzoek onder alle relatiegroepen (o.a. opdrachtgevers, werkgevers van afgestudeerden en het politieke circuit) is er gekozen voor één relatiegroep: de potentiële studenten (abituriënten) en de voor hen relevante intermediairen. De inkomsten en het voortbestaan van de LUW zijn direct afhankelijk van de instroom van nieuwe en capabele studenten.

1.2 Probleemstelling

De eerder genoemde doelstelling van het onderzoek, een meting van het imago van de Landbouwniversiteit onder VWO-abituriënten, vereist een nadere uitwerking. Een aantal veronderstellingen in de inleiding zullen getoetst moeten worden door middel van onderzoek. Zo is het bijvoorbeeld maar de vraag of de Landbouwniversiteit een slecht imago heeft. Voorgaande onderzoeken hebben hier geen uitsluitsel over kunnen geven (IJff, 1987 en Herel, 1990). Wel zijn er aanwijzingen dat een verouderd en verengd "boeren-imago" een mogelijke oorzaak is van het feit dat het aantal eerstejaarsstudenten sterker terugloopt dan op grond van demografische ontwikkelingen verwacht mag worden. Als gevolg van dit imago zou een deel van het onderwijsaanbod (de niet traditionele richtingen) door een deel van de abituriënten niet overwogen worden. Bijvoorbeeld doordat zij niet op de hoogte zijn van het feit dat in Wageningen ook niet typische landbouwstudies, zoals levensmiddelentechnologie of milieuhygiëne gevolgd kunnen worden. In hoeverre deze gedachtengang juist is zal door middel van dit onderzoek getoetst worden.

Een andere veronderstelling in de inleiding is de gedachte dat de huidige landbouwproblematiek een negatieve uitstraling heeft op het imago van de Landbouwniversiteit. Hierdoor zou het voor jonge mensen mogelijk minder aantrekkelijk zijn om hun beroepsperspectieven in de sector landbouw te gaan zoeken⁴. Zonder te diep in te gaan op het studiekeuzeprocess, zullen we ons wel de vraag moeten stellen in hoeverre de huidige landbouw een negatief imago heeft en in hoeverre dit doorwerkt op het imago van de Landbouwniversiteit. Indien de huidige landbouw een negatief beeld oproept kan dit verschillende aspecten bevatten. Zo kan het zijn dat men de economische betekenis van de landbouw in de toekomst nogal pessimistisch inschat. De landbouw in Nederland zou economisch over haar hoogtepunt heen zijn. Een ander aspect is het ecologische. Men zou

⁴. Uit eerder onderzoek blijkt dat de werkgelegenheidssituatie een rol van betekenis speelt bij de school-en beroepskeuze: Verhijdt, H. en J. Diederik, Determinanten van beroepskeuze, OSA-werkdocument nr. W 39, oktober 1987.

kunnen gaan twijfelen aan de levensvatbaarheid van de Nederlandse landbouw vanwege de gevolgen voor het milieu die met de huidige landbouw gepaard gaan of men zou de landbouw mede verantwoordelijk kunnen stellen voor een deel van de milieuproblemen. Mogelijk leidt dit tot een afwijzende houding ten opzichte van het werken in deze sector. Men wil niet graag 'mede-plichtig' zijn. De media bieden over de relatie landbouw en milieu ruimschoots informatie. Belangrijk hierin is de perceptie van de buitenwereld van wat de Landbouwuniversiteit (en dan met name de groene richtingen) op dit vlak te bieden heeft. Is de Landbouwuniversiteit in staat om op de huidige landbouwproblemen een antwoord te vinden? Bijvoorbeeld in de vorm van een nieuw landbouwmodel op basis van onderzoek, dat in economisch en ecologisch opzicht levensvatbaar is? Hoe de buitenwereld dit ziet en welke voorveronderstellingen leven zou nader getoetst moeten worden.

Bij het imago-onderzoek is het gebruikelijk dat het externe beeld van de organisatie wordt afgezet tegen het zelfbeeld van de organisatie en de identiteit van de organisatie. Idealiter zouden deze drie zoveel mogelijk overeen moeten komen. In dit kader is het van belang om bij een analyse van het imago van de Landbouwuniversiteit ook naar de identiteit en het zelfbeeld van de LUW te kijken. Zoals in de inleiding staat vermeld heeft er reeds een identiteitsdiscussie binnen de LUW plaatsgevonden. Hieruit blijkt dat er enige verschillen bestaan tussen het zelfbeeld van de organisatie en de gewenste identiteit van de organisatie. Hier zal de Landbouwuniversiteit onder andere middels interne communicatie en eventuele politieke besluiten verandering in kunnen brengen. In eerste instantie werd er vanuit gegaan dat deze gegevens direct gebruikt konden worden voor dit imago-onderzoek als een soort van referentiekader. Hier stuiten we echter op een probleem. De termen waarin de identiteit van de Landbouwuniversiteit staat beschreven (deskundig, integer, zakelijk en een breed aanbod) beslaan mogelijk een andere dimensie van de universiteit dan die aspecten waar een abiturient een universiteit op beoordeelt. Het is de vraag in hoeverre het functioneren van de landbouwuniversiteit als organisatie (saai en degelijk) direct doorwerkt op het imago van de Landbouwuniversiteit bij de aankomende student. Ons inziens zijn er meer gegevens nodig over hoe medewerkers van de Landbouwuniversiteit Wageningen hun eigen universiteit zien. Wat is de relatie tussen het niet groene deel en het groene? Is het groene deel "core-business" of alleen één van de onderdelen? Welke plaats nemen de typisch groene richtingen in binnen de huidige ontwikkelingen in de landbouw. In hoeverre is Wageningen of zou Wageningen een voortrekker op het gebied van nieuwe-landbouw moeten zijn? En hoe wil de LUW dat de buitenwereld dit ziet? Dergelijke discussies zijn niet nieuw binnen de LUW, maar ons inziens van een even groot belang als de discussies of de universiteit zich meer open en zakelijk moet opstellen. De LUW zal namelijk niet de enige universiteit zijn die zich zakelijker en opener wil opstellen. Tegelijkertijd zijn we ons bewust dat antwoorden op bovenstaande vragen niet één, twee, drie gegeven kunnen worden. Dit onderzoek kan in bovenstaande discussie wel een bijdrage leveren, door tevens te focussen op hoe de buitenwereld (in dit geval de abiturienten) denkt over de rol van de Landbouwuniversiteit binnen de samenleving en wat de potentiële student van een Landbouwuniversiteit verwacht. Met andere woorden we kunnen nagaan hoe de buitenwereld de gewenste identiteit van de LUW definieert. Dit laatste blijkt in de praktijk een moeilijk haalbare kwestie te zijn. Mensen die zich niet direct betrokken voelen bij een organisatie hebben in de regel ook geen duidelijke visie op het te volgen beleid van die organisatie. Het zal dus moeilijk zijn om aan VWO-leerlingen te vragen welke plaats de LUW binnen de

samenleving dient in te nemen. Later in de discussie (hfdst. 7) zullen we hierop terug komen.

Voor het besluitvormingsproces van de abiturient zijn diverse intermediaire kaders zoals decanen, leraren, oud-studenten en ouders van belang. Decanen zullen leerlingen niet direct adviseren (Dekkers, 1990) maar vervullen een rol als 'sluiswachters' voor informatie (Hamstra, 1988). Ouders en leraren van exacte vakken kunnen mogelijk een belangrijke adviserende rol vervullen (Dekkers, 1990), evenals oud-studenten en huidige LUW studenten. Het is de vraag in hoeverre het noodzakelijk is om bij alle intermediairen een imago-meting uit te voeren. Gezien de belangrijke rol die decanen vervullen bij de informatievoorziening leek deze categorie belangrijk genoeg om in de onderzoekspopulatie opgenomen te worden. Ouders zijn een dermate grote populatie dat een apart imago-onderzoek onder hen een onderzoek an sich wordt. Dit zou te kostbaar worden. Wel bestond de mogelijkheid om via een beperkte schriftelijke vragenlijst de ouders van de abiturienten als nevengroep in de onderzoekspopulatie mee te nemen. De leraren van exacte vakken spelen mogelijk een belangrijk adviserende rol. Dit is tevens een relatief gemakkelijk grijpbare categorie voor een latere beeldvormingscampagne. De rol van oud-studenten en huidige studenten leek aanvankelijk minder relevant. Temeer omdat het onderzoeksbureau "Research voor Beleid" een peiling zou uitvoeren onder eerstejaarsstudenten naar de waardering van de universiteit en het NILI een onderzoek uitvoert naar afgestudeerden van de Landbouwniversiteit Wageningen. Bij nader inzien bleek het mogelijk te zijn om de vragenlijst van "Research voor Beleid" voor LUW-studenten zodanig aan te passen dat er ook gegevens beschikbaar kwamen over hoe studenten van de LUW over hun eigen universiteit denken en in welke mate zij contact hebben met aankomende studenten. Dit materiaal is gebruikt voor een beschrijving van het zelfbeeld van de LUW. Samenvattend kunnen we als centrale onderzoeksvraag formuleren:

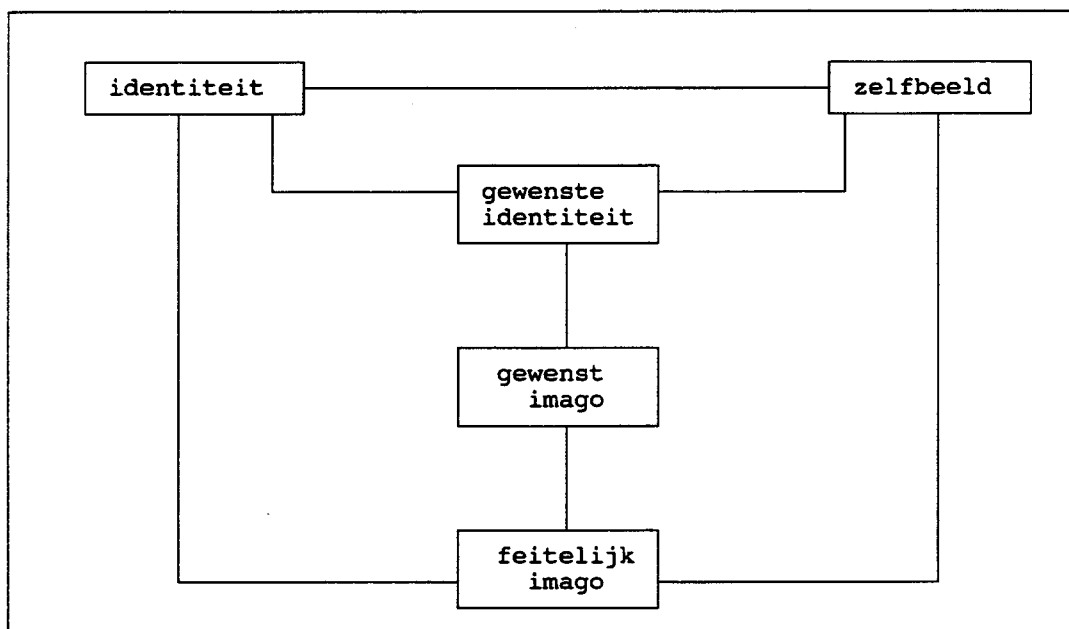
Wat is het imago van de Landbouwniversiteit onder abiturienten, ouders, schooldecanen en leraren van exacte vakken ?

Deze vraagstelling impliceert dat wij niet gaan testen of de LUW een verouderd of verkeerd imago heeft. We hebben immers geen duidelijk referentiekader. Er is geen hard materiaal over de ware identiteit van de LUW. Wel doen we een beperkte analyse van het zelfbeeld van de organisatie. Dat betekent concreet een telefonische enquête onder tweede jaarsstudenten. Een uitvoerige meting van het zelfbeeld en de identiteit van de LUW lijkt ons bij nader inzien niet opportuun, omdat de LUW en de buitenwereld dusdanig in beweging zijn dat het zinvoller is om eerst een imago-meting uit te voeren, waarbij tevens gefocust wordt op wat de relatiegroepen van de LUW verwachten (qua onderwijs en onderzoek) en welke plaats de LUW binnen de samenleving in moet nemen. De resultaten van het onderzoek zouden vervolgens een bijdrage kunnen leveren in een meer diepgaande discussie binnen de LUW over de identiteit van de organisatie en de te maken strategische keuzes voor de toekomst. Daarnaast kunnen de onderzoeksresultaten gebruikt worden voor een beeldvormingscampagne. In dat licht dient het onderzoek tevens als een nulmeting om eventueel in een later stadium na te gaan in hoeverre de beeldvormingscampagne van BBK informatie-overdracht een verandering in het imago heeft kunnen bewerkstelligen.

1.3 Imago, identiteit en communicatie

Bij de formulering van de probleemstelling zijn reeds een aantal begrippen uit de theorie van het imago-onderzoek gebruikt. Om misverstanden te voorkomen zijn de gebruikte termen hieronder gedefinieerd.

De definitie van imago luidt als volgt: het geheel van gevoelens en overtuigingen die men heeft op grond van vroegere ervaringen, kennis en indrukken (Schoenmaker, 1989). De identiteit geeft aan wat een organisatie is, hoe ze in werkelijkheid functioneert en hoe ze zich daadwerkelijk manifesteert. Hoe de mensen van een instelling hun eigen organisatie zien wordt het zelfbeeld genoemd. In figuur 1. zijn het gewenste imago en de gewenste identiteit toegevoegd, omdat in de praktijk bijna geen enkele organisatie voor honderd procent tevreden is over haar eigen identiteit en imago. Onder gewenste identiteit wordt die cultuur en structuur bedoeld die een organisatie als ideaal ziet. Het gewenste imago ligt in het verlengde hiervan. Waarbij de organisatie bijvoorbeeld extra nadruk legt op een bepaalde positionering ten opzichte van andere organisaties. De onderlinge relaties zijn verder uitgewerkt in figuur 1, analoog aan het artikel van van Woerkum, Janmaat en Benthem.

Figuur 1., model voor identiteit, imago en communicatie.

Dit model biedt in eerste instantie voldoende houvast voor de opzet van het onderzoek. We moeten ons wel realiseren dat dit model niet alleen bruikbaar is voor de opzet van een communicatiebeleid. In ons onderzoek kan de meting van het imago tevens een

belangrijke functie vervullen bij een interne discussie over het strategisch beleid van de Landbouwniversiteit wat verder kan gaan dan het communicatiebeleid. We maken daarom een onderscheid bij de gewenste identiteit van een organisatie tussen a) hoe de medewerkers hun organisatie zouden willen zien en b) hoe de relatiegroepen dit zien. Idealiter moet een imago-onderzoek tevens materiaal aanreiken voor de plaats die de betreffende organisatie inneemt en moet innemen binnen de samenleving. Bijvoorbeeld welke plaats de Landbouwniversiteit moet innemen bij het zoeken naar oplossingen van de huidige landbouwproblemen. Het is echter niet te verwachten dat de relatiegroep: VWO-abituriënten een duidelijk beeld voor ogen zal hebben van de plaats en functie van de Landbouwniversiteit binnen de Nederlandse samenleving. Bij de formulering van een strategisch beleid van de Landbouwniversiteit zou de LUW zicht moeten hebben op hoe andere relatiegroepen de gewenste identiteit van de LUW zien. Dit vereist echter een ander soort onderzoek.

1.4 Studiekeuze criteria

Er bestaan verschillende soorten criteria voor de studiekeuze. Dit hangt mede samen met de verschillende soorten keuzen die gemaakt moeten worden:

1. De keuze voor een universiteit of een HBO opleiding
2. De keuze voor een bepaalde studierichting
3. De keuze voor een bepaalde stad

In voorgaand onderzoek is onder andere gekeken of er een bepaalde volgorde te ontdekken is bij de verschillende soorten keuzes die gemaakt moeten worden (Christiaans, 1981; Babeliowsky, 1989, IJff, 1987). Hierbij zien we verschillende resultaten. In veel gevallen zal niet eerst een keuze gemaakt worden t.a.v. de soort opleiding en vervolgens nagedacht worden over het niveau. Deze dingen lopen in het algemeen meer door elkaar. In sommige gevallen kan bijvoorbeeld de voorkeur voor een stad zo groot zijn dat dit bepaalde studies reeds uitsluit. Uit het vooronderzoek bleek een leerling zich reeds ingeschreven te hebben als woningzoekende in de stad Utrecht, terwijl hij nog niet wist welke vervolgopleiding hij ging volgen. Andersom kan een voorkeur voor een unieke studie impliceren dat er niet meer gedacht hoeft te worden over de vestigingsplaats, omdat de betreffende studie slechts op één plaats gevolgd kan worden. Dit is bij een groot deel van de studierichtingen aan de LUW het geval. We kunnen veronderstellen dat wanneer een leerling een studierichting van de LUW overweegt hij/zij zich direct een oordeel over de LUW en Wageningen zal moeten vormen. Dit zijn immers onvermijdelijke consequenties van de keuze voor bijvoorbeeld landbouwplantenteelt. Of zij zal een HBO opleiding op dat vlak moeten overwegen.

In de literatuur komen we verschillende soorten motieven tegen. Hieronder volgt een inventarisatie van de meest genoemde motieven voor een bepaalde studie. Deze hebben we voor het gemak gegroepeerd.

A. Psychologische motieven:

1. Benutten capaciteiten (bijvoorbeeld exacte vakken) en mogelijkheden van zelfontplooiing.
2. Interesse in bepaald onderwerp (bijvoorbeeld landbouw, milieu of derde wereld of een specifieke studierichting)

B. Carrière perspectieven⁵:

1. Bepaalde gewenst beroep willen uitoefenen
2. Zelfstandig te kunnen werken
3. Meer kans op een baan krijgen
4. Hoog aanzien
5. Goed salaris verdienen
6. Keuze voor werk uitstellen
7. Maatschappelijk relevant werk kunnen uitoefenen

C. Sociale motieven:

1. Dat studeren wat vrienden en klasgenoten ook doen
2. Dat studeren wat ouders graag zien

D. Aan universiteit of hogeschool gerelateerd:

1. Reputatie van universiteit
2. Type onderwijs

E. Stad:

1. Sfeer van de stad
2. Mogelijkheden om een kamer te vinden.
3. Bereikbaarheid van de stad.
4. Veiligheid

Uit het vooronderzoek en uit de literatuur (Christiaans, 1981; Dekker, 1990 en IJff, 1987;) blijkt de interesse in een vakgebied of een studie het centrale motief te zijn voor een studiekeuze. Daarnaast speelt de stad (Babeliowsky, 1989) en het beroepsperspectief een belangrijke rol. De genoemde sociale motieven zouden een ondergeschikte rol spelen. Dit laatste kan samenhangen met het feit dat de sociale motieven slechts beperkt geoperationaliseerd zijn en de twee hier genoemde sociale motieven tevens niet sociaal wenselijke motieven voor een studiekeuze zijn (Christiaans, 1981). Hierdoor zullen antwoorden als; "omdat mijn vrienden daar ook naar toe gaan" niet zo vaak gegeven worden. Een andere, betere operationalisatie van sociale motieven voor een studiekeuze zijn we tot nu toe niet tegengekomen. Wij willen proberen vanuit een sociaal-

⁵. 50 % van de scholieren hadden bij hun keuze een bepaald beroep voor ogen, dit bleek overigens opvallend lager te zijn bij hen die kozen voor een technische studie (Christiaans, 1981).

psychologisch perspectief de sociale motieven te operationaliseren. Hiervoor gaan we eerst terug naar de meer algemene literatuur over studiekeuze- en beroepskeuzeprocessen van de leerlingen.

Parsons heeft in het begin van deze eeuw als één van de eersten een beroepskeuzetheorie geformuleerd als ondersteuning voor de beroepskeuzebegeleiding. Hij veronderstelde dat de volgende drie elementen nodig zijn om te komen tot een verantwoorde beroepskeuze:

1. Een helder begrip van jezelf, je capaciteiten, interesses, ambities, middelen, beperkingen en hun achtergronden.
2. Kennis van de eisen, voorwaarden tot succes, voordelen, nadelen, vergoedingen, mogelijkheden en vooruitzichten in de verschillende beroepssectoren.
3. Een duidelijk beeld van de relatie tussen de eerste twee factoren. Het betreft hier met andere woorden een overwegingsproces om persoon en omgeving goed bij elkaar te laten aansluiten (Hamstra, 1988).

Later is dit concept verder uitgewerkt, zonder dat hier overigens grote veranderingen in zijn opgetreden. Aanvankelijk ging men er vanuit dat de beroepskeuze een eenmalige gebeurtenis was, waarbij de interesses en mogelijkheden van een persoon gematchd konden worden aan de verschillende beroepen of opleidingen. Langzamerhand is deze statische visie op het beroepskeuzeproces vervangen door een meer dynamische. De studiekeuze en beroepskeuze wordt opgevat als een continu proces. Hierbij wordt het beroepskeuzeproces vooral gezien als een proces van het ontwikkelen en implementeren van het zelf-concept. Dit zelfconcept is volgens Taborsky en de Grauw (1974) het geheel van beelden, opvattingen, ideeën en gevoelens, die mensen over zichzelf hebben. De vorming van het zelfconcept is een proces dat van jongs af aan tot ontwikkeling komt en doorgaat in het hele leven. Iedere ervaring kan een verandering geven in het zelfbeeld van iemand. De keuze voor een studie en beroep wordt gezien als een onderdeel van de ontwikkeling van iemands persoonlijkheid. Niet alleen door het uitoefenen van een bepaald beroep maar ook door de keuze van een studie wordt een bepaalde ontwikkeling in gang gezet. Er wordt vanuit gegaan dat iemand tot op zekere hoogte een duidelijk zelfconcept ontwikkeld moet hebben om een goede keuze te kunnen maken. Immers, iemand die niet weet wie hij is of wat hij wil zal moeilijk een keuze maken tussen de vele alternatieven. In de jaren zeventig en tachtig is vanuit deze filosofie bij de beroepskeuze begeleiding de nadruk gelegd op de ontwikkeling van het zelfconcept van de leerling. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat een verheldering van iemands zelfconcept er toe kan leiden dat de mens zich beter bewust is van zijn mogelijkheden, interesses en waarden en hoe een mens deze vervolgens in relatie kan brengen met een zekere levensplanning (Bokhoven, 1991).

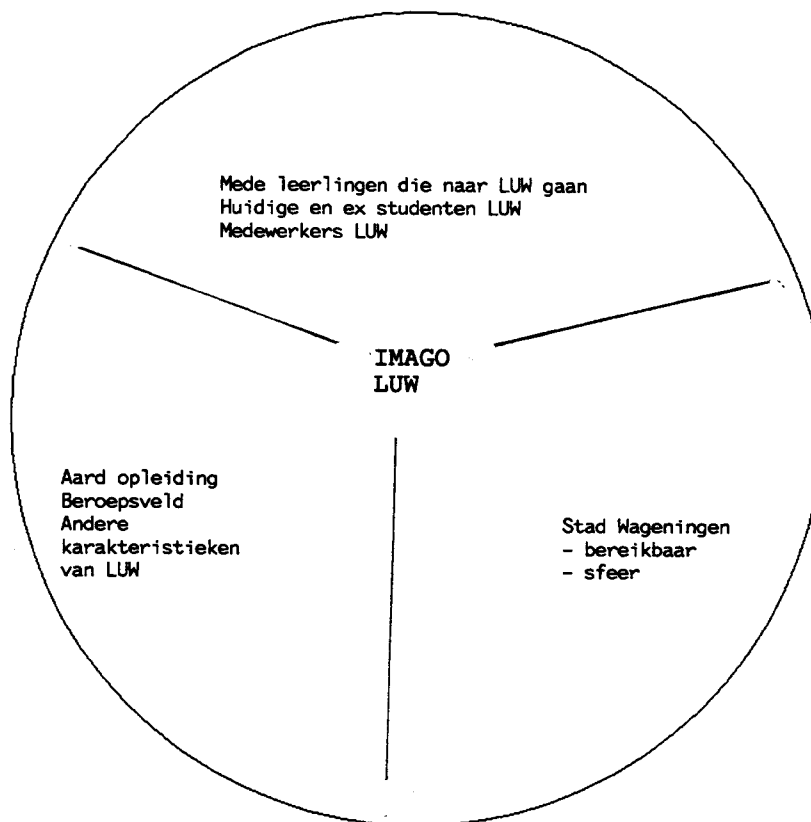
Het is de vraag in hoeverre leerlingen op jonge leeftijd reeds nadenken over hun arbeidstoekomst en dit vervolgens gebruiken bij de ontwikkeling van hun zelfconcept. Meijers (1990) toont aan dat een deel van de leerlingen bewust nog niet over een arbeidstoekomst na wil denken. Hij spreekt in dit kader over een scheiding tussen jongeren- en volwassenenwereld. Waarbij opgemerkt wordt dat jongeren zich wel bewust zijn dat zij later zullen moeten gaan werken en keuzes zullen moeten maken, maar tegelijkertijd nog een soort afkeer van deze volwassenheid hebben. Jongeren gaan blijkbaar zozeer op in hun eigen wereld en vinden hier tevens vele stimuli voor definiëring van persoonlijkheid en de ontwikkeling van een zelfconcept. Deze staat echter nog los van latere keuzes voor opleiding en werk. Voortbordurend op deze gedachtengang

zijn er andere overwegingscriteria voor de keuze van een vervolgopleiding, die mogelijk dichter bij de beleavingswereld van jongeren staan. Zo zullen jongeren bij de selectie van een opleiding kijken naar hun naaste omgeving: welk type mensen gaan naar de UVA in Amsterdam en wie gaat er naar de Technische Universiteit. Kan ik mij hiermee identificeren? Wil ik hier bijhoren of wil ik later ook zo worden? Deze criteria spelen mogelijk een rol van betekenis, naast de uit onderzoek voorkomende criteria zoals beroepsperspectieven, afstand tot een universiteit en interesse voor een onderwerp.

Vanuit een meer theoretische invalshoek kunnen we bovenstaande criteria onderbouwen met de zelfpresentatietheorie. In deze theorie wordt een deel van het gedrag van mensen verklaard door het mechanisme van de zelfpresentatie. Met andere woorden: mensen vragen zich bij het handelen af hoe zij overkomen bij andere mensen en anticiperen op eventuele verwachtingen van hun omgeving bij hun presentatief gedrag. De reacties van de omgeving worden weer gebruikt om een eigen zelfbeeld te handhaven of eventueel verder te vormen (Koomen, W en V. Hoorens, 1991). Met andere woorden: het zelfconcept wordt mede vorm gegeven door invloeden van de sociale omgeving. De sociale omgeving bepaalt in hoeverre iemand een bepaald zelfconcept kan presenteren: wat iemands interesses zijn en wat voor een type persoon iemand is. Bij de studiekeuze kan dit mechanisme een rol van betekenis spelen. Zo kunnen we ons indenken dat bepaalde mensen het gevoel hebben dat zij zich niet met een Landbouwuniversiteit naar buiten toe kunnen presenteren, omdat zij het idee hebben dat de algemene publieke opinie is dat alleen boerenzonen en -dochters naar de LUW toegaan. Daarnaast zou het mogelijk kunnen zijn dat leerlingen een bepaald beeld hebben van de huidige LUW-studenten en toekomstige LUW-studenten. Het is de vraag in hoeverre zij zich daarmee kunnen en willen identificeren. Met name in de periode rond de adolescentie, wanneer de leerlingen bezig zijn met de ontwikkeling van een eigen identiteit (zelfconcept) kunnen dergelijke mechanismen een invloed hebben op het keuzeproces, zowel bij de aanvankelijke informatieverzameling (het wel of niet in overweging nemen), maar ook in een latere fase van het besluitvormingsproces: bij de afweging van de verschillende alternatieven.

1.5 Het imago-concept van de LUW

Zoals eerder is vastgesteld geven we een brede invulling aan het begrip imago. De eerder gestelde onderzoeksvraag: welke rol speelt het imago van een universiteit bij de studiekeuze van een VWO-abituriënt, wekt de indruk dat het imago een apart overwegingscriterium is naast de andere criteria, zoals carrièremogelijkheden en sfeer van de stad. Maar het imago wordt juist gevormd door deze aspecten. We zullen daarom het begrip imago voor dit onderzoek definiëren als: de perceptie die een leerling heeft van de Landbouwniversiteit Wageningen op de voor hem relevante keuze criteria. In figuur 2 hebben we de verschillende keuzecriteria in drie hoofdgroepen onderscheiden. In deze hoofdgroepen komen de eerder genoemde keuzemotieven weer terug. Met dat verschil dat ze nu direct gekoppeld zijn aan de Landbouwniversiteit Wageningen.

Figuur 2, imagoconcept Landbouwniversiteit Wageningen

1.6 Onderzoeksvragen

De centrale onderzoeksvraag luidt:

Wat is het imago van de Landbouwniversiteit Wageningen onder VWO-leerlingen en relevante intermediairen?

Met imago-concept van de LUW (figuur 2) in het achterhoofd en een aantal gestelde vragen in de probleemstelling kunnen we deze onderzoeksvraag nader specificeren.

Imago-algemeen

- 1.1 Hoe wordt de universiteit qua opleidingen en beroepsmogelijkheden door de vwo-leerlingen en relevante intermediairen gekarakteriseerd?
- 1.2 Hoe worden de studenten van de LUW door de VWO-leerlingen en relevante intermediairen gekarakteriseerd?
- 1.3 Hoe wordt de plaats Wageningen door de VWO-leerlingen en de relevante intermediairen gewaardeerd?

LUW en Landbouw

- 2.1 In hoeverre vinden we een verouderd en verengd landbouw-imago ?
- 2.2 Welke effecten heeft de huidige landbouwproblematiek op het imago van de Landbouwniversiteit Wageningen?

Studiekeuze en imago LUW

3. Wat is de relatie tussen de studiekeuze van VWO-leerlingen en het imago van de LUW?

Zelfbeeld van de LUW

4. Wat is het zelfbeeld van de LUW?

Identiteit, zelfbeeld en imago

- 5.1 In hoeverre komen het zelfbeeld en het imago onderling overeen?
- 5.2 Wat zijn hiervoor mogelijke verklaringen en wat kan een communicatiebeleid hieraan bijdragen?

1.7 Onderzoekmethodiek

Selectie respondenten

Bij de formulering van de probleemstelling is de onderzoekspopulatie al min of meer vastgesteld, te weten:

1. Abituriënten, waarbij we in de eerste plaats denken aan 6 VWO leerlingen met een exact vakkenpakket (scheikunde, natuurkunde en wiskunde)
2. Ouders
3. Decanen
4. Leraren van exacte vakken.
5. Studenten van de LUW

De selectie van de juiste abituriënten vormde een probleem. Idealiter zou er een representatieve steekproef moeten worden genomen van 6 VWO-leerlingen met een exact vakkenpakket en enige interesse in één van de aandachtsgebieden van de Landbouwniversiteit (derdewereldproblematiek, landbouw, milieu, levensmiddelen technologie, voeding etc.). Dit is een bijna onmogelijke zaak. Men kan niet verwachten dat scholen bereid zijn om adressenlijsten van de betreffende leerlingen te verstrekken of tijd beschikbaar te stellen onder schooltijd voor het invullen van bijvoorbeeld een schriftelijke vragenlijst. Daarom zijn de adressen verkregen via de inschrijvingsformulieren voor de voorlichtingsdagen van de LUW. Vervolgens is aan deze leerlingen gevraagd wie bij hen in de klas (of vriendenkring) ook naar de Landbouwniversiteit had kunnen gaan op basis van zijn/haar vakkenpakket. Deze laatste groep is met name interessant, omdat onder deze mensen mogelijk andere beelden van de LUW leven dan onder hen die al een eerste keuze hebben gemaakt voor de LUW. Uit een eerder onderzoek (IJf, 1987) blijkt overigens dat 80 % van de bezoekers van de voorlichtingsdagen in Wageningen ook naar andere voorlichtingsdagen gaat. De interviews met de abituriënten zijn gehouden in de twee weken voordat de voorlichtingsdagen plaats vonden. Na de voorlichtingsdagen hebben zij immers nieuwe informatie gekregen, waardoor de kans bestaat dat het oude beeld van de LUW bijgesteld is. Wij wilden graag het beeld meten zoals dat is gevormd in een relatief vroeg stadium van de besluitvorming.

De mondelinge interviews zijn thuis bij de leerlingen afgenomen. Op dat moment werd tevens een kort vragenformulier voor één van de ouders (voor hem of haar die het meest betrokken is bij de studiekeuze) afgegeven met het verzoek dit in te vullen en terug te sturen naar het uitvoerende onderzoeksbureau.

De selectie van decanen en leraren van exacte vakken en LUW-studenten heeft geen probleem gevormd. Van de LUW studenten bestaat een adressenbestand, waaruit aselect een representatieve steekproef is getrokken. De adressen van leraren en decanen zijn verkregen via een adressenlijst van middelbare scholen, waaruit vervolgens een steekproef van 170 scholen is getrokken. Via de administratie van de school hebben de interviewers een afspraak kunnen maken met een decaan of leraar.

Meting van het imago

Binnen het marktonderzoek worden verschillende methoden gebruikt om een imago te meten. Het gebruik van deze methoden hangt samen met de wijze waarop het begrip imago wordt opgevat. Verhallen (1988) en Poiesz (1988) stellen dat er drie verschillende opvattingen bestaan van het begrip imago. Zij verschillen in de mate waarin een beeld uitgekristalliseerd is en in een bestaand complex van opvattingen verankerd is (elaboration levels). De verschillende opvattingen stellen hun eigen specifieke eisen aan de meetmethode.

1.

Imago is een complexe structuur: het imago wordt opgevat als een netwerk van betekenissen, waarbij bijvoorbeeld verschillende produkteigenschappen worden onderscheiden. De aan de produkteigenschappen toegekende waarden en daarbij behorende consequenties worden verbonden met bepaalde levenswaarden, zoals opvattingen over het man-vrouw rollenpatroon (Reynolds en Gutman, 1984). Indien we een dergelijk imago willen meten zullen we meer kwalitatieve methoden moeten gebruiken. In de praktijk worden de Kelly-grid en de Laddering-methode gebruikt.

2.

Bij de tweede opvatting van imago wordt een imago gezien als een attitude t.a.v. een object. Met andere woorden een imago wordt opgevat als een gewogen som van opvattingen omtrent een produkt. Deze opvattingen hoeven niet verankerd te zijn binnen een hiërarchische structuur (Verhallen, M.M., 1988). Voor het meten van attitudes komen diverse methoden in aanmerking. In grote survey-onderzoeken wordt in de regel gewerkt met een compositionele methode, waarbij de respondenten geconfronteerd worden met uitspraken of adjectieven, waarbij zij een score aan moeten geven.

3.

De opvattingen over een object zijn het minste uitgewerkt bij de derde interpretatie van imago: de globale totaal indruk. De images zijn diffuus en zijn niet noodzakelijkerwijs onderbouwd met opvattingen over het imago-object (Verhallen, 1988). Hiervoor komen de multi-dimensional scaling methoden in aanmerking. Via deze technieken kan een perceptie-analyse worden uitgevoerd. De achterliggende motivatie en toekenning van de onderliggende dimensies blijft een moeilijke zaak.

In dit onderzoek hebben wij ons niet beperkt tot één van de bovenstaande interpretaties van het begrip imago. Mijns inziens is zowel de oppervlakkige beeldvorming van de LUW als het meer gefundeerde imago van de LUW van belang. Deze brede opvatting van het begrip imago blijkt ook uit de definitie zoals deze gehanteerd is in paragraaf 3. Zoals al eerder opgemerkt is kunnen we veel meer met een inzicht in de beeldvorming van mensen die er al eens over na hebben gedacht. Dit geeft meer aanknopingspunten voor een nieuw (communicatie)beleid van de LUW. Daarom werd aanvankelijk gestreefd naar zowel een perceptie-analyse (MDS-techniek) als een attitude-onderzoek onder abiturienten. Een survey waarbij wij van tevoren de attributen reeds vastleggen (compositionele methode) heeft echter als nadeel dat we mogelijk een aantal belangrijke attributen over het hoofd zien of dat zij niet in termen geformuleerd zijn, die eigen zijn aan abiturienten. Om die reden is er een kort vooronderzoek gehouden onder leerlingen

van 6-VWO, twee decanen en enkele leraren van exacte vakken. Daarnaast biedt eerder uitgevoerd onderzoek een scala aan keuzecriteria voor de studiekeuze, welke gebruikt zijn bij het opstellen van de vragenlijst.

Recentelijk is er een onderzoekstechniek ontwikkeld die een soort combinatie is van een attitude-onderzoek en een multi dimensional scaling techniek: procrustes-analyse. Bij deze methode kunnen de respondenten zelf de attributen opgeven waar zij het object op beoordelen. Vervolgens kunnen de respondenten een score toekennen op de verschillende attributen. Uiteindelijk kan deze gehele set van attributen omgevormd worden tot een gemeenschappelijke image-ruimte. Deze techniek is serieus overwogen bij de onderzoeksopzet. Bij de pretest, na een 15 interviews, bleek dat het indelen van universiteiten weinig interessant materiaal opleverde. Het belangrijkste onderscheidingscriterium voor leraren en decanen bleek het onderscheid technisch versus algemeen te zijn. Andere aspecten zoals beroepsperspectieven, kwaliteit opleiding e.d. werden niet genoemd als indelingscriterium. Voor ons bleek deze techniek onvoldoende inzicht op te leveren en is daarom niet verder gebruikt. Er is uiteindelijk gekozen voor een compositionele methode (semantische contrastparen) en een aantal open vragen, waarbij naar associaties gevraagd is alsmede naar de negatieve en positieve aspecten van de Landbouwwuniversiteit Wageningen. Met dergelijke open vragen hebben we het nadeel van een compositionele methode zo goed mogelijk proberen te ondervangen.

Organisatie en tijdsplanning

De uitvoering van het veldwerk is deels uitbesteed aan onderzoeksbureaus en deels in eigen beheer gedaan. Het marktonderzoeksbureau Research en Marketing heeft het veldwerk verricht voor de mondelinge interviews onder VWO-scholieren en de schriftelijke enquêtes onder ouders. De telefonische enquête onder LUW-studenten is gebeurd door Research voor Beleid en de telefonische enquêtes onder decanen en leraren is verricht door interviewers van de Landbouwwuniversiteit Wageningen.

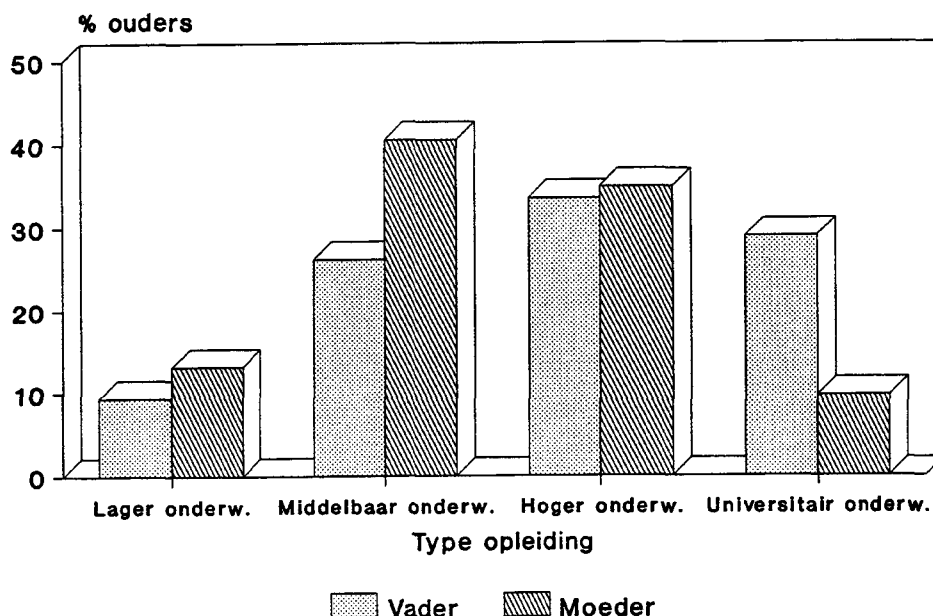
2. SURVEY ONDER VWO ABITURIENTEN

2.1 Beschrijving onderzoekspopulatie

De benadering van 554 adressen resulteerde in 425 geslaagde mondelinge interviews met VWO-leerlingen, waarbij ongeveer evenveel jongens (52 %) als meisjes (47.8 %) geïnterviewd zijn (Bijlage: tabel 1 & 2). Met een respons van 78 % kunnen we aannemen dat de onderzoekspopulatie onder andere een redelijk goede afspiegeling vormt van de bezoekers van de voorlichtingsdagen.

Aanvankelijk was aangenomen dat het grootste deel van de respondenten uit 6 VWO zou komen. Er hebben zich echter zoveel leerlingen uit 5 VWO voor de voorlichtingsdagen ingeschreven, dat we evenveel 5-VWO-leerlingen als 6-VWO-leerlingen in de onderzoekspopulatie hebben.

Zoals te verwachten hebben we hier te maken met een onderzoekspopulatie uit de sociale bovenlaag van de samenleving. In figuur 2.1 kunt u zien dat bijna 30 % van de vaders een universitaire opleiding heeft gevolgd. Van deze groep heeft weer 10 % in Wageningen gestudeerd. Interessant daarbij is dat in de groep leerlingen van wie de ouders gestudeerd hebben relatief meer leerlingen zich hebben ingeschreven voor de voorlichtingsdagen van de LUW dan in de groep leerlingen van wie de ouders niet gestudeerd hebben. In hoofdstuk 4 kunt u nadere gegevens vinden over de ouders van de leerlingen.

Figuur 2.1, hoogst genoten opleiding ouders, N = 425

In tabel 3 van de bijlage kunt u cijfers vinden over de geografische spreiding van de respondenten. De steekproef is geen doorsnee afspiegeling van de Nederlandse jongeren, maar is eerder een afspiegeling van de herkomst van LUW geïnteresseerden. In deze steekproef zijn de provincies Noord-Brabant, Overijssel en Limburg sterk vertegenwoordigd. Relatief weinig jongeren daarentegen komen uit de Randstad. Opmerkelijk is dat de provincies Gelderland en Utrecht niet sterk oververtegenwoordigd zijn, hetgeen gezien de ligging van de LUW wel verwacht kon worden. Blijkbaar is de afstand van ouderlijk huis tot universiteit voor de LUW niet zo belangrijk.

Bijna alle respondenten hebben een exact vakkenpakket, zowel de leerlingen die zich hebben ingeschreven voor de voorlichtingsdagen als de leerlingen die niet geïnteresseerd zijn in de LUW. Dat deze tweede groep een exact vakkenpakket heeft is geheel volgens de verwachting, omdat hierop de respondenten geselecteerd zijn.

Tabel 2.1, vakkenpakket VWO-leerlingen

Vakkenpakket	% respondenten dat het vak in eindexamenpakket heeft.
Natuurkunde	91 %
Scheikunde	83 %
Wiskunde A	38 %
Wiskunde B	83 %
Biologie	66 %

2.2 Toelichting analyse en interpretatie data

Bij de analyse en voor de weergave van de resultaten is de onderzoekspopulatie regelmatig in subpopulaties verdeeld. Dit heeft te maken met het onderzoeksdesign. Aanvankelijk zijn we ervan uitgegaan dat we gegevens over twee soorten VWO-leerlingen zouden analyseren: Een groep leerlingen die geïnteresseerd zijn in de LUW (groep A) en een groep die niet geïnteresseerd zijn in de LUW (groep B). De eerste groep heeft zich ingeschreven voor de voorlichtingsdagen en de tweede niet. Later blijkt dat de eerste groep nogal divers is en er een grote groep leerlingen bestaat die zich wel voor de voorlichtingsdagen hebben ingeschreven, maar de LUW niet als eerste keuze hebben. Daarom hebben we groep A onderverdeeld in leerlingen die de LUW als eerste voorkeur hebben (groep A1) en leerlingen die een andere universiteit als eerste voorkeur hebben (groep A2). In groep B blijken, op twee uitzonderingen na, geen van de leerlingen de LUW als eerste keuze te hebben. Daarom is geen onderverdeling in deze groep gemaakt.

Bij de analyse blijkt dat in veel gevallen de voorkeur voor een universiteit een sterkere scheiding aangeeft dan het wel of niet ingeschreven zijn voor de voorlichtingsdagen van de LUW. Daarom zijn in een aantal gevallen de subgroepen A2 en B samengenomen. We maken in die gevallen een vergelijking tussen mensen die de LUW als eerste voorkeur hebben en mensen die een andere universiteit als eerste voorkeur hebben.

In het rapport wordt afwisselend naar de verschillende subgroepen verwezen. Tabel 2.2 geeft een overzicht van de verschillende groepen.

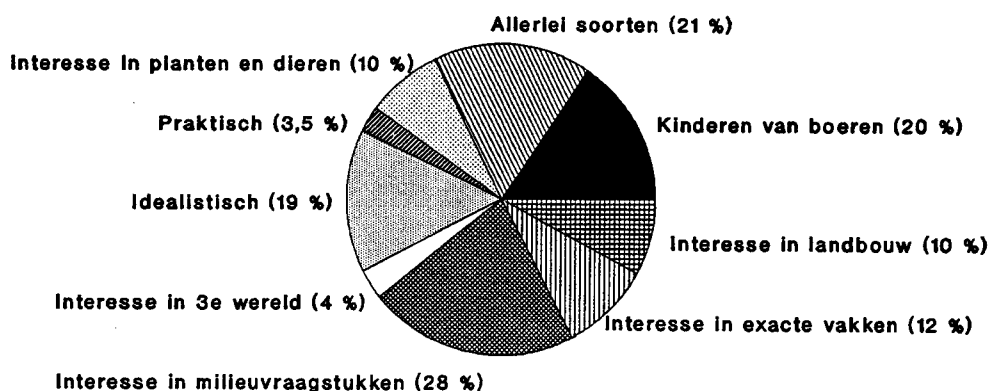
Tabel 2.2 analyse niveaus

Niveau 1:	Totale populatie : 5 en 6 VWO-leerlingen, N=425		
Niveau 2:	Groep A: Ingeschreven voorlichtingsdagen LUW, N=237)	Groep B: Niet ingeschr. voorlichtingsdagen LUW N=198	
Niveau 3:	Groep A1: LUW eerste keuze N=97	Groep A2: Andere universiteit 1e keuze N=142	Groep B : Andere universiteit eerste keuze N=196

2.3 Beeld LUW

2.3.1 Typering LUW studenten

Aan de respondenten is gevraagd welk type leerlingen aan de Landbouwniversiteit Wageningen gaat studeren. In figuur 2.2 ziet u dat zowel de agrarische, de milieu als de idealistische component sterk vertegenwoordigd zijn in het profiel van de LUW-student.

Figuur 2.2, Omschrijving van type leerlingen die naar de LUW gaan, N = 425

Karakter LUW: Contrastparen

Aan de leerlingen zijn een aantal contrastparen voorgelegd, waarop zij moesten aangeven hoe zij hun eerste keuze universiteit en de Landbouwniversiteit Wageningen beoordelen. In onderstaande tabel zijn de gemiddelde scores weergegeven. De eerste twee kolommen hebben betrekking op de LUW. In de eerste kolom vindt u de gem. scores van de respondenten die de LUW als eerste voorkeur hebben en in de tweede kolom de res-

pondenten die een eerste voorkeur hebben voor een andere universiteit. In de derde kolom staan de gemiddelde scores van de overige universiteiten. Deze scores kunt u zien als een soort referentiemeting.

Tabel 2.3, karakteristieken LUW¹²

Gemiddelde score op contrastparen, 1 = linker minimum 3 = neutraal 5 = rechter maximum	LUW Groep A1 N = 97	LUW Groep A2 + B N = 296	Overige universit. Groep A2 + B N = 286	Gem. score op contrastparen Maximale rechterschaalwaarde = 5
Hoor je vaak van	2.8	2.7	2.3	Hoor je nooit van
Internationaal	1.8	2.4	2.4	Nationaal georiënteerd
Breed opgeleid	3.2	3.5	3.1	Specialistisch opgeleid
Goede kwaliteit onderw.	1.8	2.2	1.8	Slechte kwaliteit onderwijs
Wel op vernieuwing gericht	1.0	2.6	2.4	Niet op vernieuwing gericht
Sociaalwetenschappelijk	3.9	4.0	3.3	Natuurwetenschappelijk
Niet technisch	3.5	3.4	3.2	Technisch
Goede beroepsperspectieven	1.8	2.3	2.0	Slechte beroepsperspectieven
Flexibele studieprogr.	2.4	2.8	2.9	Vaste studieprogramma's
Voor vrouwen	3.0	3.1	3.1	Voor mannen
Gezellig	2.0	2.6	1.9	Ongezellig
Praktisch	2.3	2.2	3.0	Theoretisch
Idealistisch	2.9	3.0	3.2	Zakelijk
Persoonlijk	2.3	2.7	2.8	Onpersoonlijk
Gericht op samenwerking	0.7	2.3	2.2	Rivaliteit
Knus	2.2	2.7	2.6	Kil
Opwindend	2.4	2.9	2.4	Saaï
Modern	1.8	2.4	2.0	Ouderwets
Groep A1: Respondenten die de LUW als eerste voorkeur hebben.				
Groep A2 + B: Respondenten die een andere universiteit als eerste voorkeur hebben.				

Wanneer we kolom 1 en 2 onderling vergelijken zien we dat degenen die een eerste voorkeur voor de LUW hebben een aantal karakteristieken van de LUW anders beoordelen. Deze mensen vinden de LUW, in vergelijking met de respondenten die niet in de LUW geïnteresseerd zijn, sterker internationaal/ opwindend/ op vernieuwing gericht/ praktisch/ met goede beroepsperspectieven/ met flexibele studieprogramma's/ technisch/ idealistisch/ knus en modern. Er van uitgaande dat bovenstaande kenmerken als positief

¹. Uit de gepaarde t-testen blijkt dat de verschillen van 0,2 of groter significant zijn ($P < 0,005$).

². De volgorde en de richting van de contrastparen zijn in verband met de leesbaarheid van de tabel enigszins aangepast.

voor Wageningen hebben een relatief gunstig beeld hebben van de LUW. Dit is an sich niet zo opmerkelijk, anders hadden deze mensen mogelijk ook niet voor Wageningen gekozen.

Groep A2 + B is voor de LUW van meer belang. Zij immers vormen de categorie waar de LUW uit zou kunnen putten als ze het aantal instromers wil vergroten. Dit zijn studenten die in principe niet naar Wageningen gaan en een eerste voorkeur hebben voor een andere universiteit. We zien dat deze groep respondenten de LUW in vergelijking met hun favoriete universiteit een stuk minder positief beoordeelt. De LUW onderscheidt zich niet langer door het internationale, knusse, op samenwerking gerichte en flexibele karakter. Zij onderscheidt zich wel op een aantal andere dimensies. De LUW wordt door deze groep meer gezien als een specialistische opleiding, die ietwat saai, ouderwets en ongezeellig is in vergelijking met andere universiteiten.

Om meer uitspraken te kunnen doen over het imago zijn deze scores vergeleken met die van LUW-studenten, leraren en decanen. Dit kunt u terug vinden in hoofdstuk 6.

Sterke punten van Landbouwniversiteit Wageningen.

Nadat aan de respondenten de verschillende studiekeuze-motieven zijn voorgelegd is gevraagd wat de sterke en zwakke punten zijn van de universiteit met de eerste voorkeur. In onderstaande tabel staan de meest genoemde kenmerken. De respondenten zijn opnieuw verdeeld in twee subpopulaties: degenen die Wageningen als eerste voorkeur hebben en degenen die een andere universiteit als eerste voorkeur hebben. Wanneer we deze twee groepen vergelijken (eerste versus derde kolom) zien we dat er enige verschillen zijn. Opvallend is bijvoorbeeld dat in de kolom 'overige universiteiten' de goede naam van de universiteit frequent (20 %) als sterk punt wordt genoemd. Bij de LUW wordt dit aanzienlijk minder vaak genoemd. De LUW als universiteit heeft blijkbaar niet zo'n goede naam of reputatie dat dit als een specifiek sterk punt wordt vermeld. Dit zal ten dele te maken hebben met het feit dat veel studenten naar de LUW gaan vanwege bepaalde unieke studierichtingen. De opleidingen van de LUW worden namelijk wel even vaak (27 % versus 26 %) als een sterk punt genoemd. Degenen die reeds voor de LUW hebben gekozen noemden vaker de internationale bekendheid (19 % versus 8 %) en het praktijkgerichte karakter (30 % versus 10 %) als sterke kant van de LUW.

De plaats Wageningen wordt door weinig mensen als een positief aspect van het studeren aan de LUW gezien. De stad wordt bij de andere universiteiten daarentegen wel vaak als sterk punt van de universiteit genoemd.

Tabel 2.4, sterke punten van de LUW

Sterke punten van de LUW in vergelijking met de overige universiteiten	LUW Groep A1 N = 97	LUW Groep A2 + B2 N = 296	Overige uni- versiteiten Groep A2 + B; N = 296
Goede naam universiteit	3 %	3 %	20 %
Goede studies/ opleidingen/ onderwijs	27 %	19 %	26 %
Internationale bekendheid	19 %	8 %	8 %
Unieke karakter van de studies	14 %	13 %	9 %
Gezellige stad	4 %	3 %	15 %
Praktijk gericht	30 %	15 %	10 %
Stages in het buitenland	3 %	1 %	0 %
Geen sterke punten	7 %	28 %	11 %

Zwakke punten van de Landbouwniversiteit Wageningen

Bij de zwakke punten werd de slechte bereikbaarheid van de LUW relatief vaak genoemd (14 % versus 3%). Het boerse karakter werd hier slechts in 5 % van de gevallen genoemd als zwak punt van de universiteit. Het idee dat in Wageningen moeilijk kamers te krijgen zouden zijn leeft niet sterk onder de respondenten. Opvallend overigens dat ruim de helft van de respondenten geen zwakke punten konden noemen van de universiteiten.

Tabel 2.5 zwakke punten van de LUW

Zwakke punten van de LUW in vergelijking met overige universiteiten	LUW Groep A1 N = 97	LUW Groep A2 + B2 N = 296	Overige universiteiten Groep A2 + B2 N = 296
Boers/ teveel op landbouw gericht	5 %	5 %	0 %
Slechte bereikbaarheid	14 %	8 %	3 %
Moeilijk kamer te krijgen	3 %	1 %	7 %
Te massaal	1 %	0 %	5 %
Gebouwen ver uit elkaar	4 %	0 %	0 %
Ongezellige/ kleine stad	3 %	6 %	1 %
Geen zwakke punten	55 %	48 %	58 %

Kenmerkende studierichtingen

Het is interessant om bij de VWO-leerlingen, die zich niet hebben ingeschreven voor de voorlichtingsdagen, na te gaan welke studierichtingen zij kennen van de LUW. De onbekendheid met de studierichtingen zou een mogelijke factor kunnen vormen voor de desinteresse in de LUW. Een ander interessant aspect kan zijn welke studierichtingen met name het beeld van de LUW bepalen. De betreffende vraag is in een open vorm gesteld. Achteraf zijn de genoemde studierichtingen zoveel mogelijk onder de bestaande studierichtingen gecodeerd. D.w.z. indien veeteelt is genoemd werd dit gecodeerd als zoötechniek. Studierichtingen die er absoluut niet op leken zijn als foutief gecodeerd². De tabel moet als volgt gelezen worden: 7 % van de VWO scholieren heeft Landbouwplantenteelt als een kenmerkende studie van de LUW genoemd.

Tabel 2.6 kenmerkende studierichtingen van de LUW

Meest genoemde kenmerkende studierichtingen voor de LUW	VWO-leerlingen; Groep A2 + B N = 196	Decanen N = 144	Leraren N = 133
Landbouwplantenteelt	7 %	8 %	4 %
Tuinbouw	6 %	7 %	5 %
Plantenveredeling	7 %	21 %	19 %
Plantenziektkunde	1 %	5 %	3 %
Zoötechniek	6 %	39 %	16 %
Levensmiddelen technologie	9 %	29 %	13 %
Voeding van de mens	7 %	9 %	5 %
Milieuhygiëne (milieuwetenschappen)	37 %	39 %	30 %
Moleculaire wetenschappen	7 %	6 %	1 %
Bioprocesstechnologie	4 %	8 %	7 %
Biologie	30 %	25 %	23 %
Bosbouw	13 %	15 %	14 %
Agrosysteemkunde	2 %	2 %	0 %
Landinrichtingswetenschappen	6 %	18 %	4 %
Tropisch landgebruik	12 %	40 %	29 %
Bodem, water en atmosfeer	4 %	7 %	2 %
Landbouwtechniek	29 %	5 %	0 %
Agrarische economie	7 %	28 %	6 %
Rurale ontwikkelingsstudies	4 %	11 %	4 %
Huishoud- en consumentenwetenschappen	3 %	24 %	8 %

². Door de VWO-leerlingen is 69 maal een verkeerde studierichting genoemd. Ter illustratie: Rechten werd twee maal genoemd, medicijnen 4 maal en natuurkunde werd 8 maal genoemd als studiemogelijkheid in Wageningen.

De studierichtingen biologie, milieuhygiëne (of in termen van de scholieren: milieuwetenschappen), bosbouw, landbouwtechniek en tropisch landgebruik werden het meest genoemd als kenmerkende studierichtingen door de scholieren. Met uitzondering van de richting landbouwtechniek³ werden deze richtingen ook door de decanen en leraren frequent als kenmerkende studierichtingen genoemd. Daarnaast noemden de decanen vaak de richtingen plantenveredeling, zoötechniek en levensmiddelentechnologie. In hoofdstuk 6 wordt hier nader op in gegaan.

Wanneer we de percentages van de VWO-leerlingen en de decanen en leraren vergelijken zien we dat de VWO-leerlingen veel minder studies kunnen noemen. In het algemeen kon deze groep niet veel meer dan 1 à 2 studierichtingen noemen. De lage percentages onder de VWO-leerlingen voor de groene richtingen en de studierichtingen zoötechniek, voeding en huishoud- en consumentenwetenschappen geven aanleiding tot nadenken. De onbekendheid van deze richtingen is mogelijk een reden voor het niet in overweging nemen van een studie aan de LUW. Anderzijds mag men niet verwachten dat men binnen de typische landbouwkundige richtingen kan differentiëren als men zeker die kant niet op wil. Dan heeft nadere profilering ook geen zin. Wij komen hierop terug.

Waardering van wonen in Wageningen

Bijna de helft (46 %) van alle respondenten ziet geen nadelen van het wonen in Wageningen. Een 10 % noemt de slechte bereikbaarheid van Wageningen en een 13 % vindt Wageningen te klein en te rustig. Slechts 4 personen (1 %) vinden dat Wageningen te boers is.

Dat je makkelijk een kamer in Wageningen kunt vinden wordt het meeste aantal keren (76 x: 18 %) als voordeel van Wageningen genoemd. Andere frequent genoemde voordelen zijn:

- gezellige stad (12 %),
- rustige en kleine stad (10 %) en
- de centrale ligging (9 %).

Ruime een derde (35 %) ziet geen voordelen van wonen in Wageningen. Er zijn geen opmerkelijke verschillen gevonden tussen de respondenten die niet geïnteresseerd zijn in de LUW versus de respondenten die dat wel zijn.

³ De onderzoeker heeft geen directe verklaring voor dit uitzonderlijke grote verschil. Een mogelijke verklaring is het feit dat de ene onderzoekspopulatie door R+M gecodeerd is en de andere door medewerkers van de LUW. Dan nog blijft het de vraag waarom zo weinig leraren en decanen landbouwtechniek als een kenmerkende studie hebben genoemd.

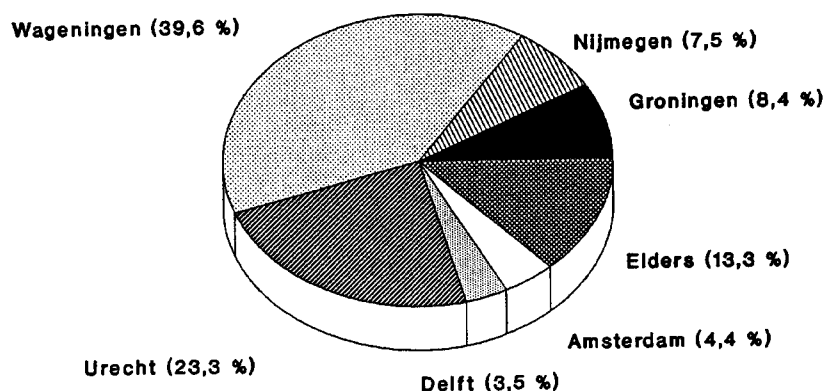
2.4 Studiekeuzeproces

Voortgang studiekeuzeproces

Bijna alle respondenten (94 %) waren van plan een vervolgopleiding te gaan volgen, 5 % twijfelt nog en 1 respondent was niet van plan verder te studeren. Bijna de helft (47%) wist zeker welke opleiding zij ging volgen. De andere helft twijfelt nog en een 7 % weet het nog helemaal niet. Kortom we hebben in dat opzicht met een diverse onderzoekspopulatie te maken. We kunnen er echter wel min of meer van uitgaan dat mensen die twijfelen over een vervolgopleiding in ieder geval over een vervolgopleiding hebben nagedacht. Hieruit kunnen we concluderen dat de meeste respondenten in ieder geval een mening dan wel houding t.a.v een aantal vervolgopleidingen ontwikkeld kunnen hebben.

Universiteiten concurrerend met Wageningen

Van de 227 respondenten die zich hadden ingeschreven voor de voorlichtingsdagen van de LUW zegt 40 % van plan te zijn een studie te volgen aan de LUW. De overige 60 % heeft voorkeur voor een ander type opleiding c.q universiteitsstad. In figuur 2.3 kunt u zien dat Utrecht de meest concurrerende stad is. Deels zal dit samenhangen met het feit dat Utrecht relatief dicht bij Wageningen ligt en deels is het te verklaren door een aantal direct concurrerende opleidingen die daar gevolgd kunnen worden, zoals diergeneeskunde, milieukunde en biologie.

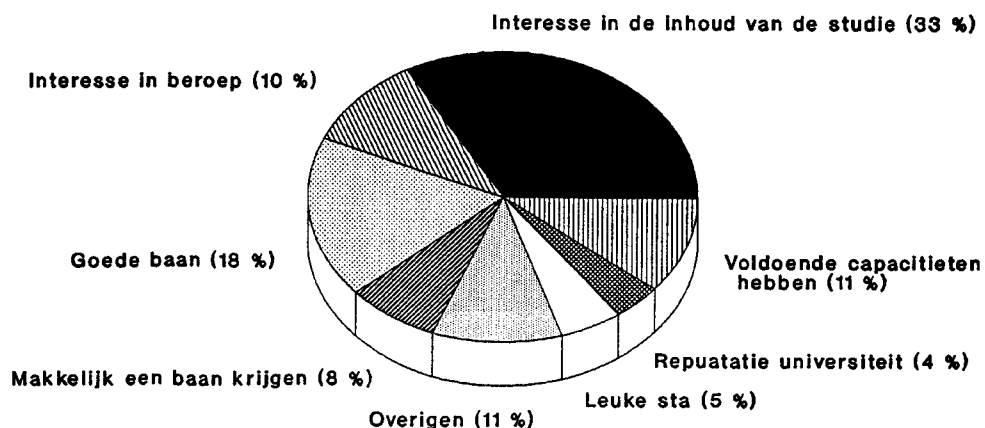
Figuur 2.3, plaats universiteit eerste keuze, bij bezoekers van voorlichtingsdagen LUW, N = 237

Evoked set

Aan de leerlingen is niet alleen gevraagd welke universiteit/opleiding hun voorkeur geniet, maar tevens naar de tweede, derde, vierde en mogelijk vijfde keuze opleiding. Op deze manier hebben we na kunnen gaan hoeveel studenten die zich hebben ingeschreven voor de voorlichtingsdagen van de LUW ook daadwerkelijk de LUW overwegen. In theorie zou men verwachten dat bij bijna iedereen een opleiding aan de LUW op zijn minst één van de te overwegen studies is (onderdeel van evoked set). Dit blijkt niet zo te zijn. Bijna een derde van de bezoekers overweegt de LUW niet als studiemogelijkheid. Een directe verklaring voor een dergelijk hoog percentage hebben we niet. Deze groep leerlingen komen niet alleen uit 5 VWO, maar zijn evenredig verdeeld over de klassen 5 en 6. Bovendien zijn het ook niet alle echte twijfelaars of de mensen die het absoluut nog niet weten. Ook de cijfers van de enquête onder de ouders van deze leerlingen geven geen aanleiding te geloven dat deze ouders de leerlingen naar de LUW sturen. Blijkbaar gaat een redelijk grote groep alleen ter algemene oriëntatie of ter bevestiging van eerder gemaakte keuzes naar een voorlichtingsdag.

Algemene keuzemotieven

Aan de VWO-leerlingen is gevraagd wat zij de belangrijkste studiekeuzemotieven vinden. Dit was een open vraag. Inhoudelijke interesse en de beroepsperspectieven zijn de meest belangrijke keuze motieven. Ter illustratie ziet u de antwoorden op deze vraag weergegeven in onderstaande taartdiagram. De randfactoren rondom de universiteit, zoals kamers, buitenlandse stagemogelijkheden en bereikbaarheid zijn slechts incidenteel genoemd en daarom niet in de figuur weergegeven. Deze factoren worden duidelijk als minder relevant gezien bij de keuze van een opleiding. Bij deze antwoorden kunnen we niet voorbijgaan aan de mogelijkheid dat sociaal wenselijk is gereageerd. Zo wordt niet genoemd: ik ken daar vrienden of vriendinnen, terwijl dit misschien toch ene rol kan spelen. Het zal echter zelden het belangrijkste motief zijn.

Figuur 2., algemene studiekeuzemotieven van VWO-leerlingen, N = 425.

2.5 Informeel netwerk

Positieve en negatieve geluiden over de LUW

De VWO-leerlingen hebben vaker positieve geluiden dan negatieve geluiden over de LUW gehoord: 69 % heeft wel eens positieve geluiden gehoord en 23 % heeft wel eens negatieve geluiden gehoord.

De negatieve geluiden hebben met name betrekking op het idee dat:

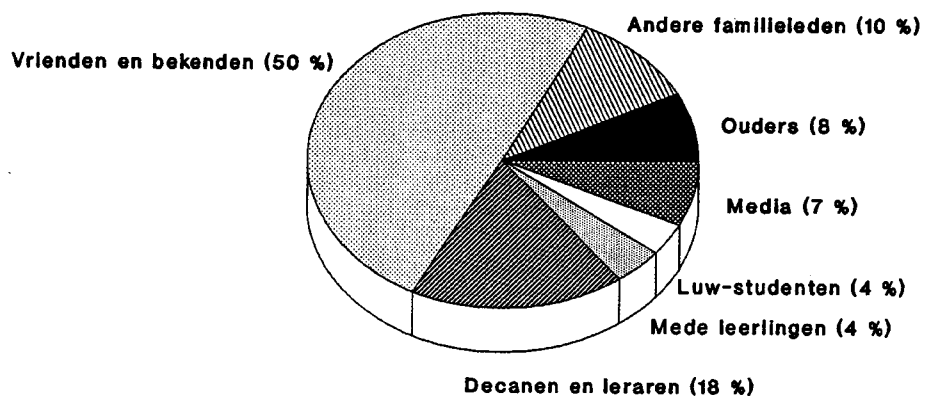
- er alleen boeren aan de LUW studeren (33 x genoemd),
- Wageningen een ongezellige stad is (18 x genoemd),
- de LUW geen hoog aanzien heeft (12 x genoemd),
- Wageningen slecht bereikbaar is (9 x genoemd),
- de opleidingen slechte toekomst perspectieven bieden (9 x genoemd).

De meest genoemde positieve geluiden over de LUW hadden betrekking op het idee dat:

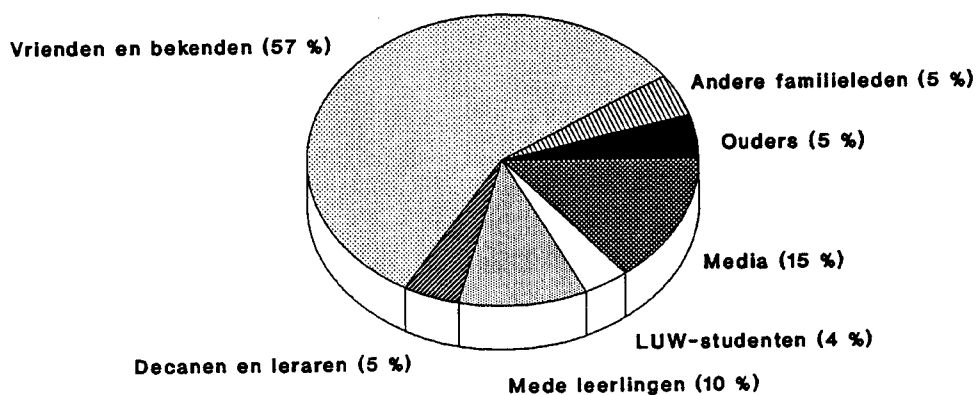
- er leuke studies zijn (76 x genoemd),
- het een gezellige universiteit is (63 x genoemd),
- er interessante studies zijn (57 x genoemd),
- Wageningen een gezellige stad is (49 x genoemd),
- de opleidingen praktijk gericht zijn (32 x genoemd).

Informatiebron

De positieve en negatieve opmerkingen kwamen voornamelijk van vrienden en kennissen. In onderstaande figuur kunt u lezen welke groepen een belangrijke rol spelen in het informele netwerk. De beperkte rol van leraren en decanen in dit proces bevestigt eerder onderzoek op dit gebied. Interessant is het gegeven dat decanen en leraren met name een informatiebron zijn wanneer het gaat om positieve geluiden van de LUW. Dit komt overeen met de resultaten van de enquête onder leraren en decanen, waaruit blijkt dat er een vrij positief beeld van de LUW bestaat onder deze intermediairen. Het aandeel van de LUW-studenten blijft beperkt. De resultaten van de peiling onder tweede jaars LUW studenten wijst in een andere richting. Daaruit blijkt namelijk dat een aanmerkelijk percentage van de studenten contact onderhoudt met vwo-leerlingen en hiermee over de studie en de LUW praat (zie hoofdstuk 5). Het zou kunnen dat onder de categorie 'vrienden en bekenden' ook LUW-studenten vallen, hetgeen een verklaring is voor de gevonden verschillen. We kunnen dit helaas niet verifiëren. De media komen als een relatief belangrijke informatiebron naar voren wanneer het gaat om de negatieve geluiden. Onduidelijk is om welke geluiden het precies gaat.

Figuur 2.5, positieve informatiebronnen van VWO leerlingen over de LUW, N = 293.

Figuur 2.6, negatieve informatiebronnen van VWO-leerlingen over de LUW, N = 98.

2.6 Evaluatie wervingscampagne

Voor de voorlichtingsdagen van de LUW is er een poster- en advertentiecampaagne door BBK-Informatie-overdracht gehouden. Deze had met name een attenderende functie. Om enig inzicht in het succes van deze campagne te verkrijgen zijn een aantal vragen opgenomen die betrekking hebben op het bereik en de waardering van de poster- en advertentiecampaagne. Deze cijfers zeggen overigens niets over de mate waarin de campagne een invloed heeft gehad op het keuze gedrag van de leerlingen.

Herkenbaarheid slogans

Aan de vwo-leerlingen zijn vier slogans voorgelegd, waarbij gevraagd werd of zij konden aangeven van welke universiteit deze slogans waren. In onderstaande tabel kunt u zien dat er een aanmerkelijk verschil is in de mate waarin de slogan van de LUW herkend wordt tussen de respondenten die zich hebben ingeschreven voor de voorlichtingsdagen en zij die zich niet hebben ingeschreven voor de voorlichtingsdagen. Gemiddeld wordt door 40 % van de respondenten de slogan van de LUW herkend. Dat wil niet zeggen dat 40 % weet dat de LUW de slogan 'het natuurlijk milieu voor wetenschap' hanteert. Deze cijfers zijn eerder een indicatie van de herkenbaarheid van de slogan.

Voor een eerlijke vergelijking van de vier slogans moeten we kijken naar de response van groep B. Groep B is immers een betere afspiegeling van een doorsnee groep (exacte) leerlingen van het VWO. We zien dan dat de slogan van de LUW matig scoort. Er blijken weinig leerlingen te zijn die de slogan aan een andere universiteit toeschrijven, maar er bestaat tegelijkertijd ook een grote groep die de slogan niet kent en niet weet van welke universiteit de slogan komt.

Met name de slogan van de Technische Universiteit Eindhoven is niet herkenbaar. Er blijken zelfs meer respondenten (20 %) te zijn die de betreffende slogan aan de Technische Universiteit Delft toeschrijven. In dat licht kunnen we stellen dat de LUW een herkenbare slogan heeft.

Tabel 2.7 herkenbaarheid slogans

	Groep A: LUW geïnteres- seerd		Groep B: Niet in LUW geïnteresseerd	
	% juist	% weet niet	% juist	% weet niet
Het natuurlijk milieu voor wetenschap (LUW)	53 %	44 %	28 %	67 %
De wijzen gaan naar het oosten (TU)	44 %	44 %	39 %	49 %
De beste richting voor technisch toptalent (TUD)	28 %	53 %	31 %	47 %
Groot in techniek (TUE)	11 %	67 %	12 %	63 %

Bereik wervingscampagne

Ruim de helft (57 %) van de respondenten heeft de afgelopen periode iets gehoord of gelezen over de Landbouwniversiteit. Het spreekt voor zich dat de groep respondenten die zich heeft ingeschreven voor de voorlichtingsdagen vaker iets gehoord heeft dan de overige respondenten (76 % versus 36 %). In onderstaande tabel kunt u lezen in welke mate de advertenties, affiches en andere voorlichtingsmiddelen opgemerkt zijn door de respondenten. Voor de overzichtelijkheid hebben we de scores van beide groepen respondenten samen genomen. De tabel laat zich als volgt lezen: 20 % van de respondenten die iets gezien of gehoord hebben van de LUW, noemden spontaan de advertenties als informatiebron.

Tabel 2.8, bereik voorlichtingsmiddelen.

	Spontaan genoemd	Geholpen	Niet opgemerkt
Advertenties in kranten	20 %	12 %	68 %
Poster/affiche in scholen	30 %	25 %	46 %
Poster/ affiche in bibliotheken	5 %	5 %	89 %
Folders/ brochures	45 %	nvt	nvt
Voorlichtingsboekjes	16 %	nvt	nvt
Programma op tv (NOS-laai)	13 % (2%)	nvt	nvt

Vervolgens zijn aan de respondenten de verschillende advertenties en affiches getoond. Advertentie 1 betrof de algemene wervingsadvertentie van de LUW en de advertenties 2 t/m 5 waren sectorale advertenties. De resultaten kunt u lezen in onderstaande tabel. Duidelijk wordt dat de posters door meer respondenten opgemerkt zijn dan de advertenties. De kleinere sectorale advertenties zijn weinig opgemerkt door de respondenten. De advertenties zijn overigens slechts door een zeer gering percentage van de respondenten gelezen.

Ook hier hebben we voor het gemak de scores over de gehele groep gemiddeld. Bij uitsplitsing blijkt dat respondenten die zich hebben opgegeven voor de voorlichtingsdagen vaker een advertentie of poster hebben gezien. Zo heeft bijvoorbeeld 37 % van de LUW-geïnteresseerden een poster zien hangen en slechts 18 % van de andere groep respondenten. Slechts een zeer gering percentage van de respondenten heeft de advertenties gelezen.

Tabel 2.9, Bereik advertenties en posters van LUW

	Zeker gezien	Waarschijnlijk gezien	Geheel gelezen	Deels gelezen
Algemene advertentie	18 %	12 %	4 %	4 %
Sectorale advertenties 2 t/m 5	4 %	6 %	1 %	1 %
Poster	28 %	12 %	nvt	nvt

Nadat aan de respondenten de advertenties en poster zijn getoond is gevraagd naar het oordeel van de campagne. In onderstaande tabel kunt u lezen dat de campagne niet sterk wordt afgekeurd en evenmin unaniem geprezen wordt. Er zijn geen grote verschillen gevonden tussen de LUW geïnteresseerden (groep A) en de niet LUW-geïnteresseerden (groep B). De niet LUW-geïnteresseerden waren iets minder positief over de campagne.

Tabel 2.10, waardering wervingscampagne LUW

Oordeel over campagne	Perc. (N = 425)
Zeer goed	2 %
Goed	28 %
Goed noch slecht	32 %
Slecht	12 %
Zeer slecht	5 %
Weet niet	21 %

3. SURVEY ONDER OUDERS VAN VWO-LEERLINGEN

3.1 Beschrijving onderzoekspopulatie

Tijdens de mondelinge interviews met de VWO-leerlingen is aan één van de ouders, die zich het meest betrokken voelt bij de studiekeuze van zoon of dochter, gevraagd of zij een schriftelijke vragenlijst wilde invullen: 90 % van de gevraagde ouders was hiertoe bereid. Hetgeen een opmerkelijk hoge respons is voor een schriftelijke enquête.

Het grootste deel van de respondenten waren vrouwen (64 %). Moeders zijn blijkbaar meer betrokken bij de studiekeuze van zoon/dochter of zij zijn vaker thuis. Dit blijkt ook uit de antwoorden in tabel 3.1 op de vraag aan de VWO-leerling: Met wie praat je het meest over wat je na je studie gaat doen, met je vader of met je moeder?

Tabel 3.1, betrokkenheid bij studiekeuze van kind

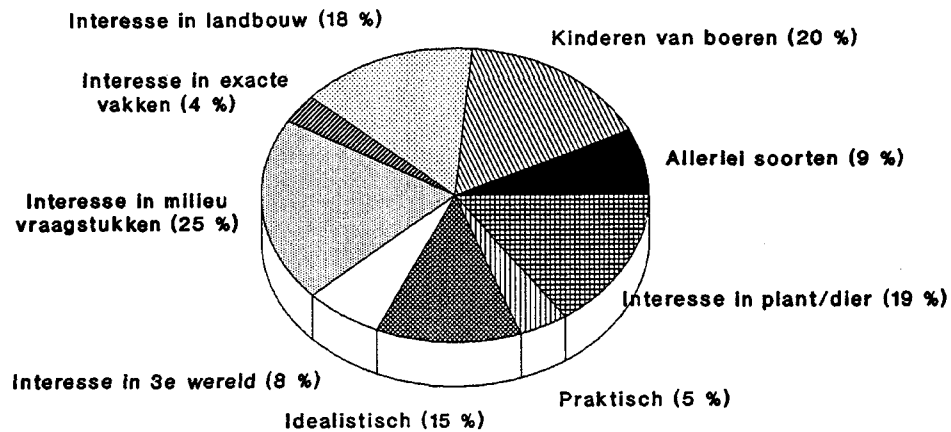
Vader	Moeder	Beiden
30 %	50 %	20 %

De hogere sociaal economische klassen zijn in deze onderzoekspopulatie sterk vertegenwoordigd. Dit blijkt uit het grote aandeel hoger opgeleiden: 60 % van de ouders heeft een hogere beroepsopleiding of universitaire studie gevolgd en 35 % heeft een hogere functie.

3.2 Beeld LUW

Typering LUW-studenten

Aan de ouders is eveneens gevraagd welke typen leerlingen aan de LUW gaan studeren. In figuur 3.2 kunt u zien dat, in vergelijking met de VWO-leerlingen, veel ouders de potentiële LUW studenten als landbouw georiënteerd inschatten. De omschrijvingen 'kinderen van boeren' en 'jongeren die geïnteresseerd zijn in landbouw' worden door 40 % van de ouders genoemd als kenmerk. Bij de VWO leerlingen was dit 30 % (vergelijk figuur 2.2).

Figuur 3.1, omschrijving van type leerlingen dat naar de LUW gaat door ouders, N=376.

Karakter van de LUW

Aan de ouders zijn de dezelfde contrastparen voorgelegd als aan de VWO-leerlingen, decanen en leraren. In hoofdstuk 6 kunt u lezen hoe deze categorieën onderling verschillen. In onderstaande tabel kunt u lezen op welke aspecten het beeld van de LUW afwijkt van andere universiteiten. De eerste twee kolommen geven de gem. scores van de LUW weer. In de derde kolom staan de gem. scores van alle universiteiten. Wanneer we kolom 1 met kolom 2 vergelijken zien we evenals bij de VWO-leerlingen dat de respondenten die een eerste voorkeur voor de LUW hebben een aantal karakteristieken van de LUW positiever inschatten dan de respondenten die een andere universiteit als eerste voorkeur hebben. Deze eerste groep vindt de LUW sterker internationaal/ meer op vernieuwing gericht/ meer natuurwetenschappelijk/ gezelliger/ praktischer/ persoonlijker/ meer op samenwerking gericht en een betere kwaliteit onderwijs hebben.

Wanneer we de scores van de LUW vergelijken met de scores van de overige universiteiten zien we ook hier dat de LUW minder positief beoordeeld wordt door de ouders die een andere universiteit als eerste voorkeur hebben. Bij de ouders die een andere universiteit als eerste voorkeur hebben bestaat het beeld dat de LUW a) minder goede beroepsperspectieven heeft, b) slechtere kwaliteit onderwijs biedt en c) minder vaak in het nieuws komt en d) minder modern is in vergelijking met hun favoriete universiteit.

Tabel 3.2, karakteristieken van de LUW¹

Gem score op contrastparen Minimum linkerschaalwaarde (= 1).	LUW, Groep A1 N = 57	LUW Groep A2 + B N = 260	Overige universi- teiten Groep A2 + B N = 166	Contrastparen Maximum rechterschaal- waarde (=5)
Hoor je vaak van	2.1	2.5	2.0	Hoor je nooit van
Internationaal	1.7	2.0	2.2	Nationaal
Breed opgeleid	3.5	3.6	3.3	Specialistisch opgeleid
Goede kwaliteit onderwijs	1.7	2.1	1.7	Slechte kwaliteit onderwijs
Wel vernieuwing gericht	2.0	2.6	2.4	Niet op vernieuwing gericht
Sociaalwetenschappelijk	4.1	3.5	3.3	natuurwetenschappelijk
Niet technisch	3.3	3.1	3.3	Wel technisch
Goede beroepsperspectieven	1.8	2.5	2.0	Slechte beroepsperspectie- ven
Flexibele studieprogram- ma's	2.4	2.9	3.2	Vaste studieprogramma's
Voor vrouwen	2.9	3.0	3.0	Mannen
Gezellig	2.2	2.6	2.3	Ongezellig
Praktisch	2.1	2.3	2.6	Theoretisch
Idealistisch	2.8	2.8	3.2	Zakelijk
Persoonlijk	2.2	2.6	2.5	Onpersoonlijk
Gericht op samenwerking	2.0	2.3	2.2	Rivaliteit
Knus	2.5	2.7	2.5	Kil
Opwindend	2.8	3.0	2.8	Saai
Modern	2.1	2.4	2.0	Ouderwets
Groep A1: Respondenten die de LUW als eerste voorkeur hebben				
Groep A2 + B: Respondenten die een andere universiteit als eerste voorkeur hebben.				

Sterke punten van de LUW

Aan de ouders is gevraagd welke opleiding zij het liefste hun zoon of dochter zien volgen. Ruim een derde heeft hierover geen uitspraken gedaan, omdat zij geen voorkeur hebben. Ongeveer 15 % van de ouders noemde de LUW als hun favoriete universiteit. Andere veel genoemde universiteiten waren:

- Utrecht (12 %),
- Delft (6 %),
- Eindhoven (6 %) en
- Groningen (5 %).

¹. Ook hier is er sprake van een significant verschil wanneer de scores tussen de groepen 0,2 of meer verschillen (T-Test, $P < 0,05$).

De interesse voor de studie en het feit dat de betreffende opleiding(en) inhoudelijk hoog aangeschreven staan werden het meest genoemd als reden voor hun voorkeur. In onderstaande tabellen kunt u zien hoe vaak bepaalde argumenten zijn genoemd als verklaring voor een bepaalde voorkeur van een universiteit of opleiding. De reputatie van de LUW verschilt blijkbaar weinig in vergelijking met andere universiteiten. De interesse voor de studie wordt bij de ouders die voorkeur hebben voor de LUW wel een stuk vaker genoemd dan door de andere ouders. Zoals ook uit andere resultaten van dit onderzoek blijkt worden a) de geografische ligging, b) het karakter van de stad Wageningen en c) de bereikbaarheid van de universiteit maar zelden als argument genoemd om voor de LUW te kiezen.

Tabel 3.3, sterke punten van LUW

Motieven voor voorkeur universiteit	LUW N = 58	Overige universiteiten N = 177
Goede reputatie opleiding	21 %	22 %
Interesse voor de studie	40 %	16 %
Unieke karakter opleiding (enigste plek waar je dat kunt studeren)	12 %	9 %
Gezellige stad	9 %	2 %
Gezellige universiteit	0 %	6 %
Stad dichtbij ouderlijk huis	3 %	23 %
Goede bereikbaarheid stad met o.v.	0 %	12 %
Niet zo massaal	7 %	3 %

Samenvattend kunnen we concluderen dat voor veel ouders de inhoudelijk interessante studies als sterk punt van de LUW wordt gezien.

Perceptie van wonen in Wageningen

De ouders noemen ongeveer dezelfde voordelen van het wonen in Wageningen als de VWO-leerlingen. Met dat verschil dat relatief meer ouders de mooie landelijke omgeving (18 %) en het kleine en rustige karakter (9 %) van Wageningen als een voordeel zien. Bij de nadelen van het wonen in Wageningen worden opnieuw de slechte bereikbaarheid (17%) en het rustige en kleine karakter (9%) van Wageningen frequent genoemd. Slechts 1 % vindt dat Wageningen een boers karakter heeft en vindt dit een nadeel. Het zogenaamde boerse/landbouw imago speelt wat dat betreft geen rol van betekenis.

3.3 Rol van de ouders bij het studiekeuzeproces

Via een schriftelijke vragenlijst is het zeer moeilijk te achterhalen wat de werkelijke rol is van ouders bij de studiekeuze van zoon of dochter. Wel is het mogelijk om na te gaan of zij dezelfde zaken van belang vinden bij de studiekeuze en welke opleidingen hun voorkeur hebben. Deze voorkeur komt sterk overeen met die van het kind. Ongeveer de helft van de ouders heeft dezelfde voorkeur universiteit/opleiding genoemd als hun kind. Ruim een derde heeft geen voorkeur genoemd. De overige ouders hebben liever dat hun kind naar een andere universiteit gaat.

Aan de ouders hebben we dezelfde stellingen over studiekeuzemotieven voorgelegd als bij de VWO-leerlingen. Hiermee hebben we na willen gaan in hoeverre ouders en leerlingen verschillen in wat zij belangrijk vinden bij een studiekeuze. In onderstaande tabel staan de scores van ouders en VWO-leerlingen. Zij moet als volgt gelezen worden: 92 % van de VWO-leerlingen vindt het belangrijk tot zeer belangrijk dat de opleiding goede beroeps-perspectieven biedt en 8 % vindt dat onbelangrijk of zeer onbelangrijk (een neutraal antwoord was niet mogelijk). Zowel bij de ouders als de vwo-leerlingen zijn de beroeps-perspectieven en de inhoudelijke interesse de belangrijkste criteria. In grote lijnen verschillen de ouders en leerlingen niet zo sterk. Er zijn echter wel een paar interessante verschuivingen te zien. Zo vinden bijvoorbeeld meer ouders het blijkbaar belangrijk dat de leerling het niveau van de studie makkelijk aankan en dat zij vervolgens later echt goed in het vak worden. De sociale component (de gezelligheid in de stad, de vraag of er veel te beleven valt en de aanwezigheid van vrienden en vriendinnen) wordt minder belangrijk gevonden door de ouders.

Tabel 3.4, algemene studiekeuzemotieven

Algemene studiekeuze motieven: % respondenten dat deze stellingen belangrijk tot zeer belangrijk vinden.	VWO-leerlingen	Ouders
Dat de opleiding goede beroepsperspectieven biedt.	92 %	95 %
Dat de opleiding praktijk gericht is.	75 %	84 %
Dat de opleiding mij later in staat stelt een bijdrage te leveren aan het oplossen van milieuproblemen.	55 %	65 %
Dat het volgen van de opleiding status verschaft.	18 %	15 %
Dat ik inhoudelijk in de opleiding geïnteresseerd ben.	99 %	99 %
Dat ik de opleiding in een gezellige stad kan volgen.	71 %	53 %
Dat ik de opleiding in een stad kan volgen waar je gemakkelijk een kamer kunt vinden.	48 %	61 %
Dat ik de opleiding kan volgen in een stad waar veel te beleven valt.	53 %	28 %
Dat familieleden die studie zien zitten.	29 %	27 %
Dat vrienden en vriendinnen dezelfde studie kiezen.	25 %	4 %
Dat ik het niveau van de opleiding makkelijk aan kan.	75 %	95 %
Dat ik een opleiding kan volgen aan een universiteit die internationaal georiënteerd is.	60 %	74 %
Dat je de opleiding kunt volgen in een stad waar ik snel met het openbaar vervoer kan komen.	62 %	73 %
Dat ik denk later goed in dat vak te kunnen worden.	89 %	96 %

3.4 Informeel netwerk

Positieve en negatieve geluiden over de LUW

Ook ouders hebben vaker positieve dan negatieve geluiden over de LUW gehoord: 66 % van de ouders heeft wel eens positieve geluiden gehoord en 18 % heeft wel eens negatieve geluiden gehoord. De ouders van leerlingen die zich hebben ingeschreven voor de LUW hebben beduidend vaker iets positiefs gehoord over de LUW (74 % versus 56 %). Er is geen verschil tussen beide groepen ouders in de mate waarin zij negatieve geluiden hebben gehoord. Er is eveneens geen duidelijk verschil gevonden in de aard van de geluiden over de LUW.

De goede kwaliteit van het onderwijs werd het meeste aantal keren (75 x, 30 %) als positief geluid over de LUW genoemd. Andere veel genoemde positieve geluiden waren:

- interessante studies (33x genoemd),
- veel afstudeermogelijkheden (47 x genoemd),
- gezellige universiteit (42 x genoemd) en
- studies met goede beroepsperspectieven (33 x genoemd).

De negatieve opmerkingen hadden betrekking op het idee dat:

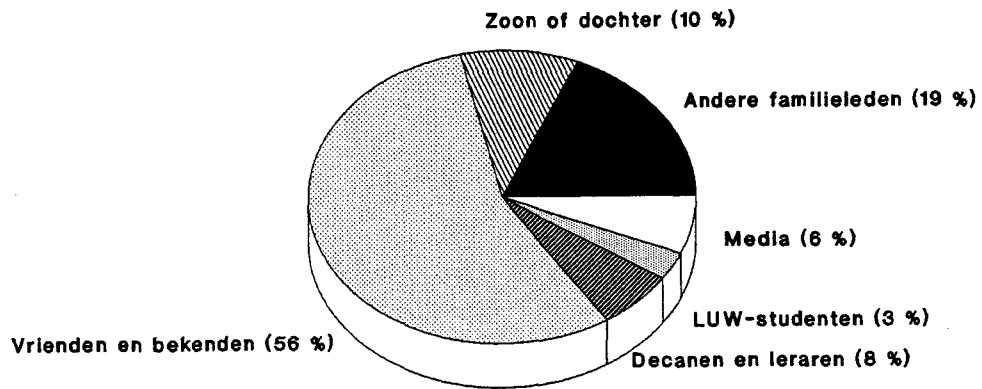
- de LUW slecht bereikbaar is (9 x genoemd).

- de LUW geen toekomstperspectieven biedt (9 x genoemd).
- Wageningen een ongezellige stad is (9 x genoemd).
- er alleen boeren aan de LUW studeren of dat je er alleen boer kunt worden (7 x maal genoemd).

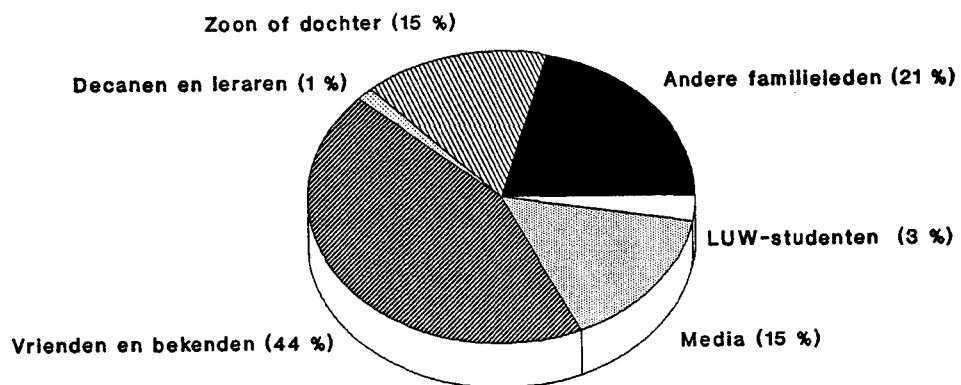
Deze opmerkingen liggen in dezelfde lijn als die van de vwo-leerlingen. Met dat verschil dat meer ouders de goede kwaliteit van de opleidingen als positief punt hebben gehoord. Dit is tevens een indicatie dat ouders relatief meer letten op de kwaliteit van het onderwijs dan de VWO-leerlingen.

Herkomst geluiden over LUW

Ook hier zien we een vergelijkbaar beeld met dat van de VWO-leerlingen. Zowel bij de positieve als negatieve geluiden zijn de vrienden en bekenden de belangrijkste bron. En ook hier worden de decanen en leraren als informatiebron alleen regelmatig genoemd bij de positieve geluiden. Zoals in onderstaande figuur blijkt spelen de media in verhouding een belangrijke rol bij de negatieve geluiden over de LUW. Dit is waarschijnlijk deels te verklaren doordat er überhaupt weinig negatieve geluiden over de LUW verspreid worden, waardoor de effecten van de media een grotere impact hebben. De 'vrienden en bekenden' blijven overigens ook bij de negatieve geluiden de belangrijkste groep. Wij kunnen helaas niet aan de hand van ons materiaal nagaan welke mensen dit nu precies zijn en wat hun relatie met de LUW is.

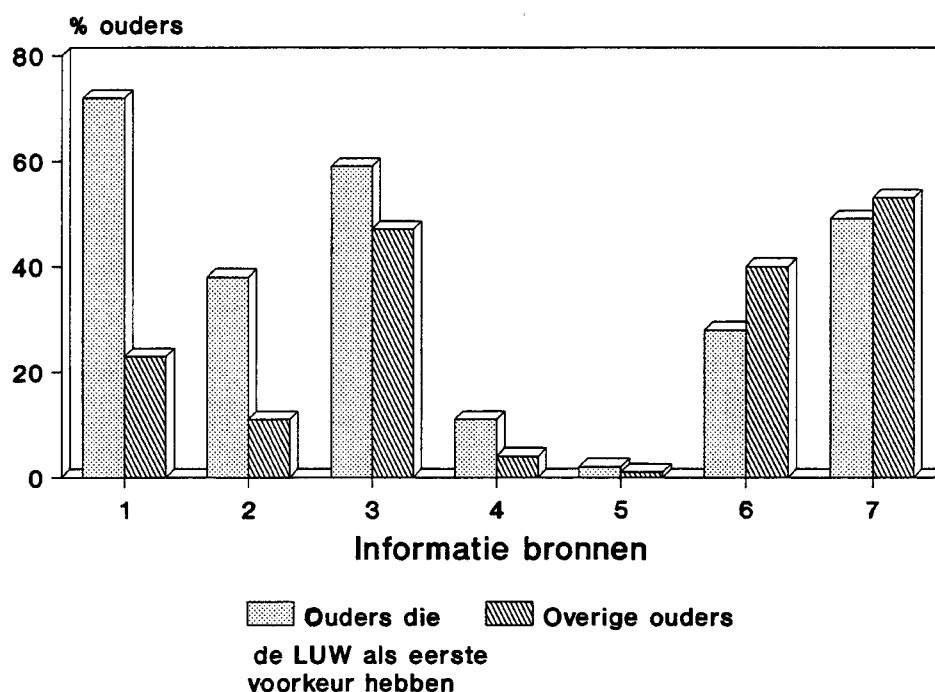
Figuur 3.2a, positieve informatiebronnen van ouders over de LUW, N = 247

Figuur 3.2b, negatieve informatiebronnen van ouders over de LUW, N = 66.

Andere informatiebronnen LUW

Aanvullend op de vorige vragen zijn aan de ouders de verschillende informatiekkanalen voorgelegd, waarbij de ouders moesten aangeven of zij de betreffende informatiebronnen gebruikt hebben. In onderstaande figuur kunt u zien hoe vaak de genoemde bronnen gebruikt zijn. Zoals te verwachten hebben ouders van leerlingen die zich hebben ingeschreven voor de voorlichtingsdagen van de LUW aanzienlijk meer gebruik gemaakt van de verschillende informatiebronnen dan de ouders van leerlingen die geen interesse hebben in de LUW.

Legenda:

- 1 = Schriftelijk voorlichtingsmateriaal
- 2 = Verhalen zoon / dochter
- 3 = Verhalen kennissen/ familie die aan LUW heeft gestudeerd
- 4 = Via decaan/ leraar van de school van zoon/dochter
- 5 = Vroeger zelf aan de LUW gestudeerd
- 6 = Via radio of t.v.
- 7 = Krant of tijdschrift

Figuur 3.3, gebruik van informatiebronnen door ouders, N = 245.

4. SURVEY ONDER LERAREN EN DECANEN MIDDELBARE SCHOLEN

4.1 Inleiding

In dit deelonderzoek is gekeken welke indrukken de leraren en decanen hebben van de Landbouwwuniversiteit Wageningen. Hierbij is tevens gevraagd naar de kennis en beelden van andere universiteiten, om een referentiemeting te hebben. Daarnaast is nagegaan in welke mate leraren praten met leerlingen over de studiekeuze.

Uit een compleet adressenbestand van middelbare scholen zijn aselekt een 270 scholen benaderd. Bij de administratie van de school werd gevraagd naar de decaan en een leraar van een exact vak. De interviewers hebben geprobeerd om van iedere school één decaan en één leraar te enquêteren. Dit is niet in alle gevallen gelukt, omdat het in de praktijk erg moeilijk was om de betreffende personen op de school te pakken te krijgen. In principe is iedere school driemaal benaderd. Indien de leraar of decaan in kwestie dan nog niet bereikt was werd de school als niet bereikbaar geregistreerd. Hierdoor lijkt het alsof er in eerste instantie een hoge non-response is:

- 133 (49%) geslaagde interviews met leraren en
- 144 (53%) geslaagde interviews met decanen.

Wanneer we echter alleen het aantal echte weigeringen in ogenschouw nemen, zien we dat de non-response veel lager is:

- 14 % voor leraren en
- 16 % voor decanen.

Veel gehoorde redenen voor weigering waren:

- nog maar net werkzaam als leraar of decaan,
- achten het onderzoek niet zinvol,
- geen zin/tijd of te druk en
- enquêtemoe.

Voor de overzichtelijkheid zijn bij de verslaglegging van de resultaten de gegevens van de leraren en decanen zoveel mogelijk samengevoegd. Alleen indien er relevante verschillen bestaan tussen leraren en decanen hebben we een onderverdeling gemaakt tussen beide groepen.

4.2 Beschrijving onderzoekspopulatie

We hebben alleen leraren en decanen in de onderzoekspopulatie opgenomen, die les of voorlichting geven aan 5 of 6 VWO-leerlingen. De grootste groep (54 %) respondenten werkt op een MAVO/ HAVO/ VWO scholengemeenschap.

Bij de selectie van de respondenten hebben we niet gelet op het geslacht. Opmerkelijk is derhalve het grote aantal mannelijke respondenten (94 %)¹.

Uit tabel 4 blijkt dat een aantal provincies, zoals Zuid-Holland en Noord-Brabant sterk vertegenwoordigd zijn in de steekproef. Wanneer we de mate waarin de provincies vertegenwoordigd zijn vergelijken met de mate waarin de Nederlandse jongeren verdeeld zijn over de provincies, blijkt dat de steekproef een redelijke afspiegeling is van deze verhoudingen (Bijlage, tabel 4).

Kenmerken leraren

We hebben gestreefd naar een viertal gelijke subgroepen. Dat wil zeggen evenveel leraren scheikunde, natuurkunde, biologie en wiskunde. Door praktische problemen bij de werving was het niet mogelijk om exact even grote groepen te creëren, zie onderstaande tabel.

Tabel 4.1, vakgebied leraar

Wiskunde	Natuurkunde	Scheikunde	Biologie
34	37	37	25

In de steekproef zijn zowel meer ervaren leraren als jongere leraren opgenomen. Gemiddeld geven zij een 18 jaar les, waarbij 3 jaar les als minimum gold en 34 jaar als maximum.

Het grootste deel van de leraren (70 %) geeft per week 3 tot 4 uur les aan 6 VWO-leerlingen. Een klein percentage (5 %) leraren geeft momenteel geen les aan 6 VWO-leerlingen, maar had dit de jaren daarvoor wel gedaan. Mede daarom zijn deze interviews niet alsnog uit de onderzoekspopulatie verwijderd.

Een kleine 30 % vervult een nevenfunctie. Frequent genoemde nevenfuncties zijn 'conrector' (11%) en 'mentor' (12 %).

Kenmerken decanen

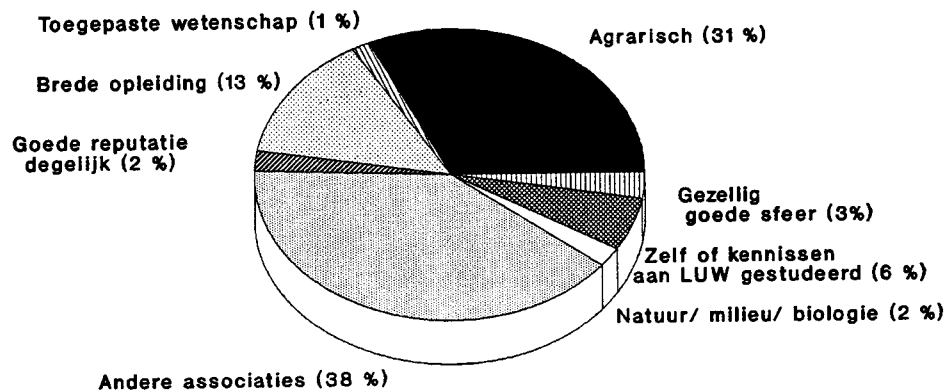
Op iedere school zitten in de regel 2 à 3 decanen, afhankelijk van de grootte van de school. In de regel is er een soort taakverdeling. Gemiddeld zijn er 7 tot 8 taakuren per week voor VWO-leerlingen beschikbaar. Het decaanschap is in principe een nevenfunctie van een leraar (98 % van de decanen geeft ook les). De leraren lichamelijke opvoeding, aardrijkskunde en Nederlands zijn in dit onderzoek het sterkste vertegenwoordigd (Bijlage, tabel 5).

¹. De Nederlandse Vereniging van Schooldecanen beaamt dat er inderdaad zeer veel mannelijke en weinig vrouwelijke schooldecanen voor het VWO zijn. We hebben helaas geen cijfers over de werkelijke verdeling.

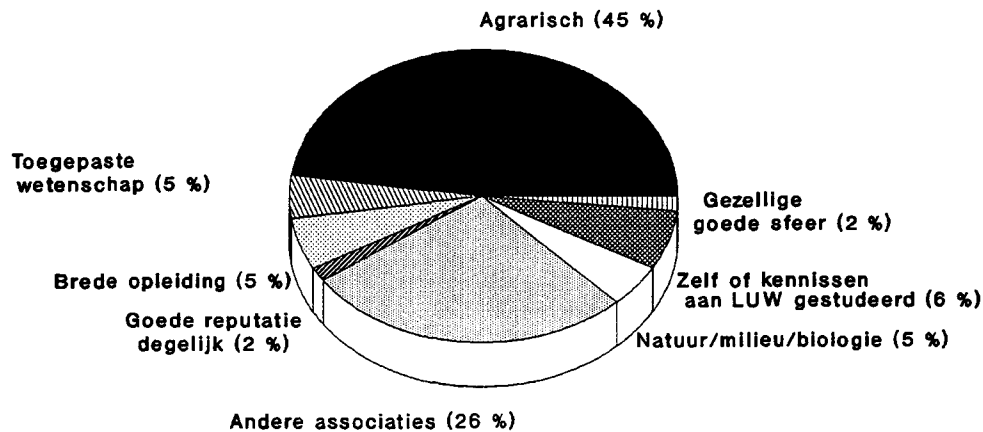
4.3 Beeld van de LUW

Eerste associatie

Aan de leraren en decanen is naar hun eerste associatie gevraagd bij de Landbouwwuniversiteit Wageningen. Met name de leraren (45%) blijken in eerste instantie aan iets agrarisch te denken; landbouw, boeren, etc. Bij de decanen is dit een minder grote groep (31%). De decanen denken bij de Landbouwwuniversiteit tevens aan het feit dat het een brede opleiding is, waar veel verschillende studierichtingen gevolgd kunnen worden (13 %). Bij de leraren is dit een kleinere groep 5 %. De andere associaties kunt u lezen in de figuren 4.1a en 4.1b. Zowel bij de leraren als de decanen is er een vrij grote 'anders' categorie. Dit komt omdat het een open vraag betrof, waarbij we achteraf hebben gecodeerd. Bij een associatievraag is het te verwachten dat er een breed scala aan antwoorden gegeven wordt. Een percentage van 45 % voor de associatie 'landbouw' is in dat licht aanzienlijk.

Figuur 4.1a, eerste associatie met LUW door decanen, N = 144.

Figuur 4.1b, eerste associatie met LUW door leraren, N = 133.

Achteraf is alsnog een analyse gemaakt van de antwoorden die onder de 'anders' categorie vallen (Bijlage, tabel 6). Het kleinschalige karakter en het feit dat er weinig leerlingen heengaan zijn meerdere malen genoemd. Daarnaast is het opvallend dat LUW bij een aantal decanen bekend staat als een universiteit die van zijn boerenimago af wil. Tegelijkertijd hebben ook een paar decanen de associatie dat aan de LUW veel meer gestudeerd kan worden dan landbouw alleen.

Typering LUW studenten

Volgens leraren en decanen gaan met name die leerlingen naar de LUW die

- een agrarische achtergrond hebben (21 %),
- goed in exacte vakken zijn (12 %),
- belangstelling hebben voor natuur en milieu (12 %) en
- idealistisch zijn (9 %).

Daarnaast worden de eigenschappen als 'praktisch' en 'sociaal ingesteld' vaak toegeschreven aan deze leerlingen (Bijlage, tabel 7). Hierbij werd tevens frequent opgemerkt dat de leerlingen in de regel een bewuste keuze maken voor de LUW.

Op de vraag aan welke eisen een leerling moet voldoen opdat hij geschikt is voor de LUW antwoordde het overgrote deel (53 %) dat de leerlingen exact ingesteld moeten zijn. Andere typering sprongen er niet echt uit. Veel van de genoemde eisen hebben betrekking op algemene kenmerken. Zelfstandigheid en intelligentie zijn bijvoorbeeld van belang voor alle universiteiten. Interessant is de genoemde eis 'praktisch ingesteld zijn'. Ook al is dit een betrekkelijk laag percentage (7 %), het bevestigt wel het idee dat de opleidingen aan de LUW onder andere een 'praktisch' imago hebben. Daarnaast geven antwoorden als 'brede belangstelling' en 'maatschappelijk geëngageerd zijn' aan dat de LUW niet als puur eenzijdige technische of landbouwuniversiteit gezien wordt (Bijlage, tabel 9). En ook bij deze vraag komt het internationale karakter, het sociaal ingesteld zijn

en het idealistische karakter opnieuw terug als aspecten van de Landbouwniversiteit Wageningen.

Karakter van de LUW

Om meer inzicht te verkrijgen in welk beeld de decanen en leraren hebben van de LUW zijn een aantal contrastparen en uitspraken aan de respondenten voorgelegd. Op een vijfpuntsschaal is de score per respondent weergegeven, identiek aan de wijze waarop dit bij abiturienten en ouders is gebeurd. In hoofdstuk 6 kunt u een vergelijking tussen de diverse onderzoekspopulaties terugvinden. Onderstaande tabel geeft een overzicht van hoe de decanen en leraren de LUW in vergelijking met de andere universiteiten beoordelen.

Tabel 4.2, karakteristieken van LUW²

Gem. score op contrast paren; min = 1 neutraal = 3 max = 5	LUW, leraren N = 133	Overige universiteiten Leraren N = 133	LUW Decanen N = 144	Overige universiteiten Decanen N = 144	
Hoor je vaak van	2.7	2.9	2.4	2.2	Hoor je nooit van
Internationaal georiënteerd	2.0	2.7	1.7	2.7	Nationaal georiënteerd
Breed opgeleid	3.8	3.2	3.7	3.0	Specialistisch opgeleid
Goede kwaliteit onderwijs	2.1	2.2	2.0	2.2	Slechte kwaliteit onderwijs
Wel op vernieuwing gericht	2.4	2.5	2.5	2.5	Niet op vernieuwing gericht
Sociaal wetenschappelijk	3.7	3.1	3.7	2.7	Natuurwetenschappelijk
Niet technisch	3.5	2.9	3.5	2.5	Technisch
Goede beroepsperspectieven	2.4	2.3	2.5	2.4	Slechte beroepsperspectieven
Flexibele studieprogramma's	2.9	3.1	2.6	2.8	Vaste studieprogramma's
Voor vrouwen	2.9	3.1	2.9	2.9	Voor mannen
Gezellig	2.6	2.5	2.4	2.4	Ongezellig
Praktisch	2.1	3.1	2.4	3.1	Theoretisch
Idealistisch	3.1	3.3	2.9	3.2	Zakelijk
Persoonlijk	2.7	3.0	2.5	2.9	Onpersoonlijk
Gericht op samenwerking	2.3	2.8	2.2	2.6	Rivaliteit
Knus	2.5	2.8	2.4	2.8	Kil
Opwindend	2.8	3.0	2.9	2.8	Saai
Modern	2.2	2.3	2.1	2.3	Ouderwets

² . Ook hier zijn de verschillen significant wanneer de verschillen 0,2 en groter zijn (T-Test, $P < 0,05$).

Wanneer we de gemiddelde scores op de contrastparen van alle universiteiten als uitgangspunt nemen, zien we dat de LUW op een aantal contrastparen significant afwijkt van de andere universiteiten. De LUW wordt in beide steekproeven gekenmerkt door de volgende karakteristieken:

- internationaal,
- praktisch,
- natuurwetenschappelijk en technisch,
- specialistisch,
- gericht op samenwerking, persoonlijk, knus en
- idealistisch.

Kenmerkende studierichting

Bij de bespreking van de enquête onder VWO-scholieren is reeds ingegaan op de bekendheid van de verschillende studierichtingen onder decanen en leraren (zie tabel 2.6, pag 25). Zoals te verwachten hadden de leraren aanmerkelijk meer moeite met het beantwoorden van deze vraag: 20 % van de leraren wist hier geen antwoord op te geven, omdat zij geen specifieke studierichtingen van de LUW kenden. Slechts 4 % van de decanen kon hier geen antwoord op geven.

De studierichtingen a) tropisch landgebruik, b) milieuhygiëne, c) biologie, d) zoötechniek en e) plantenveredeling werden het meeste als kenmerkende studies genoemd. De studierichtingen a) landbouwplantenteelt, b) plantenziektenkunde, c) voeding van de mens, d) moleculaire wetenschappen, e) agrosysteemkunde en f) landbouwtechniek scoren opvallend laag. Blijkbaar genieten deze studierichtingen een lage bekendheid of worden niet als kenmerkend voor de LUW gezien.

4.4 Rol bij studiekeuze van leerling

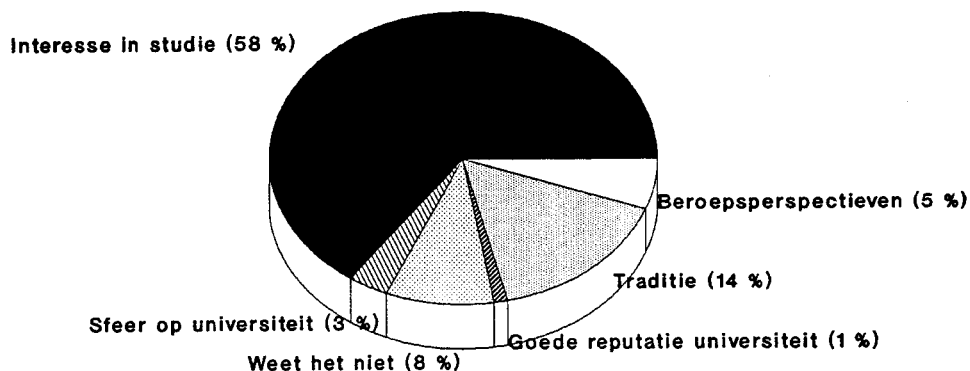
Algemene studiekeuzemotieven

Ongeveer de helft van de respondenten denkt dat een bepaalde interesse voor de inhoud van een studie voor leerlingen het belangrijkste keuzecriterium is bij het zoeken naar een vervolgopleiding. Daarnaast zijn frequent de beroepsperspectieven (23 %) en het benutten van de eigen capaciteiten (11%) als belangrijkste keuzecriterium gegeven. De andere motieven kunt u terug vinden in tabel 11 van de bijlage. Het is opvallend dat opnieuw de vestigingsplaats bijna nooit als eerste keuzecriterium genoemd is. Dit is in tegenspraak met eerdere onderzoeksresultaten (Babeliowsky, 1989) en met de gevolgde communicatiestrategie van vele universiteiten.

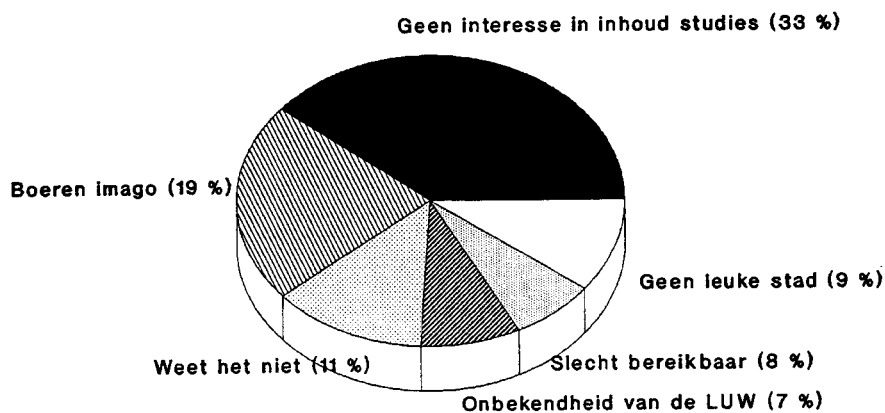
Motieven voor de keuze van de LUW

Evenals bij de algemene motieven vindt ruim de helft (57 %) van de respondenten de interesse voor de inhoud van de studie en aanverwante thema's het belangrijkste motief voor de keuze van een studie aan de LUW. Opvallend is het relatief hoge aantal

respondenten (14 %) dat de keuze voor de LUW verklaart uit een soort traditie, dat wil zeggen dat ouders of familieleden ook aan de LUW hebben gestudeerd of nog studeren. (Bijlage, tabel 12). Dergelijke motieven hebben we niet gevonden bij de enquête onder VWO-scholieren. Bij de scholieren zijn de beroepsperspectieven, naast de interesse voor de studie, een belangrijke factor, terwijl dit door de decanen en leraren niet vaak wordt genoemd als argument om naar de LUW te gaan.

Figuur 4.2, argumenten om naar de LUW te gaan volgens decanen en leraren, N= 277.

Figuur 4.3, argumenten om niet naar de LUW te gaan volgens decanen en leraren, N = 277.

Met name veel decanen (25 %) denken dat het 'boeren-imago' een reden is voor leerlingen om niet naar de LUW te gaan. Met het boeren-imago werd in de regel bedoeld dat leerlingen denken dat er alleen specifieke landbouwstudies gevolgd kunnen worden en in sommige gevallen dat de LUW mensen opleidt tot veredelde agrariër. Deze cijfers zeggen meer wanneer we ze vergelijken met antwoorden die op dezelfde vragen zijn gesteld, alleen dan met betrekking tot een andere universiteit. In de bijlage (tabel 14 & 15) vindt u een overzicht van antwoorden die betrekking hebben op de overige universiteiten. Het eerste wat opvalt is dat meer algemene argumenten sterker naar voren komen. Plotseling wordt de stad en de bereikbaarheid door meer mensen als belangrijk argument gezien voor het wel of niet naar een bepaalde universiteit gaan. Het feit dat ouders of familie daar gestudeerd hebben wordt nauwelijks als argument genoemd bij keuze van universiteiten. Ook het algemene motief 'interesse voor de inhoud van de studie' komt minder sterk naar voren. Dit laatste ondersteunt de stelling dat de LUW met name gekenmerkt wordt door het specifieke en unieke karakter van haar opleidingen en niet zozeer door haar geografische ligging en vestigingsplaats (Wageningen).

4.5. Evaluatie voorlichting LUW aan decanen en leraren

We hebben een aantal indicatoren om na te gaan in hoeverre de voorlichting van de Landbouwniversiteit overkomt bij de leraren en decanen. We wijzen er met nadruk op dat dit niet een degelijke evaluatie is van de voorlichting. Dit valt buiten de doelstelling van het onderzoek. We beperken ons tot een drietal vragen.

1. Zijn leraren en decanen tevreden over hun kennis van de LUW en hebben zij behoefte aan meer informatie.
2. Welke informatiebronnen zijn voor decanen en leraren van belang geweest.
3. In welke mate zijn er opmerkingen over de voorlichting gemaakt bij de afsluitende vraag.

Onduidelijk beeld van de LUW

Met name veel leraren zeggen geen duidelijk beeld te hebben van de LUW. Dit is op zich niet verwonderlijk, aangezien zij niet via hun werk geacht worden het een en ander over de LUW te weten. Het is echter wel een dermate hoog percentage dat wij enigszins voorzichtig moeten zijn bij de interpretatie van hun uitspraken over de LUW. Wij gaan er vanuit dat we voornamelijk meer oppervlakkige beelden en opinies onder leraren hebben gemeten.

Tabel 4.3, een duidelijk beeld hebben van de LUW

	Decanen (N = 144)	Leraren (N=133)
Duidelijk beeld	34 %	8 %
Redelijk	50 %	32 %
Geen	16 %	60 %

De decanen die geen duidelijk beeld hebben geven hiervoor een drietal redenen aan:

- a) Er gaan weinig leerlingen van hun school naar de LUW en daarom loont het niet voor de decaan om zich in de LUW te verdiepen.
- b) De decaan in kwestie is nog nooit (of heel lang geleden) op de LUW geweest en heeft daarom nog geen goed beeld.
- c) De decaan heeft onvoldoende tijd om zich in alle universiteiten te verdiepen en een volledig beeld te ontwikkelen.

In slechts twee procent van de gevallen werd het slechte beeld van de LUW aan de beperkte voorlichting geweten.

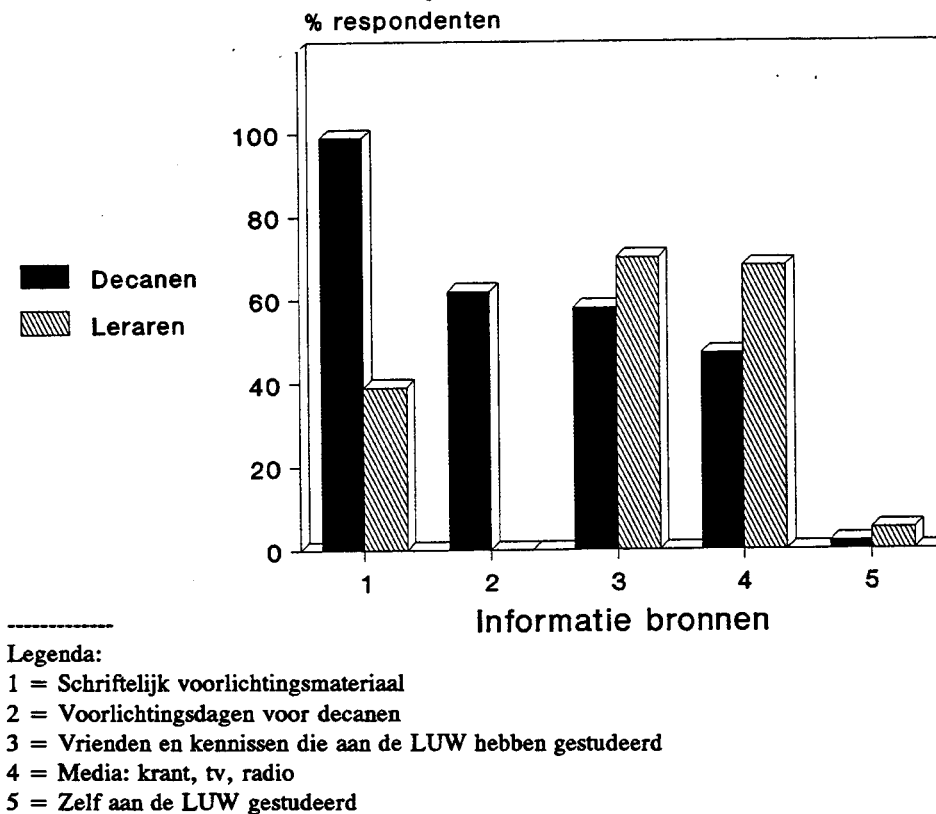
Informatiebehoefte

Het grootste deel (74%) van de decanen wil niet meer informatie over de LUW. Blijkbaar voldoet de voorlichting in kwalitatief opzicht aan hun wensen.

Relatief veel leraren (35 %) geven te kennen meer behoefte te hebben aan informatie over de LUW, ondanks dat zij het niet als hun eerste taak zien om leerlingen te informeren over vervolgopleidingen. Zij hadden het meeste behoefte aan een totaal overzicht van studierichtingen die mogelijk zijn aan de LUW. Een aantal leraren deden, zonder dat hier specifiek naar gevraagd was, de suggestie dat meer informatie over onderzoek aan de LUW en studiemogelijkheden via hun vakbladen welkom was. Er blijft echter een grote groep (62 %) leraren die geen behoefte heeft aan extra informatie over de LUW. In de tabel 16 van de bijlage kunt u meer informatie vinden.

Informatiebronnen

Van een vijftal informatiebronnen is gevraagd of deze belangrijk zijn geweest voor de respondent. Zoals te verwachten zien bijna alle decanen (99%) het schriftelijk voorlichtingsmateriaal als belangrijke informatiebron. Dit percentage is aanzienlijk lager bij de leraren.

Figuur 4.4, Gebruik van informatiebronnen

Met name veel leraren zien juist de kennissen en familieleden die aan de LUW studeren of hebben gestudeerd als een belangrijke informatiebron. Op zich is het niet zo verwonderlijk dat de leraren de meer informele informatiebronnen (media en kennissenkring) als belangrijke bron gebruiken en de decanen relatief meer gebruik maken van het schriftelijk voorlichtingsmateriaal. Voorlichting is immers een formele taak van decanen en hierdoor krijgen decanen automatisch veel schriftelijk voorlichtingsmateriaal over vervolgopleidingen.

Naast de genoemde informatiebronnen werd spontaan door 26 % van de respondenten de 'oud-leerlingen' als belangrijke informatiebron genoemd, 12 % noemde ook nog spontaan de videobanden als belangrijke informatiebron.

4.6 Contacten van leraren met leerlingen

Gemiddeld hebben de leraren met twee leerlingen in de afgelopen twee jaar over de LUW gesproken. Er is echter een zeer grote spreiding (std. dev = 3.5). Dit gemiddelde zegt dus niet zoveel.

Tabel 4.4, contact leraren met leerlingen

Niet gesproken over LUW	Met 1 a 2 leerlingen	Met meerdere leerlingen over de LUW gesproken
42 %	26 %	32 %

Uit bovenstaande tabel kunt u opmaken dat ruim 30 % van de leraren mogelijk een rol van betekenis speelt bij de meningsvorming van leerlingen over de LUW. Bij doorvragen bleken deze leraren met name te praten over de inhoud van de studierichtingen en de zwaarte van de studie. Dergelijke oordelen kunnen nog wel eens van grote invloed zijn op de beeldvorming van de LUW bij de leerling.

4.6 Opmerkingen over beleid van de LUW

Om na te gaan of decanen en leraren een visie hadden op de wijze waarop de universiteiten aan hun werving van studenten werken is de vraag gesteld: wat de LUW moet veranderen in haar beleid opdat er meer leerlingen naar de LUW gaan in de toekomst. Met name decanen hebben op deze vraag uitgebreide antwoorden gegeven. Van zowel de leraren als de decanen zijn de antwoorden door de interviewers zo letterlijk mogelijk genoteerd. Zoals uit onderstaande tabel blijkt konden de antwoorden betrekking hebben op allerlei aspecten van de LUW. Dit hebben de interviewsters ook bewust open gelaten.

Tabel 4.5, opmerkingen over het beleid van de LUW

Naam veranderen in Universiteit Wageningen	11 %
Voorlichting niet- landbouwaspecten intensiveren	13 %
Geen ander beleid voeren: eigen karakter behouden	12 %
Meer mondelinge voorlichting op scholen	4 %
Beeld van de landbouw nuanceren	3 %
Aandacht meer op milieu richten	4 %
Meer algemeen profileren	9 %
Waken voor te populaire wervingscampagnes	3 %
Weet het niet	10 %

Bij de analyse onderscheiden we verschillende type antwoorden, opmerkingen die betrekking hebben op de probleemdefiniëring en antwoorden die slaan op mogelijke oplossingsstrategieën voor de LUW. Bij deze laatste categorie maken we een onderscheid in verbetering van het communicatiebeleid en verbetering van het onderwijs en onderzoeksbeleid. Deze vraag leent zich meer voor een kwalitatieve analyse. Daarom zijn hieronder de verschillende aspecten nader uitgewerkt, voorzien van letterlijke teksten.

Probleemdefiniëring

Een deel van de respondenten (12 %) vindt het niet nodig dat de LUW meer leerlingen probeert aan te trekken. Zij zien hier het nut niet van in of hebben een uitgesproken hekel aan wervingscampagnes. Typerende opmerkingen zijn:

- "Waarom meer mensen trekken, zo is het prima als er nog meer mensen heengaan komt er alleen maar werkeloosheid in die richting"
 - "Is er in de samenleving wel behoefte aan meer afgestudeerden?"
 - "Zij hoeven niet te veranderen. Het is zo'n specifieke universiteit. Het is prima zo".
 - "Ik ben als de dood voor bepaalde campagnes, dan komen er vast meer".
- Sommigen gaan hierin nog verder en stellen dat een breder imago nergens toe leidt.
- "Wanneer ze het agrarisch imago afzwakken, komt er een minder leuk type scholier naar de LUW. Dat is ook niks. Dus gewoon zo doorgaan".

Het grootste deel (77 %) van de respondenten heeft minder moeite met de gedachte dat de LUW meer leerlingen probeert aan te trekken en heeft tevens een visie op hoe dit zou moeten gebeuren. Hierbij wordt het verbeteren van de voorlichting en het imago van de LUW het vaakst (33 %) als oplossingsstrategie genoemd.

Verbeteren communicatie van de LUW

Ondanks dat de leraren en decanen zelf een redelijk goed beeld van de LUW hebben, zien zij het imago van de LUW als een belangrijk probleem en mogelijke oorzaak van het mindere aantal studenten. Hierbij worden verschillende aspecten genoemd.

1. Bij leerlingen is het niet bekend dat de LUW breder is dan landbouw alleen.

Veel leraren en decanen zijn inhoudelijk wel tevreden over de Landbouwuniversiteit, maar geven tegelijkertijd aan dat het beeld van de LUW te beperkt is:

"Het beeld van de LUW is niet goed, er is veel meer mogelijk aan de Landbouwuniversiteit".

Anderen antwoorden nog explicieter:

"LUW moet uit het imago van de 'laarzen' stappen".

"De grote moeilijkheid is dat ze duidelijk moeten maken hoe breed de mogelijkheden zijn als men afgestudeerd is. Men ziet de LUW als een technische

universiteit waar je leert boer te worden. Als ik nu zeg dat je er gezinssociologie³ kunt studeren kijken ze me aan alsof ik gek ben".

2. Slechte arbeidsperspectieven van de landbouw

Zijdelings worden de slechte arbeidsmarktperspectieven genoemd. We hebben geen harde cijfers over de vraag of dit nu slaat op de sector landbouw of dat het in algemene zin bedoeld is. Wel vinden de meeste leraren en decanen dat het werken in de sector landbouw minder aantrekkelijk is geworden (zie ook tabel 6.14.) Opmerkingen die gerelateerd zijn aan de arbeidsmarktperspectieven zijn:

"Het imago van de arbeidsmarkt zullen ze ook moeten verbeteren".

"Problemen in de landbouw maken dat mensen denken dat er geen toekomst meer in de opleidingen van de LUW zal zitten".

"Misschien zijn er niet zoveel mensen meer nodig in de landbouw. Dan hoeven ze niet meer leerlingen aan te trekken".

3. LUW profileert zich onvoldoende.

De LUW zou zich meer in algemene zin moet profileren, aldus een 9 % van de respondenten. Typerende uitspraak voor deze groep is:

"LUW moet meer in het nieuws komen. Met name de communicatie naar een breder publiek intensiveren. Wij (decanen) zijn toch al goed op de hoogte".

Tegelijkertijd is er een nuancering van de roep om intensievere en meer wervende voorlichting:

"Ze moeten wel eerlijk zijn in hun informatie en de zaken niet rooskleuriger voorstellen dan het is, want dat strijkt tegen de haren in. Decanen hebben zoiets direct in de gaten. Als er te mooie folders en een te goede ontvangst op de decanendag is, dan denken decanen, hé wat willen ze van ons?"

4. Persoonlijke voorlichting versterken.

Andere respondenten focussen juist op de persoonlijke voorlichting. Deze is in hun ogen belangrijker dan een campagne, gericht op een imago-verbetering. Typerende uitspraak:

"Wageningen komt niet naar onze school om voorlichting te geven. Zij is niet bereid om ver weg te gaan voor leerlingen. Dat kost ze studenten. Daarnaast moeten ze de info-brochures makkelijker leesbaar maken voor leerlingen. Het is nu te zakelijk".

De afsluitende vraag bood ook de ruimte voor andere aspecten die niet direct betrekking hadden op de gestelde vraag: Interessante opmerkingen waren:

"Doorgaan zoals ze nu doen. Die vergelijking met Rotterdam in NOS-laaf was interessant. Wageningen kwam er niet zo slim af, maar toch kreeg ik een positief beeld".

³. Gezinssociologie heeft overigens nooit als een aparte studierichting bestaan.

"Het tv-programma heeft ze wel goed gedaan. De leerlingen praten er positief over".

" Geen grote posters maken voor middelbare scholen. Daar is geen plaats voor op het prikbord. De LUW is niet de enigste universiteit".

"Doelgroep bereik je niet met geld over de balk gooien voor grote advertenties in kranten".

Verbetering voorlichtingsbrochures:

"Een inhoudsopgave zou handig zijn. Net als een zelfde formaat van de voorlichtingsbrochures, ziet er mooi uit, maar vervelend op te bergen. Inhoudelijk zijn ze goed. Ik ben tegen werven van dingen en mensen. Zakelijke objectieve informatie is belangrijk".

"Misschien meer aangeven in welke beroepssector mensen komen te werken. Is manco van heel veel universiteiten".

Slechte organisatie

" Organisatie van de LUW schiet te kort. De voorlichting is goed, maar ze zijn bijvoorbeeld heel slecht bereikbaar en er zijn geen of weinig mogelijkheden om leerlingen rond te leiden op de universiteit. Dit gebeurt wel bij andere universiteiten".

Beleid LUW

Opvallend is dat de leraren en decanen voornamelijk antwoorden gaven die betrekking hadden op het communicatiebeleid van de universiteit. De leraren en decanen hadden geen duidelijke visie op het te ontwikkelen onderwijs en onderzoeksbeleid van de universiteit. En als er opmerkingen waren dan was het in de trant van: "Nee, is prima zo" of "maakt niet uit, weet leerling toch niks van". Een uitzondering is:

"De massaliteit van het eerstejaar zouden ze moeten veranderen, dat schrikt eerstejaars af".

Er zijn wel enkele opmerkingen gemaakt over de manier waarop de LUW zou moeten optreden naar buiten toe, met name richting politiek. Onderstaande opmerkingen zijn hier typerend voor. Nogmaals, het gaat hier om sporadische opmerkingen:

"Agressiever ingaan op milieuproblemen in de landbouw, want Den Haag werkt niet zo goed".

"Kan iets meer, vooral naar de politiek. Na een onderzoek de resultaten veel luidruchtiger in de publiciteit brengen (massamedia)".

5. SURVEY ONDER TWEEDEJAARSSTUDENTEN VAN DE LUW.

5.1 Inleiding

Om enig zicht te krijgen in het zelfbeeld van de organisatie is gebruik gemaakt van gegevens van een telefonische enquête uitgevoerd door Research voor Beleid. Deze enquête had aanvankelijk alleen als doelstelling het achterhalen van studiekeuzemotieven van LUW-studenten en een evaluatie van de studievoorlichting. Daarnaast leek het ons interessant om na te gaan op welke wijze een zelfbeeld van een organisatie in relatie staat tot een extern imago. Het belang van een beter inzicht in het zelfbeeld en de achtergronden van de enquête van Research voor Beleid zijn reeds uiteen gezet in het eerste hoofdstuk van dit rapport.

Samenvattend komen we op een drie-ledige doelstelling van de telefonische enquête onder LUW-studenten: a) meting van het zelfbeeld, b) achterhalen studiekeuzemotieven en c) nagaan welke rol studenten spelen bij de externe beeldvorming van de LUW.

5.2 Beschrijving onderzoekspopulatie

De telefoonnummers van studenten zijn verkregen uit het adressen bestand van de Landbouwwuniversiteit Wageningen. Er is een respons van 67 %. De non-respons komt voornamelijk door het grote aantal studenten die niet thuis waren of moeilijk telefonisch bereikbaar zijn geweest. Er is standaard driemaal geprobeerd iemand te bellen, daarna is hij of zij als niet bereikbaar geregistreerd. Het is aannemelijk dat er geen directe relatie is tussen de houding van studenten t.a.v. de LUW en de bereikbaarheid. Daarom kunnen we er redelijkerwijs vanuit gaan dat we, ondanks de hoge non-respons, met een representatieve steekproef van de tweedejaars LUW-studenten te maken hebben. Temeer omdat er slechts 6 (1%) echte weigeringen zijn geweest.

In totaal zijn er 446 geslaagde interviews gehouden. Dit waren allen tweede jaars LUW-studenten, om precies te zijn 99,3%. Slechts drie respondenten studeerden niet meer aan de LUW. Dit impliceert dat het adressenbestand 'schoner' is dan aanvankelijk aangenomen was. Aanvankelijk waren we er vanuit gegaan dat er een zeker percentage afvallers in de steekproef vertegenwoordigd zou zijn. We hadden dan kunnen toetsen of afvallers een ander beeld van de LUW hebben dan de studenten die doorgaan met hun studie. Helaas hebben we hier geen materiaal over. Andere kenmerken van de populatie zoals, leeftijd, geslacht en studierichting kunt u in de bijlage (tabel 18 en 19) terug vinden.

5.3 Zelfbeeld van de LUW

Bij de analyse van het zelfbeeld onderscheiden we drie basisdimensies, analoog aan de onderscheiden dimensies bij het externe imago: a) het karakter van de opleiding b) het type mensen dat op de LUW studeert en c) de stad Wageningen als studieplaats.

Daarnaast kijken we hoe de LUW in haar algemeenheid gewaardeerd wordt en hoe zij gezien wordt in relatie tot de Landbouw.

Karakter van de opleidingen aan de LUW

Gezien het geringe budget voor dit deelonderzoek en de beperkingen van een telefonische enquête hebben we niet een volledige analyse van het zelfbeeld van de LUW kunnen uitvoeren. Zo hebben we bijvoorbeeld geen lijst met contrastparen aan de respondenten kunnen voorleggen. Dit hebben we deels ondervangen door een aantal relevante contrastparen om te zetten in uitspraken, waarop de respondent aan kon geven in hoeverre hij/zij het hier mee eens was.

Tabel 5.1, uitspraken over karakter LUW

	(sterk) eens	(sterk) oneens
De LUW is internationaal georiënteerd	96 %	1 %
Je wordt aan de LUW breed opgeleid	77 %	11 %
De LUW is een moderne universiteit	60 %	16 %
Is LUW is gezellige universiteit	84 %	6 %
De opleidingen zijn van kwalitatief hoog niveau	64 %	9 %
Sterk op vernieuwing gericht	44 %	22 %
Meeste studenten zijn idealistisch ingesteld	51 %	33 %

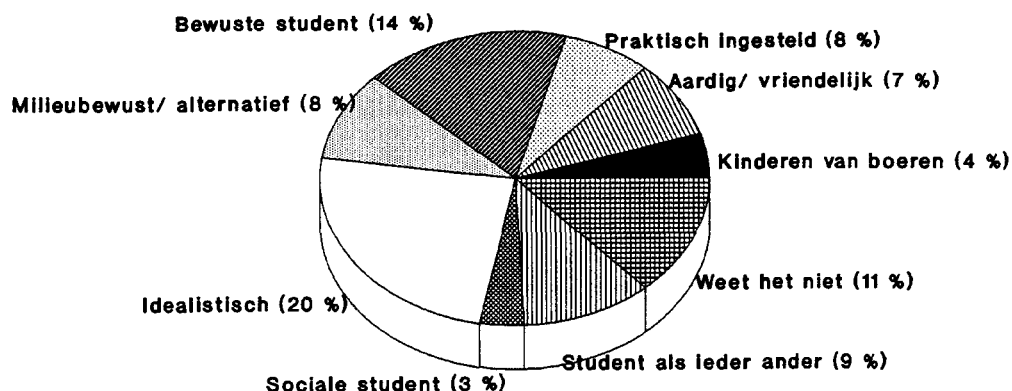
De reacties op de uitspraken over de relatie landbouw en LUW staan beschreven in hoofdstuk 6.

Typering LUW-studenten

De LUW-studenten hebben een vrij eenduidig beeld van hun medestudenten, waarbij de alternatieve en idealistische kant sterk naar voren komt (zie figuur 5.1). Meer dan 50 % van de studenten omschrijft hun medestudent in één van de volgende termen: idealistisch, vriendelijk, bewust en praktisch ingesteld. Uiteraard zijn er ook veel relativerend opmerkingen gemaakt, zoals 'een student als ieder ander', maar tegelijkertijd zijn opmerkingen als modern, snel of arrogant zelden of nooit gemaakt.

Niet alle studenten zijn het overigens eens met de zojuist gegeven typering. In tabel 5.1 heeft u kunnen lezen dat 33 % van de studenten het niet eens is met de stelling dat de meeste studenten idealistisch ingesteld zijn.

Het geschetste zelfbeeld komt overigens wel aardig overeen met de typering die decanen en leraren maken van LUW-studenten, vergelijk tabel 7 van de bijlage met onderstaand figuur.

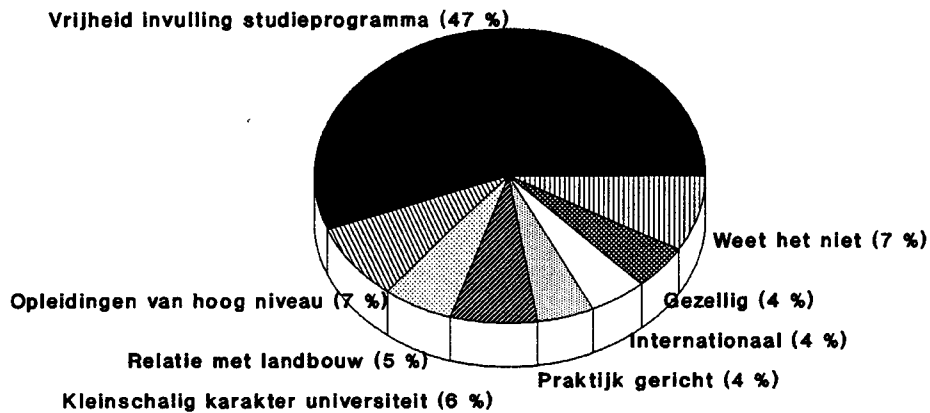
Figuur 5.1, typering van mede-student, N = 446.

Opvallend overigens dat betrekkelijk veel mensen een concrete omschrijving hebben gemaakt. Slechts 11 % van de respondenten gaf aan dat zij hier geen antwoord op konden geven.

Sterke en zwakke punten van de LUW

Er is niet rechtstreeks aan de respondenten gevraagd in hoeverre zij het studeren aan de LUW waarderen. Wel is gevraagd of zij positieve en negatieve punten konden noemen van het studeren aan de Landbouwuniversiteit. Uit het feit dat relatief veel respondenten bij de vraag naar negatieve aspecten geen antwoord konden geven en juist bij de vraag naar positieve aspecten vaak meer dan één antwoord konden geven, kunnen we opmaken dat er geen algemene onvrede heerst over het studeren aan de Landbouwuniversiteit Wageningen.

Opmerkelijk is het grote aantal respondenten (47%) dat de "grote vrijheid bij de invulling van het studieprogramma" als belangrijkste positieve aspect van het studeren aan de LUW noemt. Andere aspecten, zoals kwaliteit van opleiding en internationaal karakter werden beduidend minder vaak genoemd

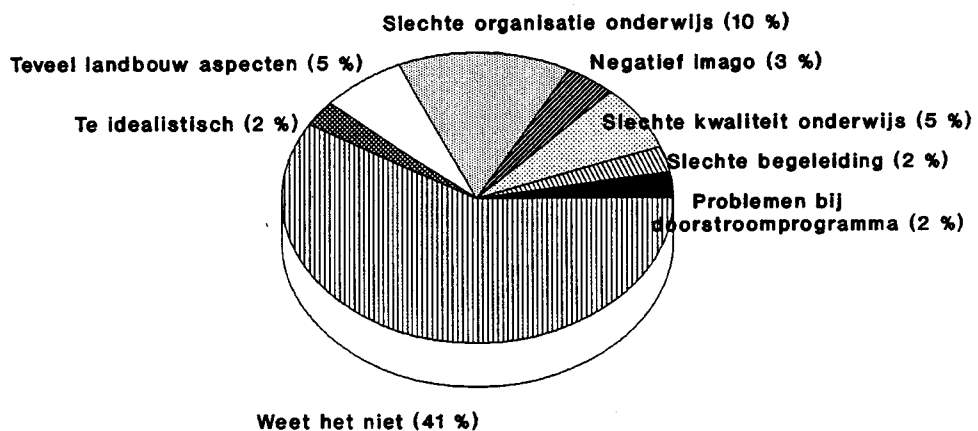
Figuur 5.2, sterke punten van de LUW, N = 446.

Als negatief aspect werd opvallend vaak de slechte organisatie van het onderwijs genoemd en vervolgens de slechte kwaliteit van het onderwijs en de begeleiding van studenten. Onder de rubriek slechte organisatie van het onderwijs zijn diverse opmerkingen gecodeerd, zoals

- slechte administratie,
- bureaucratisch,
- slechte planning van examens.

Blijkbaar bestaat er enige onvrede over de manier waarop studenten geholpen worden bij de administratieve afhandeling en over de planning van het onderwijs.

De overige opmerkingen vindt u terug in onderstaand figuur. Omdat er een zeer divers scala aan antwoorden werd gegeven zijn deze niet alle gecategoriseerd. Het gaat hier om 24 % van de antwoorden.

Figuur 5.3, zwakke punten van de LUW, N = 446.

Missie Landbouwniversiteit

Aan de respondenten is tevens de vraag voorgelegd: Waar ligt volgens u de primaire aandacht van de Landbouwniversiteit in haar onderwijs en onderzoek? En waar zou deze moeten liggen? Hiermee hebben we getracht enig zicht te krijgen op hoe de studenten denken over de gevolgde koers van de LUW. We zijn ons bewust dat dit slechts een beperkt beeld geeft van de vele visies die er bestaan op de te ontwikkelen koers van de Landbouwniversiteit.

Tabel 5.2, primaire aandacht van de LUW

	Huidige aandacht	Gewenste aandacht
Landbouw	45 %	28 %
Milieu	29 %	36 %
Ontwikkelingshulp	2 %	3 %
Voeding en gezondheid	2 %	2 %
Economische vraagstukken	3 %	2 %
Integratie alle gebieden	2 %	8 %
Anders	6 %	17 %
Weet niet/ geen mening	13 %	12 %

Interessant is de verschuiving in antwoorden op de vraag waar het accent zou moeten liggen. We zien dan dat de meeste studenten milieu als primair gewenste aandachtsgebied zien.

Doordat het hier om open antwoordcategorieën ging, bood deze vraag ook ruimte voor meer kritische antwoorden, bijvoorbeeld: "meer natuurgericht en niet op landbouwproductieverhoging". Dergelijke antwoorden zijn slechts sporadisch gegeven. Een mogelijke verklaring zou kunnen zijn dat deze vraag niet tot kritische uitspraken uitnodigt.

De stad Wageningen

Aan de respondenten is gevraagd wat zij als voordeel en wat zij als nadeel zagen van het wonen in Wageningen. Dat er alles in de buurt is (universiteit, winkels, uitgaansmogelijkheden en natuur) en het er gezellig is worden als belangrijkste positieve aspecten genoemd. Als nadelige aspecten komen de slechte bereikbaarheid met het openbaar vervoer en het feit dat Wageningen een kleine stad is als duidelijkste naar voren (zie bijlage: tabellen 20 & 21).

Dat Wageningen over het algemeen als positief gewaardeerd wordt blijkt onder andere uit het feit dat de respondenten meer moeite hadden met het noemen van negatieve aspecten dan met het noemen van positieve aspecten over Wageningen. Zo hebben slechts 3 %

van de respondenten geantwoord: "geen voordelen" en relatief veel respondenten (33 %): "geen nadelen" . Daarnaast zijn er in absolute zin meer positieve aspecten (973 x) dan negatieve aspecten (468 x) door de respondenten naar voren gebracht.

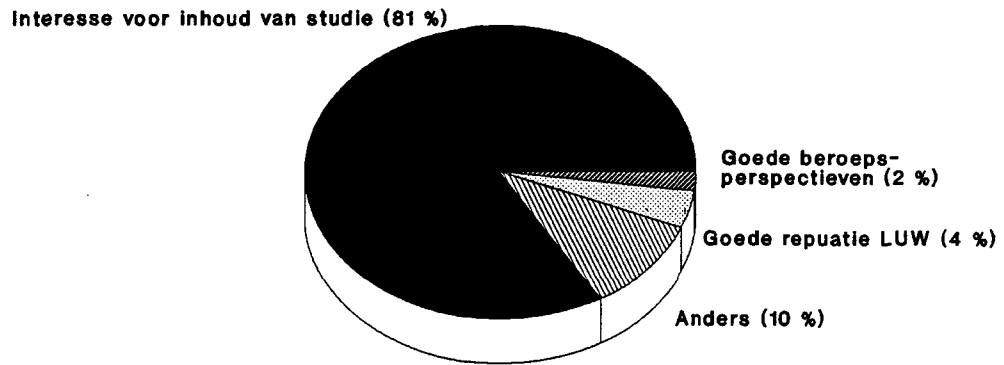
5.4 Studiekeuzeproces

In deze enquête hebben we het studiekeuzeproces zijdelings meegenomen. We hebben met name gekeken naar welke aspecten van de LUW een aanleiding hebben gevormd om hier te gaan studeren.

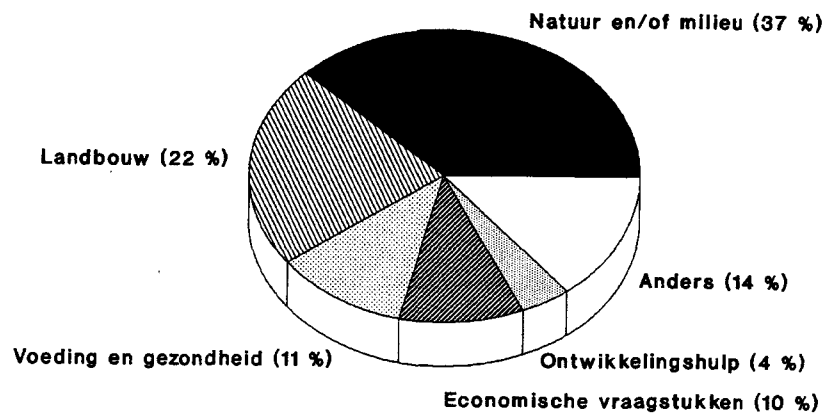
Reden om naar LUW te gaan.

Bijna alle studenten hebben voor de LUW gekozen, omdat zij een interesse hebben voor de inhoud van de studie. Argumenten als 'leuke stad', 'goede reputatie' of 'goede beroepsperspectieven' spelen bijna geen rol van betekenis. Dit is een verschil met uitkomsten van ander onderzoek. Uit andere onderzoeken kwamen deze laatste argumenten wel als belangrijk naar voren (Babeliowsky, 1989). Een mogelijke verklaring hiervoor is het unieke karakter van Wageningen. Er zijn immers geen vergelijkbare universiteiten in Nederland waardoor het meer voor de hand ligt dat in de eerste instantie de inhoudelijke kant van de opleiding bepalend is. Bij doorvragen op het argument 'interesse voor inhoud studie', bleken de meeste antwoorden betrekking te hebben op interesse voor natuur en/of milieu en landbouw. Gezien het karakter van de opleidingen is dit niet verwonderlijk.

Dat de interesse voor een specifiek vakgebied de keuze bepaalt wordt ondersteund door de uitkomst dat de meeste studenten eerst kiezen voor een specifieke studierichting en daarna pas voor de universiteit in z'n geheel.

Figuur 5.4a, reden om aan de LUW te gaan studeren, N = 446.

Figuur 5.4b, uitwerking van het motief interesse in inhoud studie, N = 36.

Tabel 5.3, gekozen voor studierichting of voor universiteit

Voor bepaalde studie gekozen	Voor de universiteit	Weet niet meer
83 %	16 %	1 %

Dit impliceert dat het imago van de verschillende studierichtingen afzonderlijk mogelijk een grotere rol speelt bij de studiekeuze dan aanvankelijk aangenomen is. We hebben echter geen gegevens over het imago van de verschillende studierichtingen afzonderlijk. Het imago van een studierichting is onderzoekstechnisch moeilijk vast te leggen, omdat het imago van de LUW in zijn algemeenheid sterk van invloed zal zijn.

Concurrerende universiteiten

Bij 355 studenten (80%) was de LUW hun eerste voorkeur. Van de 76 studenten die liever een andere opleiding hadden gevolgd, gingen 36 studenten (47%) liever naar een andere universiteit. Hierbij werd de Rijksuniversiteit Utrecht het meeste genoemd. Van de 28 studenten die een hogere beroepsopleiding als eerste voorkeur had, wilde de helft naar het Hoger Agrarisch Onderwijs.

5.5 Evaluatie voorlichting LUW

Echte uitspraken over de kwaliteit van de studievoorlichting kunnen we hier niet doen. Wel kunnen we een indicatie geven van de tevredenheid over de hoeveelheid verstrekte informatie.

Van de 446 respondenten had bijna 90 % van tevoren informatie opgevraagd. Uit de respons op de vraag of hun vragen voldoende of onvoldoende beantwoord waren blijkt dat de meeste studenten tevreden zijn over de verstrekte informatie.

Tabel 5.4, zijn uw vragen voldoende beantwoord?

Voldoende	76 %
Neutraal	5 %
Onvoldoende	18 %
Weet niet	1 %

De 71 studenten, die de informatie vooraf onvoldoende achtten, vonden de informatie onduidelijk (27 %) of onvolledig (59%).

Verwachtingen van opleidingsniveau van studies aan LUW

Uit tabel 5.5 blijkt dat relatief veel mensen het opleidingsniveau van de LUW hoger hadden ingeschat. Dit zou kunnen betekenen dat 1) veel (VWO) leerlingen de LUW inschatten als een universiteit met een hoog opleidingsniveau en/of 2) dat het niveau van de LUW enigszins tegenvalt of 3) dat de aankomende studenten hun eigen capaciteiten hebben onderschat. Mogelijk spelen alle drie mechanismen een rol. We kunnen echter geen uitspraken doen over hoe hoog het opleidingsniveau is in vergelijking met andere universiteiten.

Daarvoor ontbreken de onderzoeksgegevens.

Tabel 5.5, verwachte niveau van de LUW

Hoger dan verwacht	Zoals verwacht	Lager dan verwacht	Weet niet
12 %	50 %	35 %	3 %

5.6 Informele netwerk

Positieve en negatieve geluiden over LUW voordat zij gingen studeren

De LUW-studenten hebben meer positieve dan negatieve geluiden gehoord voor aanvang van de studie.

Tabel 5.6, geluiden over LUW voor aanvang studie

Positieve geluiden gehoord	Negatieve geluiden gehoord
52 %	26 %

Op zich is dit niet verwonderlijk, anders waren zij er mogelijk niet gaan studeren. Interessanter is de aard van de opmerkingen (zie bijlage, tabellen 22 en 23). Bij de positieve geluiden scoort de kwaliteit van het onderwijs en de sfeer op de LUW het hoogste, terwijl bij de negatieve opmerkingen de stad Wageningen en eveneens de sfeer op de universiteit het hoogste scoort. Dit laatste impliceert overigens niet dat de sfeer op de universiteit en de stad Wageningen door iedereen als slecht wordt gezien. Wanneer we de absolute aantallen vergelijken, blijkt dat bijvoorbeeld de sfeer op de universiteit 73 maal als positief punt wordt genoemd en 16 maal als negatief wordt omschreven. De sfeer op de universiteit komt als negatief aspect sterk naar voren, doordat er in het algemeen weinig negatieve geluiden zijn gehoord.

De positieve en negatieve opmerkingen over de LUW kwamen voornamelijk van de vrienden en kennissen die er zitten of zaten (zie bijlage, tabel 24 & 25). Deze cijfers bevestigen opnieuw het idee dat de leraren en decanen een beperkte rol spelen bij de beeldvorming over de LUW. Zij worden in 5 % van de gevallen als informatiebron genoemd. Ook hier blijkt opnieuw dat er bijna geen negatieve informatie door leraren of decanen over de LUW verspreid wordt.

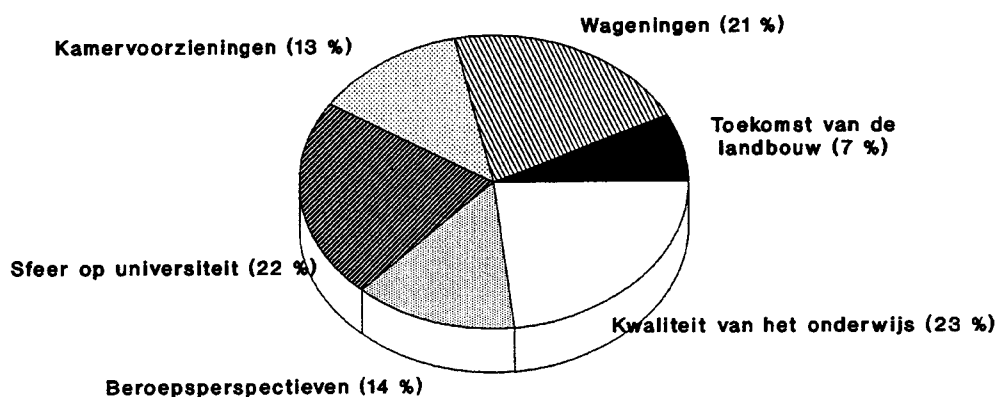
Contacten van LUW-student met aankomende studenten.

Zoals in hoofdstuk 1 geopperd is, speelt het informele netwerk een rol bij de meningsvorming over vervolgoopleidingen en universiteiten. Hierbij zijn met name de contacten tussen jongerejaars studenten en aankomende studenten van belang. Dit blijkt niet alleen uit de cijfers over de gehoorde positieve en negatieve geluiden over de LUW voor aanvang van de studie, maar ook uit het aantal contacten welke de respondenten onderhouden met potentiële studenten. Bijna de helft van de tweedejaarsstudenten heeft het afgelopen jaar contact gehad met leerlingen die de Landbouwniversiteit Wageningen overwegen.

Tabel 5.7, contact LUW student met potentiële LUW-student

Scholier oude school	Vriend of kennis	Familielid	Geen contact
23 %	16 %	3 %	58 %

Van deze groep heeft bijna iedereen (93%) over de studies in Wageningen gesproken. Deze potentiële studenten zijn zowel bekenden (vrienden en familie) als minder bekenden: scholieren van de oude school. De kwaliteit van de opleiding, de sfeer op de universiteit, en de stad Wageningen zijn veel genoemde gespreksonderwerpen.

Figuur 5.5, gespreksonderwerpen met aankomende studenten, N = 188.

Een kleine 8 procent van de studenten is terug geweest naar hun oude school om daar voorlichting te geven. Ruim 90 % vindt dit een zinvolle activiteit en 60 % is in principe bereid om voorlichting te geven op de oude school, waarbij zij ondersteuning voor de

voorlichting wenselijk vinden. Ondersteuning in de vorm van folders lijkt de eerst aangewezen mogelijkheid. Voor meer informatie wordt verwezen naar de tabellen 26 t/m 29 van de bijlage.

5.7 Verschillen per studierichting

Het is niet zinvol om de verschillen per studierichting te analyseren. Daarvoor zijn sommige studierichtingen te sterk ondervetegenwoordigd in de steekproef. Wel is het interessant om per sector na te gaan of er verschillen zijn. Dit is ook relevanter, omdat wij hier met een groep respondenten te maken hebben die zojuist de propaedeuse hebben afgerond en dus nog niet zoveel studiespecifieke vakken hebben gevolgd. Genoemde clusters zijn:

- Biologie
- Landgebruik richtingen
- Maatschappij wetenschappelijke richtingen
- Ontwikkelings- en tropische studies
- Plantkundige richtingen
- Zoötechniek
- Chemische en technologische richtingen

Wanneer we per cluster analyseren bestaat er een mogelijkheid dat de studenten per sector a) hun medestudent anders typeren en b) het karakter van de LUW anders typeren. Er zijn echter geen duidelijke verschillen gevonden in de wijze waarop de studenten per studiecluster hun medestudent typeren.

Om na te gaan of er verschillen bestaan in perceptie van de LUW tussen de studieclusters is gekeken of er verschillen bestaan in gem. scores op de uitspraken over het karakter van de LUW. Middels een 'one-way variantie analyse' (F-toets) is de hypothese getoetst dat er geen onderscheid in gem. scores tussen de studieclusters bestaat. Bij zes van de veertien uitspraken bleek er een significant verschil ($P < 0.05$) te bestaan tussen de gem. scores per studiecluster. Bij de overige 8 acht uitspraken was geen significant verschil tussen de studieclusters. Hieronder worden deze verschillen nader gespecificeerd.

De studenten van de richtingen biologie en de chemisch technologische richtingen ervaren de vrijheid bij de invulling van het studieprogramma sterker positief dan de studenten van zoötechniek en de maatschappijwetenschappelijke richtingen.

Met name de studenten van de chemisch technologische richtingen zijn het niet eens met de stelling dat de LUW een puur landbouw georiënteerde instelling is. Zij zijn het significant sterker oneens met de stelling dat de meeste opleidingen van de LUW met landbouw te maken hebben en met de stelling dat de afgestudeerden voornamelijk in de landbouw terecht komen.

De zoötechniek- en biologie-studenten zijn er meer van overtuigd dat de LUW hard aan oplossingen van de landbouwproblemen werkt. De studenten van de richtingen landgebruik en ontwikkelings- en tropische studies juist minder.

De maatschappijwetenschappelijke richtingen zijn het sterkst eens met de stelling dat de meeste studenten uit agrarische milieus komen. De biologie-studenten zijn hier het sterkst mee oneens.

Interessant is het gegeven dat de biologie-studenten vinden dat de opleidingen aan de LUW van een kwalitatief hoog niveau zijn en met name de maatschappijwetenschappelijke studenten hier minder van overtuigd zijn. We hebben helaas geen onderzoeksgegevens om na te gaan of de maatschappijwetenschappelijke studenten kritischer zijn of dat het onderwijs van een lager niveau is.

6. CONCLUSIES

Voor een deel zijn de onderzoeksvragen reeds beantwoord in de voorgaande hoofdstukken bij de weergave van de resultaten van de verschillende surveys. In dit hoofdstuk maken we een vergelijking tussen de verschillende onderzoekspopulaties en proberen we de eerder gestelde onderzoeksvragen van paragraaf 1.6 te beantwoorden. Deze werkwijze impliceert dat niet alle resultaten hier opnieuw worden gepresenteerd. Een deel hebt u kunnen lezen in de voorgaande hoofdstukken.

In dit hoofdstuk hebben we er overigens voor gekozen om alleen de VWO-leerlingen en ouders te bespreken die de LUW niet als eerste voorkeur hebben. Dit zijn ons inziens de meest interessante respondenten voor de LUW.

6.1 Imago LUW

Hoe wordt de LUW qua opleidingen en beroepsperspectieven door de VWO-leerlingen en relevante intermediairen gekarakteriseerd?

Een aantal contrastparen zijn direct gerelateerd aan bovenstaande vraag. Bij een vergelijking van de gemiddelde scores op deze contrastparen tussen de onderzoekspopulaties blijken er geen grote verschillen te bestaan. Blijkbaar denken de scholieren, decanen en ouders in grote lijnen hetzelfde over de LUW. In figuur 6.1 is het profiel van de LUW weergegeven. Hieruit kunnen we opmaken dat met betrekking tot de meer algemene karakteristieken van de opleidingen de LUW getypeerd wordt als:

- specialistisch,
- natuurwetenschappelijk,
- praktisch en
- technisch.

In dit profiel kunt u niet zien hoe de LUW wordt gezien in vergelijking met de andere universiteiten. Deze vergelijking is wel gemaakt in de betreffende hoofdstukken en in tabel 31 van de bijlage.

Kwaliteit opleiding

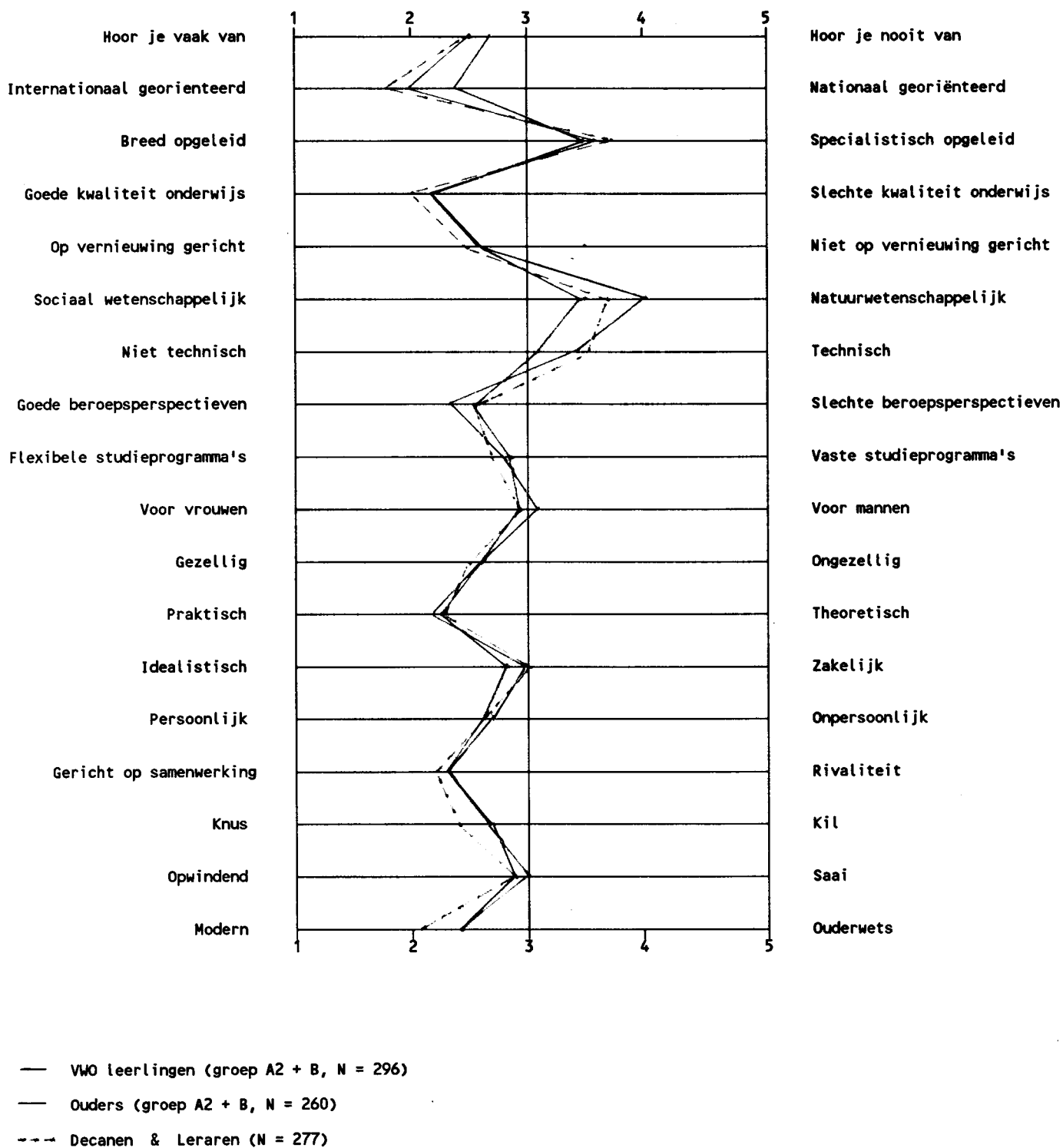
De kwaliteit van de opleidingen wordt als goed bestempeld. Wanneer we echter de scores vergelijken met de referentie scores (zie bijlage, tabel 31) zien we dat alleen de leraren en decanen de kwaliteit van het onderwijs van de LUW hoger inschatten dan dat van de andere universiteiten. De VWO-scholieren en ouders schatten de kwaliteit van de LUW lager in dan de universiteit van hun eerste keuze.

Beroepsperspectieven

Over het algemeen zijn de respondenten ervan overtuigd dat de opleidingen van de LUW redelijk goede beroepsperspectieven hebben. Wanneer we ook hier naar scores van de referentie-universiteiten kijken (tabel 31 van bijlage) zien we dat de LUW bij alle vier groepen iets slechter scoort. Blijkbaar worden de beroepsperspectieven van de LUW niet als een sterk punt gezien. Bij de analyse van de sterke en zwakke punten van de universiteit zijn overigens geen opvallende verschillen gevonden tussen de LUW en andere universiteiten met betrekking tot de beroepsperspectieven. Wat opvalt is dat deze beroepsperspectieven überhaupt weinig genoemd zijn als sterk of als zwak punt van een universiteit. Uit de antwoorden op de vragen naar studiekeuze motieven blijken de beroepsperspectieven wel belangrijk te zijn. Blijkbaar hebben leerlingen geen duidelijk beeld van de beroepsperspectieven van een bepaalde universiteit.

Internationale karakter

De LUW wordt door de leraren en decanen als een sterk internationaal georiënteerde universiteit gezien. De VWO-leerlingen zijn hier minder van onder de indruk. Als ze een andere universiteit preferen vinden ze de LUW niet internationaler dan die andere universiteit.

Figuur 6.1, Gemiddelde scores contrastparen op een 5-puntsschaal

Kenmerkende studierichtingen

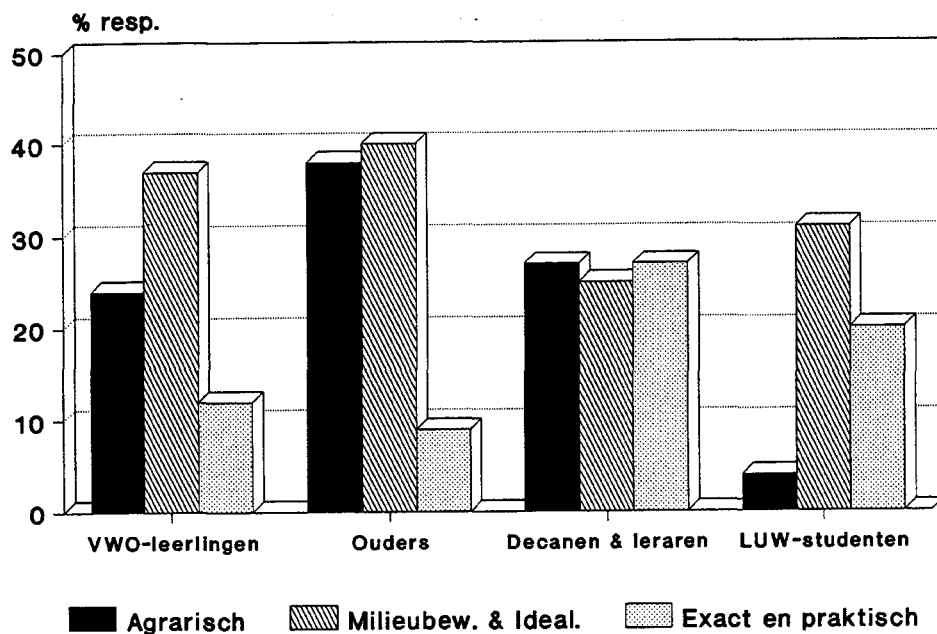
Biologie en milieuhygiëne zijn voor VWO-leerlingen de meest kenmerkende studierichtingen van de LUW. De richtingen tropisch landgebruik, landbouwtechniek en bosbouw bepalen mede het gezicht van de Landbouwniversiteit. De andere richtingen staan meer op de achtergrond.

Hoe worden de (aankomende) studenten van de LUW gekarakteriseerd?

Aan alle onderzoekspopulaties is gevraagd of zij in een paar woorden het type jongere konden omschrijven dat naar de LUW gaat. Bij de analyse van de beschrijvingen hebben we een aantal hoofddimensies kunnen onderscheiden, welke samen het profiel vormen van de LUW-student.

1. Het agrarische aspect; hieronder vallen de omschrijvingen 'boerenzonen en dochters', 'jongeren met interesse in landbouw' en 'jongeren met een agrarische achtergrond'.
2. Het milieubewuste en idealistische; hieronder vallen de typeringen; 'idealistisch', 'interesse in milieuvraagstukken', 'sociale student', 'alternatief' en 'interesse in natuur'.
3. Het exacte en praktische aspect; hieronder vallen omschrijvingen als interesse in exacte vakken, praktisch ingesteld, goed in exacte vakken en bewuste student.

In onderstaande figuur kunt u lezen dat er verschillen zijn tussen hoe de LUW-studenten zich zelf zien en hoe de buitenwereld hen omschrijft. Bij de VWO-leerlingen, decanen, leraren en ouders bestaat de indruk dat de studenten van de LUW een agrarische achtergrond hebben of geïnteresseerd zijn in de landbouw. De LUW-studenten geven een gedifferentieerder beeld van henzelf, waarbij slechts 4% van de LUW-studenten hun medestudent relateert aan de agrarische sector. Opvallend is het grote aantal respondenten dat de LUW-studenten als zijnde idealistisch, dan wel geïnteresseerd in milieuvraagstukken omschrijft. Dit vinden we terug bij alle onderzoekspopulaties. Daarnaast zien we dat de VWO-leerlingen en ouders minder vaak de praktische en exacte eigenschappen aan de LUW-studenten toegeschreven.

Figuur 6.1, typing LUW-studenten

Hoe wordt het wonen in Wageningen gewaardeerd?

In onderstaande tabellen zijn de meest genoemde negatieve en positieve aspecten van het wonen in Wageningen nog eens herhaald. In het overzicht kunt u zien dat Wageningen zich profileert als een kleine rustige stad met een mooie omgeving. Sommigen waarderen dit positief en anderen vinden het juist een nadeel.

Opvallend is een relatief hoog percentage VWO-leerlingen dat in de overtuiging leeft dat men in Wageningen makkelijk een kamer kan vinden. Deze overtuiging leeft duidelijk niet onder de huidige LUW-studenten.

Wageningen onderscheidt zich in negatieve zin door de slechte bereikbaarheid. Deze slechte bereikbaarheid wordt met name naar voren gehaald door degenen die er reeds wonen: de LUW-studenten.

Het boerse karakter is slechts incidenteel genoemd, waaruit we de conclusie kunnen trekken dat dit niet een wezenlijk onderdeel is van het imago van de stad Wageningen.

Tabel 6.1, positieve punten Wageningen

	VWO-leerlingen	Ouders	LUW-studenten
Gezellig	12 %	13 %	20 %
Makkelijk een kamer te krijgen	18 %	9 %	0 %
Mooie omgeving	5 %	9 %	4 %
Rustige en kleine stad	10 %	18 %	5 %

Tabel 6.2; negatieve punten Wageningen

	VWO-leerlingen	Ouders	LUW-studenten
Slechte bereikbaarheid	10 %	17 %	24 %
Te klein en te rustig	13 %	9 %	18 %
Boers	1 %	1 %	0 %
Moeilijk een kamer te krijgen	4 %	6 %	4 %

6.2 Relatie van de LUW met landbouw

In hoeverre kunnen we spreken van een verouderd en verengd landbouw-imago?

Deze vraag refereert aan de gedachte dat de buitenwereld onvoldoende door heeft dat de LUW zich breder buiten de agrarische sector ontwikkeld heeft. Aan alle onderzoekspopulaties zijn zes stellingen voorgelegd die betrekking hadden op de relatie van de LUW met de landbouw. In onderstaande tabel kunt u lezen hoeveel procent van de respondenten het eens of helemaal eens was met de betreffende stellingen.

Uit de reacties op stelling 1 blijkt dat in deze stelling voor de meeste respondenten een grote kern van waarheid schuilt. Verder kunt u zien dat de verschillende onderzoekspopulaties niet sterk van mening verschillen over de mate waarin de opleidingen van de LUW met landbouw te maken hebben. De decanen en ouders vinden over het algemeen zelfs minder vaak dan de VWO-leerlingen dat de opleidingen van de LUW met landbouw te maken hebben. Er van uitgaande dat de LUW-studenten een zelfde definitie van landbouw hebben als de overige onderzoekspopulaties en een redelijk inzicht hebben in de aard van de opleidingen aan de LUW, kunnen we concluderen dat de opleidingen van de LUW geen verengd en verouderd landbouwimago hebben.

Uit de reacties op stelling 2 kunnen we opmaken dat de buitenwereld nog relatief vaak denkt dat de LUW-studenten uiteindelijk in de landbouw komen te werken. In dat opzicht heeft de LUW mogelijk wel een verouderd imago.

Uit de reacties op stelling 3 zien we dat de leraren en decanen een verouderd beeld hebben over de herkomst van de LUW-studenten. Tussen de vwo-leerlingen, ouders en

LUW-studenten zijn geen grote verschillen. Wanneer we echter de resultaten van de vraag naar de typering van LUW-studenten erbij halen zien we dat er wel een aanleiding is om aan te nemen dat de buitenwereld nog steeds aanneemt dat een aanzienlijk deel van de LUW-studenten uit de agrarische sector komt (zie figuur 6.1).

Als we ervan uitgaan dat het beeld van de opleidingen deels los staan van de beroepsperspectieven en de studenten, kunnen we concluderen dat de opleidingen van de LUW niet een verouderd en verengd landbouwimago genieten, maar de beroepsperspectieven en de studenten van de LUW wel.

Tabel 6.4, uitspraken over relatie LUW met landbouw

Uitspraken	VWO-scholieren	Ouders	Decanen	Leraren	LUW-studenten
1. De meeste opleidingen aan de LUW hebben met landbouw te maken.	57 %	40 %	42 %	44 %	50 %
2. De meeste afgestudeerden komen uiteindelijk in de landbouw te werken.	20 %	16 %	14 %	19 %	10 %
3. De meeste studenten van de LUW komen uit agrarische milieus.	21 %	25 %	45 %	47 %	23 %
4. De LUW is mede schuldig aan de milieuproblemen in de landbouw	4 %	10 %	18 %	17 %	30 %
5. De LUW werkt hard aan de oplossingen van de huidige landbouwproblemen.	70 %	68 %	79 %	81 %	69 %
6. Werken in de sector landbouw is voor afgestudeerden de laatste jaren minder aantrekkelijk geworden.	25 %	21 %	14 %	16 %	9 %

Welke effecten heeft de huidige landbouwproblematiek op het imago van de LUW?

Deze vraag is niet uitvoerig onderzocht in deze studie. De respons op een drietal stellingen geeft enig inzicht. Uit de reacties op de stelling 4 van tabel 6.4 zien we dat de VWO-scholieren de LUW niet verantwoordelijk stellen voor de milieuproblemen in de landbouw. Het is de vraag in hoeverre de VWO-scholieren hier serieus over na hebben gedacht. Mogelijk geeft dit lage percentage ook aan dat veel scholieren zich niet echt druk maken over de rol van de LUW en de huidige milieuproblemen in de landbouw. Een feit blijft dat de LUW in dat opzicht geen negatief imago heeft onder VWO-scholieren. De LUW-studenten zijn wat dat betreft een heel stuk kritischer.

De LUW heeft bij alle vier onderzoekspopulaties het beeld dat zij hard werkt aan de oplossingen van de huidige landbouwproblemen (stelling 5). Dus ook in dat opzicht heeft de LUW geen negatief imago.

Uit de reacties op stelling 6 zien we dat het verslechterde landbouwimago wel op andere manier doorwerkt op het imago van de LUW: Met name een aanzienlijk percentage VWO-scholieren is van mening dat het werken in de sector landbouw voor afgestudeerden minder aantrekkelijk is geworden. De huidige LUW-studenten denken hier optimistischer over.

Concluderend kunnen we stellen dat de huidige landbouwproblematiek niet direct negatief doorwerkt op het imago van de LUW, maar wel indirect resulteert in een negatief beeld van de beroepsperspectieven van de LUW.

6.3 Relatie studiekeuze en imago LUW

Wat is de relatie tussen de studiekeuze en het imago van de LUW.

In feite hebben we deze vraag reeds voor een groot deel in het theoretisch concept beantwoord. Daar hebben we aangegeven wat de belangrijkste studiekeuzeoverwegingen waren en hoe wij deze hebben vertaald naar het imago-concept van de LUW. Met andere woorden: het imago speelt per definitie een rol bij de studiekeuze, omdat een aankomend student voor het maken van een keuze altijd indrukken van een opleiding en universiteit nodig heeft. Afhankelijk van de mate waarin iemand zich verdiept in de opleiding en de universiteit zijn het oppervlakkige of gefundeerde indrukken. In dit onderzoek gaat het vooral om de vraag welke indrukken of beelden van een universiteit een rol spelen. Hiervoor zijn een aantal vragen gesteld over het studiekeuzeproces van de abiturient, welke grotendeels beschreven staan in de betreffende hoofdstukken. Hieronder geven we een korte samenvatting en gaan we in op wat dit betekent voor de LUW.

De inhoudelijke interesse en de beroepsperspectieven zijn bij de VWO-scholieren de belangrijkste criteria bij de keuze van een vervolgopleiding. Opmerkelijk is dat deze beroepsperspectieven volgens de LUW-studenten niet een belangrijk overwegingscriterium zijn geweest bij de keuze voor de LUW; slechts 2% van de LUW-studenten heeft dit als reden opgegeven. Dit zegt enerzijds iets over de LUW-studenten, maar geeft ook aan dat de LUW zich niet profileert via goede beroepsperspectieven. Dit beeld wordt bevestigd door de matige score op het contrastpaar: goede versus slechte beroepsperspectieven en een relatief hoog percentage scholieren dat het eens is met de stelling dat het werken in de sector landbouw de laatste jaren minder aantrekkelijk is geworden. Hieruit kunnen we concluderen dat de LUW zich niet profileert middels goede beroepsperspectieven. Gezien het belang van dit criterium voor de studiekeuze van VWO-scholieren zal de LUW dit punt serieus moeten nemen.

In het theoretische stuk over studiekeuzemotieven is tevens ingegaan op het gegeven dat de invloed van sociale motieven, zoals de keuze van vrienden en bekenden etc., moeilijk te achterhalen is. Middels de zelfpresentatietheorie hebben we een aspect hiervan geoperationaliseerd. Hierbij hebben we impliciet aangenomen dat leerlingen zich bij de keuze van een universiteit automatisch afvragen of zij zich kunnen en willen identificeren met het type jongeren dat aan de betreffende universiteit studeert. Uit paragraaf 6.1 blijkt dat de meeste respondenten in staat waren in een paar woorden een type LUW-student te omschrijven. Hierbij kwamen frequent de kernwoorden: agrarisch, milieubewust, idealistisch en exact terug. Helaas hebben we geen harde gegevens over de mate waarin deze mensen zich hiermee wilden identificeren en of zij de gemaakte omschrijving als positief dan wel negatief zagen. Een feit blijft dat er een vrij eenduidig beeld van de LUW-student bestaat, dat sommigen aantrekt en anderen juist afstoot. Deels zal dit beeld

op waarheid gronden gezien de grote overeenkomst tussen het zelfbeeld van de LUW-studenten en het beeld van de VWO-leerlingen. Het agrarische aspect is echter in het externe imago veel sterker vertegenwoordigd dan in het zelfbeeld.

6.4 Identiteit, zelfbeeld en imago

In hoeverre komen het zelfbeeld en het imago onderling overeen?

Bij een beschrijving van het zelfbeeld van de universiteit hebben we twee bronnen voor handen: a) een enquête onder LUW-studenten en b) twee identiteitsdiscussies van een 20-tal bestuurders en wetenschappers van de LUW. In hoofdstuk 5 staan de resultaten van de enquête onder LUW-studenten beschreven. In het rapport van BBK informatie-overdracht kunt u de resultaten van de identiteitsdiscussies terugvinden.

De LUW wordt door de medewerkers op een andere manier omschreven dan door de LUW-studenten. Dit is logisch, omdat de medewerkers van een universiteit een andere positie innemen binnen de organisatie dan de studenten. Bij de medewerkers van de LUW speelt bijvoorbeeld het doen en verkrijgen van onderzoek een grote rol. Met het wetenschappelijk onderzoek hebben de jongerejaars studenten slechts in beperkte mate mee te maken. Mede daarom zijn aan de LUW-studenten andere vragen gesteld over de LUW dan aan de medewerkers van de LUW tijdens de identiteitsdiscussies. Wat dat betreft vullen de resultaten elkaar eerder aan dan, dat zij zich lenen voor een onderlinge vergelijking. Wanneer we de beide onderzoeken samennemen kunnen we de volgende samenvattende conclusies trekken. Het zelfbeeld van de bedrijfscultuur binnen de LUW wordt door de medewerkers omschreven in de termen:

Geloofwaardig; integer en betrokken,
Deskundig; betrouwbaar en degelijk,
Introvert;bureaucratisch, passief en degelijk.

Op onderwijsniveau geven de LUW-studenten de volgende karakteristieken:

Internationaal georiënteerd,
Brede opleiding,
Flexibele studieprogramma's,
Matige organisatie van het onderwijs.

Daarbij omschrijven veel LUW-studenten zichzelf als alternatieve, idealistische, bewuste en praktisch ingestelde studenten.

Wanneer we nu kijken naar het imago van de LUW onder de onderzochte relatiegroepen zien we een aantal aspecten van dit zelfbeeld terug omen en een aantal helemaal niet.

a) Het brede karakter van de opleiding wordt door de buitenwereld niet als zodanig erkend. De LUW scoort op het contrastpaar: 'specialistisch opgeleid --- breed opgeleid' bij alle onderzoeksgroepen lager dan de referentie-universiteit. Met andere woorden de LUW wordt gezien als een universiteit waar men specialistisch wordt opgeleid i.p.v. breed opgeleid.

b) De internationale oriëntatie van de LUW wordt door de decanen en leraren als een karakteristiek van de LUW gezien. De VWO-leerlingen die niet in de LUW geïnteres-

seerd zijn vinden echter de LUW niet internationaler dan hun eigen favoriete universiteit. Kortom de LUW heeft onder de VWO-scholieren geen internationaal georiënteerd imago.

c) De LUW wordt door alle onderzoeksgroepen als iets flexibeler in haar studieprogramma's gezien dan de andere universiteiten. Dit blijkt uit de gemiddelde scores op het contrastpaar 'vaste studieprogramma's --- flexibele studieprogramma's'. Dit zijn echter marginale verschillen. Waaruit we kunnen concluderen dat de sterke positieve waardering onder de LUW-studenten over de flexibele studieprogramma's beperkt doorwerkt in het imago van de LUW.

d) De klachten over de organisatie van het onderwijs zien we niet terug in het gemeten imago van de LUW. Dit komt ten dele doordat wij hier geen directe vragen over hebben gesteld. Bij de meer open vragen was er echter wel ruimte geweest om hierover opmerkingen te maken, hetgeen niet gebeurd is.

e) De praktische en exacte kenmerken komen niet zo sterk terug in het imago van de LUW-student. De agrarische component daarentegen komt veel sterker in het imago terug dan in het zelfbeeld van de LUW-student.

Wat zijn hiervoor mogelijke verklaringen en wat betekent dit voor het communicatiebeleid?

Zoals in het theoretisch concept is aangegeven zijn de identiteit, het zelfbeeld en het imago van een organisatie sterk afhankelijk van elkaar. De identiteit van een organisatie zal via de geleverde producten doorwerken op het imago. Het zelfbeeld van een organisatie zal via de informele en formele kanalen van de medewerkers naar de buitenwereld doorwerken. Dat met name de informele kanalen een rol van betekenis spelen is reeds gebleken uit de vele contacten die de huidige tweedejaars-LUW studenten nog onderhouden met VWO-leerlingen.

Uit dit onderzoek blijkt tevens dat er de nodige verschillen bestaan tussen het zelfbeeld en het imago. Hiervoor zijn verschillende verklaringen aan te voeren:

a) De LUW is dusdanig in verandering dat het imago van de LUW verouderd is. Dit geeft een verklaring voor een aantal verschillen. Het imago van de LUW-student zelf bijvoorbeeld is enigszins verouderd, dat wil zeggen de LUW-studenten omschrijven zich zelf niet langer als een boerenstudent, terwijl dit in het imago van de student regelmatig terugkomt. Dergelijke veranderingen in de organisatie of bij mensen binnen de organisatie zijn echter geen steekhoudende verklaring voor alle gevonden verschillen. Het verschil in perceptie van het internationale karakter van de LUW kan hiermee bijvoorbeeld niet verklaard worden. Hieraan moet een andere verklaring ten grondslag liggen.

b) Een deel van de verschillen is terug te voeren op de wijze waarop het imago van de LUW gemeten is. Er bestaat mogelijk een systematische onderwaardering van de LUW bij de enquête onder VWO-scholieren, omdat de LUW iedere keer wordt vergeleken met iemands favoriete universiteit. Mensen zullen hun voorkeur universiteit in de regel gunstiger percipiëren. In dat licht was het beter geweest om aan de VWO-scholieren een

willekeurige universiteit als referentie voor te leggen, analoog aan het onderzoek bij decanen en leraren. Anderzijds geeft deze wijze van meting de werkelijkheid meer getrouw weer. Het is namelijk te verwachten dat tijdens het keuzeproces van iemand in veel gevallen een referentie of voorkeur universiteit een rol speelt wanneer hij of zij een andere universiteit (de LUW) beoordeelt. In dat kader zullen we de gevonden cijfers toch serieus moeten nemen.

c) De communicatie tussen de LUW en de buitenwereld verloopt niet optimaal, waardoor de relatiegroepen een vertekend beeld krijgen van het karakter van de LUW. Zo zijn het internationale karakter en de beroepsperspectieven bij de VWO-scholieren onvoldoende duidelijk.

d) De verschillen tussen het imago en het zelfbeeld kunnen eveneens verklaard worden door de verschillende referentiekaders. Zo zullen de LUW-medewerkers de studies aan de LUW in veel gevallen terecht als zeer breed definiëren, terwijl dezelfde studies door ouders van VWO-scholieren als heel specialistisch worden gezien, omdat de opleidingen zich richten op één bepaald technisch vakgebied hetgeen specialistischer lijkt dan een studie sociologie of rechten.

7. AANBEVELINGEN

De conclusies uit de verschillende onderzoeken kunnen de aanleiding vormen voor een reeks van aanbevelingen. We hebben ervoor gekozen om de aandacht te richten op een beperkt aantal suggesties. Hierin zit onvermijdelijk een subjectief element. Bij de selectie hebben we ons laten leiden door het algemene kader, dat we in het inleidende hoofdstuk hebben geschetst. Het betekent ook dat niet alle aanbevelingen direct gerelateerd zijn aan gevonden feiten, maar tevens gebaseerd zijn op reflectie en discussie.

Voordat we op de aanbevelingen ingaan willen we eerst een meer algemene opmerking maken. Idealiter gaat een omgevingsanalyse, waarvan het imago-onderzoek deel uitmaakt, vooraf aan de formulering van een strategisch plan. Nu komen de resultaten van dit onderzoek vrij in een fase dat het strategisch plan van de LUW in grote trekken al aanwezig is. Het zou wenselijk zijn om de ontwikkeling van een strategisch plan en een beeldstrategie beter te coördineren. In de huidige opvattingen over communicatiemanagement van organisaties wordt sterk benadrukt dat de interne communicatie, die onder andere moet leiden tot een strategisch plan, en de externe communicatie één taakgebied vormen, dat als een eenheid gemanaged moet worden. Aan de LUW wordt tot dusverre nog onvoldoende vanuit dit principe geopereerd. De aanbevelingen zijn daarom niet alleen bedoeld voor de afdeling studentenzaken en Voorlichting. Ten aanzien van de aanbevelingen die het gehele aanbod van de LUW raken, dient het College van Bestuur het initiatief te nemen.

1. De algemene communicatie over de opleidingen

fig. 2, pg. 28 Als algemeen motief voor het al dan niet in Wageningen gaan studeren wordt de inhoud van de opleiding sterk benadrukt. Wat de tweedejaarsstudenten aan de LUW opmerken, dat men aan de LUW breed wordt opgeleid, wordt niet door alle aankomende studenten duidelijk gezien en zeker niet door de categorie waarvoor Wageningen geen eerste keuze is. Ook de door de tweedejaars genoemde vrijheid in het onderwijs vinden we bij de aankomende studenten niet zo sterk terug.

De categorie die Wageningen niet als eerste keuze heeft vormt uiteraard een belangrijke groep. Hier liggen immers de mogelijkheden voor een eventuele uitbreiding van het aantal studenten. In deze categorie bevinden zich de 'zwevende kiezers'.

Naar buiten toe moet in de studievoorlichting beter gecommuniceerd worden dat men in Wageningen een flexibel onderwijsprogramma kan volgen. Deze suggestie heeft uiteraard geen enkele zin als niet tegelijkertijd wordt opgemerkt dat men uit een vrij breed, maar toch redelijk samenhangend geheel kan kiezen.

Het lijkt niet verstandig om de vele mogelijkheden op te sommen aan de hand van namen van de verschillende studierichtingen. Deze worden, zo blijkt uit het onderzoek, vaak slecht herkend. Een alternatief kan zijn om in de voorlichting te praten over bepaalde thema's. Zo zou een thema kunnen zijn 'de nieuwe landbouw' met een verwijzing naar de verschillende inspanningen om een ecologisch en economisch verantwoorde landbouw

te ontwikkelen, wat in het onderwijsprogramma van de verschillende vakgroepen tot uiting komt (of zou moeten komen). Een ander thema zou kunnen zijn 'voedsel', nog een ander 'milieu' of 'ontwikkelingssamenwerking'. Op deze wijze sluit men aan bij concrete interesses en laat men tegelijk zien hoe via meerdere disciplines vanuit een breed perspectief problemen te bestuderen zijn. Intern moet hiervoor uiteraard het nodige voorwerk geschieden, zodat bijvoorbeeld elke studierichting en onderzoeker zich kan plaatsen ten opzichte van een thema. Bij deze benadering is het niet nodig dat het aantal studierichtingen kleiner wordt. Deze thematische aanpak van de voorlichting is bij een vergelijkbare universiteit (University of Guelph) in Canada met succes ingevoerd.

2. Het karakter van de LUW en haar studenten.

De tweedejaars typeren de LUW-studenten als idealistisch en bewust. VWO-scholieren vinden de LUW als geheel iets idealistischer dan andere universiteiten. Opvallend is dat ze in hun motieven voor de studiekeuze weinig laten merken dat dit belangrijk voor hen is.

In de voorlichting kan aangesloten worden bij het bestaande zelfbeeld en gezocht worden naar studenten die daarin passen. Deze vinden in Wageningen een herkenbaar milieu. De vraag is wel hoe groot dit percentage aankomende studenten is.

Als we puur kwantitatief denken kan het riskant zijn om in de voorlichting aan VWO-scholieren het bewuste-idealistische te benadrukken. Daarmee bereikt men wellicht wel een groep scholieren, maar hoogst waarschijnlijk geen extra groep. Het kan zijn dat dergelijke voorlichting vooral communiceert naar degenen die vanuit zichzelf toch al sterk aan Wageningen hebben gedacht.

Als het aantal instromende studenten het belangrijkste criterium is, is het wellicht gewenst om de toonzetting in plaats van bewust en idealistisch meer zakelijk te maken en meer gericht op de individuele baten die het studeren in Wageningen kan opleveren. Daarbij moeten de beroepsperspectieven zeker niet vergeten worden. Dit laatste is overigens een apart aandachtspunt waard.

3. Het beroepsperspectief

Bij de studiekeuzemotieven speelt het beroepsperspectief volgens ons onderzoek, naast de interesse in de studie, een voorname rol. Slechts 20 % van de VWO-scholieren denkt dat de meeste afgestudeerden in de landbouw komen te werken. Onder de LUW-studenten bedraagt dit percentage maar 10 %.

Hier vinden we een potentieel knelpunt. De Wageningse universiteit is weliswaar vrij specialistisch maar leidt op voor een nogal diffuse arbeidsmarkt waar men geen goed zicht op heeft. Als men niet in de landbouw komt te werken, waar dan wel?

In de voorlichting zou men ernaar kunnen streven om de onzekerheden op dit punt te reduceren, voor zover dit mogelijk is. Dit kan leiden tot een meer herkenbare opleiding

die ergens naartoe leidt. Dit spreekt des te meer, omdat de opleiding als praktisch wordt getypeerd. Dan mag men op z'n minst verwachten dat iets van deze praktijk zichtbaar kan worden gemaakt.

4. De aandacht voor 'vergeten richtingen'.

In het rapport wordt gesteld dat de geconstateerde relatieve onbekendheid met een aantal groene richtingen, zoötechniek en verder voeding en huishoud- en consumentenwetenschappen mogelijk een reden is geweest om deze niet in overweging te nemen. Onbekend maakt onbemind. Of dit een juiste interpretatie is blijft onzeker. Het kan zijn dat zij relatief onbekend zijn omdat enige interesse ontbreekt. Toch is het een belangrijk punt van aandacht.

Gaan we uit van een strategie voor de LUW als geheel, gericht op instroom van studenten temidden van concurrerende andere universiteiten, dan moet het College van Bestuur uiteraard de typisch Wageningse richtingen serieus nemen. Dit betekent dat men bijzondere aandacht dient te schenken aan ondersteunende faciliteiten en kwaliteitszorg. Hier bij moeten zij nadrukkelijk de interne coördinatie op deze gebieden in het oog houden. Het betekent ook een speciale zorg in de communicatie naar buiten, o.a. naar abiturienten.

De groene richtingen vormen in dit opzicht een speciaal onderwerp. Tweedejaars studenten zouden aanmerkelijk minder aandacht aan 'de landbouw' willen schenken als primair terrein. De stemming is onder hen kennelijk weinig groen. We kunnen met deze tendens meegaan en ook in de communicatie naar buiten een groene kleur vermijden. We kunnen ook pogen om zowel van de interne communicatie als extern het groene karakter van de LUW te stimuleren of althans te waarborgen dat de belangstelling hiervoor niet verslapt. Ieder kan begrijpen dat de landbouwwereld de LUW nu harder nodig heeft dan ooit. Naar buiten toe wordt aldus ten minste een onderscheidend element van de LUW gecommuniceerd. Het mag niet het enige element zijn, maar om het los te laten lijkt strategisch riskant, zeker ook naar andere relatiegroepen dan abiturienten. We bewegen ons hier overigens op het terrein van het strategisch plan, een onvermijdelijk gevolg van het beeldonderzoek. In de discussie rond het strategisch plan moet de beslissing vallen over de identiteit van de LUW.

5. Communicatie via het informele circuit

Uit het onderzoek blijkt duidelijk hoe belangrijk het contact met vrienden en bekenden is voor de VWO-scholar. Deze contacten vormen zowel voor het goede als het slechte nieuws een potentieel invloedrijke informatiebron. Uit de communicatiewetenschap weten we dat het informele netwerk vaak meer invloed uitoefent op de opvattingen van mensen dan de professionele, maar anonieme media. Een probleem is uiteraard hoe we op dit informele netwerk enige invloed kunnen uitoefenen. De minder belangrijke schooldecanen kunnen we eenvoudig van informatie voorzien. Maar hoe kan dit geschieden naar het ongrijpbare sociale milieu, waarin zich abiturienten bevinden?

Via de formele voorlichting zal er nooit een directe ingang in dit informele netwerk gevonden worden. Om toch enige invloed uit te oefenen zijn er een aantal opties. De belangrijkste strategie is een algemeen grotere openheid naar het grote publiek. Dit wordt ook door de decanen bepleit. We zien hier mogelijkheden, zoals het oprichten van een Wagenings demonstratiecentrum van landbouwkundig en milieu- onderzoek, een informatielefoon over landbouwkundig onderzoek, excursie mogelijkheden, open dagen of een rubriek in een blad als '19 Nu'. Dit zijn allemaal mediale oplossingen.

Belangrijker is wellicht de wijze waarop over Wagenings onderzoek naar buiten toe wordt gerapporteerd. Daarin moet het fragmentarische vermeden worden en steeds zijn aangegeven hoe een bepaald aspect uit het onderzoek symptomatisch is voor een preferent thema dat aan de LUW wordt bestudeerd. Voor welk probleem is een concreet onderzoek (mede) de oplossing ?

Daarnaast zijn er mogelijkheden om via de persoonlijke contacten van de medewerkers, huidige studenten en afgestudeerden de LUW duidelijker te profileren in dit informele netwerk. Hiervoor zal de LUW onder andere het contact met de afgestudeerden nog meer moeten activeren dan zij nu reeds doen. Deze mensen praten wellicht vaak over Wageningen. Het zal dan niet moeten gaan om 'hun' Wageningen maar om de LUW anno nu. Twintig jaar geleden was het Wageningse netwerk nog vrij homogeen. Nu vinden we een veel grotere versnippering. Vakgroepen kunnen gestimuleerd worden om terugkom dagen te organiseren (gebeurd al door het NILI) Ook via bestaande kanalen lijkt meer contact mogelijk.

Uit het onderzoek blijkt tevens dat de huidige tweedejaars LUW-studenten nog contact hebben met huidige VWO-leerlingen. De LUW zou de studenten meer moeten gebruiken en begeleiden in de studievoorlichting. Met name omdat verwacht kan worden dat huidige studenten als een belangrijkere en betrouwbaardere informatiebron worden gezien dan de mediale campagnes en de formele voorlichting via decanen.

6. De specifieke campagne

Het belang van campagnes voor de werving van abiturienten is de laatste tijd in diverse kringen gerelativeerd. Als ondersteunend middel kunnen ze wellicht toch een functie blijven vervullen. Opvallend in de evaluatie van de poster- en advertentie campagne is dat de posters die in de scholen hebben gehangen beter herkend worden dan de advertenties. Hiermee kan in het vervolg rekening worden gehouden. Ook zou men wellicht beter voor een thematische invulling kunnen kiezen. Via thema's als voedsel, milieu, ontwikkelings-samenwerking en uiteraard de nieuwe landbouw is het beter communiceren dan via de bestaande sectoren. Bijvoorbeeld de toegevoegde waarde van de maatschappijwetenschappen komt dan beter uit de verf. Richtingen en zeker sectoren zijn moeilijk herkenbaar.

7. Het 'boeren-imago'

De decanen denken niet zelden (25 %) dat het 'boeren-imago' de LUW parten speelt. Dit komen we niet tegen bij de zwakke punten van de LUW in de enquête onder abiturienten.

Maar 5 % noemt dit spontaan in een open vraag. We kunnen stellen dat de landbouwuniversiteit erin geslaagd is de brede definitie van landbouw', die ver uitgaat buiten wat in het spraakgebruik 'landbouw' wordt genoemd, geaccepteerd te krijgen. In tegenstelling tot wat de decanen suggereren is er op grond van dit onderzoek geen directe aanleiding om bijvoorbeeld de titel Landbouwuniversiteit Wageningen te veranderen in Universiteit Wageningen.

LITERATUUR

Acherman, J.A.,

De universiteit: een Armada van roeiboten, M & O, nr. 6, 1989, pag. 390 - 398.

Babeliowsky, M.,

De studiekeuzen van aankomende studenten, SCO-rapport, Universiteit Amsterdam, april 1989.

Bokhoven, W.,

Stap voor stap naar studie- en beroepskeuzevoorlichting, Vakgroep Voorlichtingskunde, LUW, 1991.

Christiaans, H.H.C.M., e.a.,

De keuze tussen WO-richtingen versus HBO-richtingen, Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, 's-Gravenhage, 1981.

Dekkers, H.,

Seksespecifieke studiekeuzen in het wetenschappelijk onderwijs, ITS, Nijmegen, juni 1990.

Hamstra, A.M., e.a.,

Communicatie-theorieën studie- en beroepskeuzevoorlichting, Vakgroep Voorlichtingskunde, LUW, 1988.

Herel, A.,

Denken decanen wat de LUW denkt dat zij denken en denken decanen wat de LUW wenst dat zij denken over de LUW?, Wageningen, 1990.

Ijf, A.M.,

Kiezen voor de Landbouwniversiteit, studiekeuze en voorlichting aan abiturienten, LUW, afd. studentenzaken, sept. 1987.

Koomen, W. en V. Hoorens,

Zelf-concept en cognitie, uit Cognitieve sociale psychologie, red. N.K. de Vries en J. van der Pligt, Boom Meppel, 1991.

Knippenberg, prof.dr. a., en Siero, dr.f., Multivariate analyse, beknopte inleiding en toepassingen, Van Loghum Slaterus, Deventer, 1991.

Meijers, F.,

Kies een vak, dan kom je beter aan de bak, tijdschrift voor arbeidsvraagstukken, jrg. 6, 1990.

Poiesz, T.B.C.,

The image concept: it's place in consumer psychology, Journal of economic psychology 10, 457 - 472, 1988.

SAMENVATTING

Inleiding

De Landbouwniversiteit Wageningen beraadt zich over haar identiteit en haar toekomst. De discussies rondom het strategisch plan en de brede onderwijsdiscussie zijn hier voorbeelden van. Daarnaast is er binnen de universiteit enige bezorgdheid ontstaan over haar imago. De onbekendheid van het 'brede aanbod' van de Landbouwniversiteit onder VWO-scholieren zou debet zijn aan de dalende instroom van het aantal nieuwe studenten. Een verouderd en verengd landbouwimago zou hier mede de oorzaak van zijn.

Anticiperend op deze ontwikkelingen is een extern communicatie-advies bureau ingeschakeld om de corporate communicatie van de LUW te structureren en de werving van nieuwe studenten te intensiveren. Daarnaast is de vakgroep Voorlichtingskunde gevraagd om een imago-onderzoek uit voeren onder VWO-abituriënten en relevante intermediairen. Dit onderzoek heeft materiaal opgeleverd voor het bijstellen van het (corporate)communicatiebeleid van de LUW en voor de interne discussie over de identiteit van de Landbouwniversiteit.

De VWO-abituriënten zijn voor het voortbestaan van de LUW de belangrijkste relatie groep. Een mondelinge enquête onder 425 scholieren van 5 en 6 VWO heeft daarom centraal gestaan. Daarnaast zijn een drietal andere enquêtes uitgevoerd:

- a) een telefonische enquête onder 144 decanen en 133 exacte leraren van middelbare scholen.
- b) een schriftelijke enquête onder 380 ouders van middelbare-scholieren.
- c) een telefonische enquête onder 446 tweedejaarsstudenten van de LUW.

Deze laatste enquête is gehouden om inzicht te krijgen in het zelfbeeld van de universiteit. Het zelfbeeld van een organisatie kan een sturende werking hebben op het imago van een organisatie. Hoe medewerkers van een organisatie over hun eigen organisatie denken zal immers op den duur altijd direct of indirect doorwerken op het imago van een organisatie. Daarnaast zullen de produkten van een organisatie (in dit geval het onderwijs en onderzoek) het imago in grote mate bepalen. De organisatie zelf en de geleverde produkten van een organisatie noemen we de identiteit van een organisatie. Idealiter komen de identiteit van een organisatie, het zelfbeeld en het imago voor een groot deel overeen. Deze gedachte heeft centraal gestaan in dit onderzoek.

Onderzoeksvragen

Bij de operationalisatie van het imagoconcept van de Landbouwniversiteit hebben de studiekeuzecriteria van de VWO-leerling centraal gestaan. Leerlingen zullen immers een organisatie beoordelen op die criteria die voor hen relevant zijn bij de studiekeuze. Daarom is niet alleen gekeken naar de kwaliteit van het onderwijs en de beroepsperspectieven, maar is ook gekeken naar het imago van de plaats Wageningen en naar het beeld dat leerlingen en intermediairen hebben van mensen die aan de LUW studeren of gaan

studeren. Dit imagoconcept en andere uitgangspunten hebben geleid tot de volgende onderzoeksvragen.

1. Hoe wordt de universiteit (qua opleidingen, beroepsmogelijkheden en studenten) door de vwo-leerlingen en relevante intermediairen gekarakteriseerd?
2. In hoeverre vinden we een verouderd en verengd landbouw-imago en welke effecten heeft de huidige landbouwproblematiek op het imago van de Landbouwuniversiteit Wageningen?
3. Wat is de relatie tussen de studiekeuze van VWO-leerlingen en het imago van de LUW?
4. Wat is het zelfbeeld van de LUW?
5. In hoeverre komen het zelfbeeld en het imago onderling overeen en wat zijn mogelijke verklaringen voor de gevonden verschillen en welke rol speelt een communicatiebeleid hierin?

Resultaten

Het is onmogelijk om in deze samenvatting alle resultaten weer te geven die een antwoord geven op deze gestelde vragen. We beperken ons tot de meeste relevante uitkomsten.

Over het algemeen kunnen we stellen dat met name de decanen en ook de leraren een overwegend positief beeld hebben van de LUW. Bij de VWO-leerlingen en de ouders is het beeld veel diverser. Het onderzoek is zo opgezet dat er een vergelijking kon worden gemaakt tussen leerlingen met een duidelijke interesse voor de LUW (hadden zich ingeschreven voor de voorlichtingsdagen van de LUW) en leerlingen die qua vakkenpakket wel in aanmerking komen voor de LUW maar geen interesse hebben voor de LUW. Met name de leerlingen en ouders die een andere universiteit dan de LUW als eerste voorkeur hebben, beoordelen de LUW op een aantal punten negatiever dan hun eerste voorkeur universiteit. Op zich is dit niet zo opmerkelijk, anders zou deze groep leerlingen de LUW wel als voorkeur universiteit hebben gehad. Wanneer de LUW meer studenten wil aantrekken is het echter interessant om te zien op welke punten de LUW bij deze categorie respondenten slechter scoort.

a) Kwaliteit van het onderwijs: Zowel de VWO-leerlingen als de ouders schatten de kwaliteit van de opleidingen aan de LUW lager in dan die van hun eerste voorkeur universiteit.

b) Beroepsperspectieven: Over het algemeen zijn alle respondenten ervan overtuigd dat de opleidingen aan de LUW redelijk goede beroepsperspectieven hebben. Maar wanneer we dit vergelijken met de beroepsperspectieven van de andere universiteiten blijkt het beeld van Wageningse beroepsperspectieven negatiever te zijn. Deze beroepsperspectieven werd naast de 'interesse voor de inhoud van de studie' door diezelfde leerlingen als een belangrijk studiekeuzemotief genoemd.

c) Internationale karakter: Het internationale karakter van de LUW is bij decanen en leraren wel bekend, maar onder de VWO-scholieren niet. De scholieren die een andere universiteit prefereren dan de LUW vinden de LUW niet internationaler dan de betreffende andere universiteit. De scholieren die wel een voorkeur hebben voor de LUW zijn veel

meer overtuigd van het internationale karakter: 19 % noemt het internationale karakter spontaan als het sterke punt van de LUW.

d) Algemeen karakter opleiding: De opleidingen worden verder gekarakteriseerd als specialistisch, natuurwetenschappelijk en praktisch. Hierbij zijn met name de VWO-scholieren het meest overtuigd van het natuurwetenschappelijke en praktische karakter van de LUW.

Uit de response op de voorgelegde stellingen en de contrastparen blijkt dat de opleidingen van de LUW an sich breder worden gezien dan landbouw alleen. Het beroepsperspectief is echter nog sterk gerelateerd aan de agrarische sector, maar blijft overigens vrij diffuus.

Veel LUW-studenten omschrijven hun mede studenten als idealistisch (20 %), milieubewust en alternatief (8 %). Deze kenmerken zijn terug te vinden in het imago van de LUW-student, waarbij typeringen als agrarisch, idealistisch en milieu vaak zijn genoemd. De relatie met landbouw wordt echter door de LUW-studenten veel minder vaak gelegd dan door de VWO-leerlingen, ouders, decanen of leraren. Zo bestaat er bij een aanzienlijk deel van de VWO-leerlingen (30 %), decanen (16 %), leraren (26 %) en ouders (38 %) de indruk dat de studenten van de LUW een agrarische achtergrond hebben of geïnteresseerd zijn in de landbouw. Onder de LUW-studenten leeft deze gedachte slechts bij een 4 %.

Wageningen wordt door weinig VWO-studenten genoemd als sterk punt van het studeren aan de LUW. Wageningen profileert zich als een kleine rustige stad met een mooie omgeving. Sommigen vinden dit positief en anderen juist een nadeel. Wageningen onderscheidt zich in negatieve zin door de slechte bereikbaarheid, hetgeen het sterkste naar voren gebracht wordt door de respondenten die er reeds wonen: de LUW-studenten. Opvallend is het relatief hoge percentage VWO-leerlingen dat in de overtuiging leeft dat men in Wageningen gemakkelijk een kamer kan vinden. De LUW-studenten zijn hier minder van overtuigd.

Andere bevindingen zijn:

- dat de huidige tweedejaarsstudenten de grote vrijheid bij de invulling van het studieprogramma als sterkste punt van de Landbouwuniversiteit zien.
- dat de huidige LUW-studenten hun keuze voor de LUW bijna unaniem toeschrijven aan een sterke interesse voor de inhoud van de studie. Andere argumenten als carrière en sfeer in de universiteitsstad zijn minder belangrijk.
- dat een aanzienlijk percentage van de bezoekers op de voorlichtingsdagen (30 %) de LUW niet overweegt als studiemogelijkheid.
- dat bij de beeldvorming over de LUW het informele netwerk een grote rol speelt bij alle onderzoekspopulaties. De vrienden en bekenden worden bij 50 % van de respondenten als belangrijke informatiebron genoemd wanneer het gaat om positieve of negatieve geluiden over de LUW. De decanen en leraren functioneren slechts in 5 tot 10 % van de gevallen als informatiebron. Hierbij is het opvallend dat de decanen voornamelijk worden genoemd als het om positieve geluiden gaat en niet om negatieve.

- dat biologie en milieuhygiëne voor de VWO-leerlingen de meest bekende studierichtingen van de LUW zijn.
- dat leraren van exacte vakken een stuk minder bekend zijn met het aanbod van de LUW dan decanen. Relatief meer leraren dan decanen associëren de LUW met alleen landbouw. In tegenstelling tot de leraren vinden veel decanen (34 %) dat zij een duidelijk beeld hebben van de LUW. Het grootste deel (74 %) van de decanen heeft dan ook geen behoefte aan meer informatie over de LUW.

Aanbevelingen

Op grond van de resultaten van dit onderzoek zijn een aantal aanbevelingen gedaan. Deze aanbevelingen zijn gemaakt voor de afdelingen studentenzaken en voorlichting. Daarnaast zijn deze aanbevelingen in zoverre zij de gehele LUW aangaan ook bedoeld voor het College van Bestuur.

1. Studievoorlichting moet meer thema gericht plaatsvinden, waarbij de diverse studierichtingen moeten aansluiten.
2. Toonzetting van de voorlichting kan enigszins verschoven worden van het 'bewuste en idealistische' naar het 'zakelijke' karakter, waarbij de individuele ontplooiingsmogelijkheden van de student meer centraal kunnen staan.
3. Beroepsperspectieven van de opleidingen moeten duidelijker gecommuniceerd worden.
4. Aan de onbekendere richtingen zal meer aandacht geschonken moeten worden.
5. De studievoorlichting zal meer rekening moeten houden met de grote invloed van het informele circuit op de beeldvorming van de LUW. Zij zal bijvoorbeeld haar contact met afgestudeerden nog meer moeten intensiveren en meer gebruik moeten maken van de contacten van de huidige studenten met de VWO-scholieren..
6. Het 'boeren-imago' speelt de LUW slechts ten dele parten. Blijkbaar is de LUW voor een deel in geslaagd om een bredere invulling van het begrip landbouw geaccepteerd te krijgen. In tegenstelling tot wat de decanen suggereren is er op grond van dit onderzoek geen directe aanleiding om bijvoorbeeld de titel van de Landbouwuniversiteit Wageningen te veranderen in Universiteit Wageningen.

TABELLEN

Tabel 1, Response enquête onder VWO-scholieren

Benaderde adressen	554	
Brutto steekproefomvang	543	100 %
Netto steekproef omvang	425	78 %

Tabel 2, Redenen non-response; enquête VWO-scholieren

Na 3 maal bellen niet thuis	6 x
Weigering geen zin of tijd	102 x
Niet verwerkbaar	10 x

Tabel 3, geografische spreiding steekproef VWO-scholieren

Provincie	Steekproef N = 425	Verdeling Ned. Jongeren
Drente	1.6 %	3.1 %
Friesland	4.7 %	4.5 %
Groningen	3.8 %	3.9 %
Gelderland	2.2 %	12.9 %
Limburg	10.1 %	6.9 %
Noord-brabant	22.4 %	15.3 %
Noord-Holland	6.1 %	14.6 %
Overijssel	13.2 %	7.5 %
Utrecht	8.0 %	6.9 %
Zeeland	0 %	2.4 %
Zuid-holland	17.9 %	20.4 %
Totaal	100.0 %	100.0 %

Tabel 4, Geografische spreiding middelbare scholen in steekproef

	Steekproef		Verdeling Ned. jongeren
	Frequentie	Percent.	Percent.
Drenthe	7	2.5	3.1
Friesland	8	2.9	4.5
Groningen	16	5.8	3.9
Gelderland	33	12.0	12.9
Limburg	27	9.7	6.9
Noord-Brabant	46	16.6	15.3
Noord-Holland	35	12.6	14.6
Overijssel	16	5.8	7.5
Utrecht	27	9.8	6.9
Zeeland	8	2.9	2.4
Zuid-holland	51	18.4	20.5
Missing	3	1.1	
Totaal	277	100.0	100.0

Cijfers over verdeling nederlandse jongeren zijn uit de maandstatistieken van CBS, CBS publikaties 1990, 's Gravenhage

Tabel 5, In welk vak geeft u les naast het decaanschap?

Vak	Frequentie	Percent
Natuurkunde	4	2.8
Nederlands	16	11.1
Scheikunde	13	9.0
Aardrijkskunde	17	11.8
Biologie	5	3.5
Economie	7	4.9
Duits	7	4.9
Engels	7	4.9
Spaans	1	.7
Frans	11	7.6
Grieks & latijn	2	1.4
Latijn	1	.7
Filosofie	1	.7
Geschiedenis	10	6.9
Godsdienst	4	2.8
Handvaardigheid	2	1.4
Lichamelijke opv.	17	11.8
Maatschappijleer	2	1.4

Tabel 6, Associaties met LUW welke onder 'anders' categorie van tabel xx zijn gecodeerd.

Decanen

1. kleinschalig (6 x)
2. universiteit die van boerenimago af wil (4 x)
3. gaan weinig leerlingen meer heen (7 x)
4. veel leerlingen naar toe
5. veel veldwerk
6. ik begrijp nog steeds niet wat ze daar doen/ ze hebben het moeilijk
7. positieve indruk
8. milieu
9. unieke universiteit
10. overzichtelijk
11. interessante studies
12. buiten/ positief
11. mensen in labjassen met reageerbuisen
13. buitenbeentje, valt onder min van landbouw (3 x)
14. flex. en uitgebreide studieprogramma's
15. kans op werk is goed
17. idealisme
19. straffe vorm van colleges
20. slechte voorlichting op voorlichtingsdagen
21. goed contact met decanen
23. ver weg (2 x)
25. niet populair/ doen veel moeite om leerlingen te krijgen
26. moeilijk hoofd boven water houden
27. geld verdienen is niet zo belangrijk
28. gemakkelijker dan andere universiteiten
29. voorlichting niet snel verkrijgbaar
30. nogal technisch
31. abstracte opleiding, je wordt geen boer (2 x)
32. mensen in beleidsfuncties
33. universiteit in beweging
34. leuke decanendagen
35. minder voor boeren dan men denkt
36. kritische universiteit
37. volgens leerlingen zitten er boeren
38. voedsel overschotten
39. goede voorlichtingsbrochures
40. universiteit met eigen sfeer en richtingen

Leraren

1. progressief
2. saai
3. niet alleen landbouw
4. kleinschalig (2x)
5. aan de LH van vroeger
6. slechte reputatie van vroeger
7. vernieuwingsmethoden in de landbouw
8. natuurwetenschappelijk
9. veel kamerfraudeurs
10. betrekkelijk modern biologietoerwiji
11. veel leerlingen uit agrarisch milieu die er heengaan.
12. hennep kweken, alternatief
13. mestoverschotten
14. genetische manipulatie
15. praktische gerichte b-opleiding
16. gaan weinig leerlingen heen
17. aantal leerlingen loopt terug
18. opleiding waar biol. scheik en nat. verplicht voor is.

Tabel 7, Typering LUW studenten

	Decanen Percent	Leraren Percent	Totaal Percent
agrarische achtergrond/ boeren	16.0	26.3	20.9
ouderwets, degelijk, netjes, behoudend	4.2	2.3	3.2
aardig/ opzoek naar geborgenheid	.7	0.8	0.7
idealistisch	8.3	9.8	9.0
belangstelling voor milieu en natuur	12.5	11.3	11.9
ondernemend/ avontuurlijk	3.5	0.8	2.2
praktisch ingesteld	7.6	6.0	6.9
goed in exacte vakken	18.1	6.0	12.3
nuchter type	2.1	1.5	1.8
belangstelling voor maatschappij	2.1	2.3	2.2
sociaal ingesteld	1.4	2.3	1.8
gemotiveerde/ bewuste keuze,	4.2	11.3	7.6
weet niet	7.6	3.0	5.4
anders	11.8	16.5	14.1
	-----	-----	-----
	100.0	100.0	100.0

Tabel 8, Uitwerking categorie 'anders' tabel xx, typering LUW studenten, leraren en decanen:

1. rustige (3 x)
2. op de achtergrond
3. avontuurlijk
4. kritisch
5. zelfstandig
6. mensen die iets met dieren willen doen
7. verbaal minder sterk
8. technisch inzicht
9. niet zo goed, redelijk in b-vakken
10. behoefte om onderzoek te doen
11. geïnteresseerd in exacte vakken
12. zelfdiscipline
13. internationaal georiënteerd
14. studie is belangrijker dan studentenleven
15. binding met derde wereld
16. milieubewuste
17. niet de echte technici
18. serieus
19. goed kunnen plannen
20. zelfstandig
21. mensen die zich buiten thuis voelen, geen kantoor-type (2 x)
22. vaak meisjes
23. zakelijke instelling
24. behoefte aan gezellige woon en werkomgeving
25. niet alleen maar technisch
26. niet studentikoos
27. technische-sociale figuren
28. geëngageerd (politiek, milieu e.d.)
29. op buitenland gericht
30. rustig
31. niet materialistisch
32. scheikunde leuk vinden
33. niet duidelijk doel voor ogen
34. geitenwollensokken type
35. praktische en theoretische willen combineren
36. niet een bepaald type
37. stillere en gezagsgetrouwe leerling
38. met name jongens
39. niet zelfzuchtig
40. hebben een eigen wil laten zich minder door groepsnorm meeslepen

Deze 'anders' categorie ligt in het verlengde van de reeds gemaakte categorieën. de typering 'zakelijk' springt er wat dat betreft een beetje uit, maar de rest blijft in dezelfde sfeer.

Tabel 9, Wanneer is een leerling geschikt voor de LUW?

	Decanen Percent	Leraren Percent	Totaal Percent
goed in exacte vakken	53.5	53.4	53.4
hard willen werken/ doorzettingsvermogen	6.3	6.8	6.5
praktisch ingesteld	2.8	4.5	3.6
affiniteit met agrarische sector	2.8	0.8	1.8
affiniteit met natuur en milieu	2.1	1.5	1.8
goed kunnen samenwerken/ sociaal ingesteld	2.8	3.0	2.9
hangt van studierichting af	9.7	0.8	5.4
interesse in studierichtingen	6.3	9.3	7.9
zelfstandig zijn	3.5	5.3	4.3
weet niet	1.4	3.0	2.2
anders	9.0	10.5	10.1
	----- 100.0	----- 100.0	----- 100.0

Tabel 10, Uitwerking categorie 'anders' tabel xx, leraren en decanen

1. eigen weg gaan/ zelfstandig (3 x).
2. beetje maatschappij. geëngageerd zijn (3 x)
3. nieuwsgierig
4. intelligent
5. wetenschappelijke instelling hebben
6. sociale belangstelling
7. internationale belangstelling/ naar buitenland willen (4 x)
8. taken redelijk beheersen
9. idealisme en gedrevenheid
10. creatief zijn
11. brede belangstelling (3 x)
12. moeten duidelijk ideaal beeld hebben
13. idealistisch zijn (3 x)
14. initiatief nemen
15. niet te romantisch over landbouw of over dieren denken
16. deel van de dag buiten willen zijn (2 x)
17. breder dan alleen B-pakket hebben
18. openstaan voor actualiteit
19. geduld hebben
20. gemotiveerd zijn (5 x)
21. creativiteit hebben
22. zelfde eisen als bij andere universiteiten (2 x)
23. incasseringsvermogen

Tabel 11, Algemene studiekeuze motieven

	Decanen Percent	Leraren Percent	Totaal Percent
geen/ weet niet	.7	0.8	0.7
interesse in inhoud studie	52.8	45.9	49.5
beroepsperspectieven	20.8	25.6	23.1
goede verdienste na studie	6.9	8.3	7.6
gevestigd in leuke stad	1.4	0.0	0.7
aanwezigheid van kennissen/familie	.7	0.0	0.4
invloed van kennissen/familie	4.9	2.3	3.6
dicht bij huis/ goed bereikbaar met o.v.	1.4	0.0	0.7
benutten van capaciteiten	6.9	11.3	9.0
reputatie universiteit	.7	1.5	1.1
niks anders weten	2.8	3.8	3.2
anders	0.0	0.8	0.4
	100.0	100.0	100.0

Tabel 12, Argumenten om naar de LUW te gaan.

	Decanen Percent	Leraren Percent	Totaal Percent
interesse in inh. studie (landb, mil., nat.)	66.0	48.9	57.8
traditie: ouders, fam. in agr. sector werkzaam	11.8	15.8	13.7
beroepsperspectieven	2.8	6.8	4.7
goede reputatie universiteit (onderz/onderw)	0.0	3.0	1.4
sfeer universiteit/kleinschalig	3.5	1.5	2.5
leuke stad/ omgeving	0.0	1.5	.7
idealisme, sociaal bewogen, met milieu betrok.	.7	.8	.7
weet niet	4.9	12.0	8.3
anders	6.9	9.8	8.3
	100.0	100.0	100.0

Tabel 13, Argumenten om niet naar de LUW te gaan

	Decanen Percent	Leraren Percent	Totaal Percent
geen interesse in inhoud studies	29.9	35.3	32.6
boeren imago	25.0	12.8	19.1
- denken dat het alleen over landb. gaat			
- denken dat je er allen boer kunt worden			
onbekendheid van de LUW	7.6	5.3	6.5
slechte reputatie univers (onderz/onderw)	0.0	3.8	1.8
ver van huis/ moeilijk bereikbaar o.v.	6.9	5.3	6.1
geen leuke stad/dorp	8.3	9.8	9.0
moeilijk qua kamers	.7	.8	.7
weet niet	4.9	16.5	10.5
anders	16.7	10.5	13.7
	-----	-----	-----
	100.0	100.0	100.0

Tabel 14, Argumenten om naar een bepaalde universiteit te gaan

	Decanen Percent	Leraren Percent	Totaal Percent
weet niet	6.9	15.8	11.2
interesse inhoud studies	36.1	17.3	27.1
beroepsperspectieven	4.2	5.3	4.7
goede reputatie universiteit	6.9	8.3	7.6
dicht bij huis/ goed bereikbaar	11.1	16.5	13.7
sfeer universiteit	7.6	5.3	6.5
leuke stad	15.3	18.8	17.0
ouders,fam. hebben er ook gestudeerd	1.4	.8	1.1
anders	10.4	12.0	11.1
	-----	-----	-----
	100.0	100.0	100.0

Tabel 15, Argumenten om niet naar een bepaalde universiteit te gaan

	Decanen Percent	Leraren Percent	Totaal Percent
weet niet	6.9	14.3	10.5
beperkt studieaanbod	6.3	13.5	9.7
onbekendheid	3.5	3.8	3.6
slechte reputatie univers (onderz/onderw)	1.4	2.3	1.8
ver van huis/ moeilijk bereikbaar	38.9	21.8	30.7
te massaal	2.8	5.3	4.0
geen leuke stad	16.7	15.8	16.2
moeilijk kamers vinden	2.8	3.0	2.9
anders	20.1	20.3	20.2
	-----	-----	-----
	100.0	100.0	100.0

Tabel 16, Waarover zou u meer informatie willen hebben?

	Decanen Percent	Leraren Percent	Totaal Percent
weet niet	2.8	2.3	2.5
geen inform. behoefte	70.8	61.7	66.4
wil zelf komen kijken bij LUW	8.3	1.5	5.1
beknopt studie-specif. voorl.mat.	4.9	9.0	6.9
totaaloverzicht van studiericht.	8.3	19.5	13.7
sfeer op universiteit, type studenten	.7	.0	.4
beroepsperspectieven	.0	.8	.4
anders	4.2	3.0	3.6
missing	.0	2.3	1.1
	-----	-----	-----
	100.0	100.0	100.0

Tabel 17, Gespreksonderwerp van leraren met leerling

	Frequentie	Percent
NVT/ nooit met iemand gesproken	55	41.4
inhoud studierichtingen	19	14.3
zwaarte van studie	13	9.8
kwaliteit onderwijs	3	2.3
sfeer op universiteit	2	1.5
beroepsperspectieven	6	4.5
LUW algemeen/ Div. mogelijkheden	18	13.5
anders	17	12.8
	-----	-----
Totaal	133	100.0

Tabel 18, Kenmerken onderzoekspopulatie: LUW studenten

	Frequentie	Percent
Geslacht:		
man	246	55,2
vrouw	200	44,8
Leeftijd:		
19 t/m 24 jaar	392	87,9
25 t/m 29 jaar	52	11,7
30 en ouder	2	0,5
Propaedeuse afgerond?		
Ja	246	55,2
Nee	178	39,9
Onbekend	2	0,5

Tabel 19, Studierichtingen van LUW-studenten

Value Label	Steekproef Frequentie	Percent	Huidige verdeling Aantal studenten
Agrarische economie	32	7.2	98
Agrosysteemkunde	5	1.1	14
Bodem, water en atmo	24	5.4	37
Biologie	31	7.0	64
Bioprocestechnologie	24	5.4	64
Bosbouw	11	2.5	34
Huishoud en consumenten	27	6.1	55
Landbouwplantenteelt	11	2.5	14
Landinrichtingsweten	26	5.8	65
Landbouwtechniek	13	2.9	20
Levensmiddelentechno	43	9.6	97
Milieuhygiëne	58	13.0	95
Moleculaire wetensch	18	4.0	57
Plantenveredeling	18	4.0	38
Plantenziektenkunde	6	1.3	16
Rurale ontwikkelings	10	2.2	??
Tropisch landgebruik	30	6.7	??
Tuinbouw	11	2.5	20
Voeding van de mens	18	4.0	54
Zoötechniek	27	6.1	64
Anders	3	.7	
	----	----	
Totaal	466	100.0	

Tabel 20, Voordelen wonen Wageningen (LUW-studenten)

	Eerste antwoord		Meerdere antwoorden ¹	
	Frequentie	Percent	Frequentie	Percent
Gezellige stad	59	13.2	159	20.1
Woont/woonde daar al	6	1.3	8	1.0
Bekenden studeren daar	13	2.9	77	9.7
Alles is in de buurt	246	55.2	302	38.0
Mooie omgeving	13	2.9	34	4.3
Goede sportfaciliteiten	3	.7	27	3.4
Leuke studentenverenigingen	7	1.6	41	5.1
Leuk uitgaan	4	.9	32	4.0
Is niet te groot, niet te klein	16	3.6	42	5.2
Ziet geen voordelen	15	3.4	15	1.9
Anders	21	4.7	48	6.1
Weet niet/geen antwoord	8	1.8	8	1.0
NVT	35	7.8	35	Missing ²
	----	----	----	----
Totaal	446	100.0	828	100.0

¹ In principe konden respondenten meerdere antwoorden geven (max. 5). In de eerste kolom staan de frequenties van aspecten die als eerste zijn geantwoord. In de tweede kolom zijn alle antwoorden bij elkaar opgeteld en komen we daardoor boven de 446 uit.

² Missing cases zijn die mensen die niet in Wageningen of omgeving wonen.

Tabel 21, Nadelen wonen in Wageningen (LUW-studenten)

	Eerste antwoord		Meerdere antwoorden	
	Frequentie	Percent	Frequentie	Percent
Ongezellige stad	5	1.1	6	1.3
Teveel sociale controle	11	2.5	17	3.6
Te kleine stad	68	15.2	83	17.7
Moeilijk een kamer te krijgen	14	3.1	18	3.8
Niet leuk om uit te gaan	6	1.3	13	2.8
Slecht bereikbaar met o.v.	99	22.2	114	24.4
Ken er niemand	1	.2	1	0.2
Geen nadelen	153	34.3	155	33.1
Anders	40	9.0	47	10.0
Weet niet/geen antwoord	14	3.1	14	3.0
NVT	35	7.8	35	Missing
	-----	-----	-----	-----
Total	446	100.0	503	100.0

Tabel 22, Over welk aspect hebt u pos.geluiden gehoord (LUW-studenten)

	Eerste antwoord		Meerdere antwoorden	
	Frequentie	Percent	Frequentie	Percent
Toekomst. in de landbouw	20	8.6	30	7.9
De stad Wageningen	31	13.4	55	14.5
Kamervoorzieningen in Wag.	2	.9	10	2.6
Sfeer op de LUW	46	19.8	73	19.2
Beroepsperspectief opleid.	24	10.3	52	13.7
Kwaliteit van onderwijs	51	22.0	81	21.3
Kwaliteit van onderzoek	15	6.5	21	5.5
Anders	42	18.1	57	15.0
Weet niet (meer)/geen	1	.4	1	0.3
NVT	214	Missing	214	Missing
	-----	-----	-----	-----
Totaal	446	100.0	594	100.0

Tabel 23, Over welk aspect heeft u negatieve geluiden gehoord (LUW-studenten)?

	Eerste antwoord		Meerdere antwoorden	
	Frequentie	Percent	Frequentie	Percent
Toekomst. in de landbouw	7	6.1	8	6.3
De stad Wageningen	18	15.7	21	16.5
Sfeer op de LUW	13	11.3	16	12.6
Beroepsperspectief opleiding	11	9.6	11	8.7
Kwaliteit van onderwijs	9	7.8	10	7.9
Kwaliteit van onderzoek	1	.9	1	0.8
Anders	56	48.7	60	47.2
NVT	331	Missing	331	Missing
	-----	-----	-----	-----
Totaal	446	100.0	458	100.0

Tabel 24, Van wie positieve geluiden gehoord (LUW-studenten)?

	Eerste antwoord		Meerdere antwoorden	
	Frequentie	Percent	Frequentie	Percent
Leerkrachten	14	6.0	14	5.7
Decanen/mentoren	13	5.6	13	5.3
Beroepskeuzevoorlicht	2	.9	2	0.8
Familielid die er zi	27	11.6	29	11.8
Vriend/kennis die er	124	53.4	125	50.8
Ouders	10	4.3	11	4.5
Broers/zussen	8	3.4	11	4.5
Andere familieleden	6	2.6	8	3.3
Media (krant/tijdschr	11	4.7	13	5.3
Anders	13	5.6	15	6.1
Niet door anderen ge	2	.9	2	0.8
Weet niet (meer)/gee	2	.9	2	0.8
NVT	214	Missing	214	Missing
Totaal	446	100.0	460	100.0

Tabel 25, Van wie negatieve geluiden over LUW gehoord (LUW-studenten)?

	Eerste antwoord		Alle antwoorden	
	Frequentie	Percent	Frequentie	Percent
Leerkrachten	7	6.1	7	5.5
Decanen/mentoren	1	.9	1	0.8
Beroepskeuzevoorlicht	1	.9	1	0.8
Familielid die er zi	3	2.6	4	3.1
Vriend/kennis die er	47	40.9	47	37.0
Ouders	3	2.6	4	3.1
Andere familieleden	5	4.3	8	6.3
Media (krant/tijdschr	7	6.1	9	7.1
Anders	34	29.6	39	30.7
Niet door anderen ge	2	1.7	2	1.6
Weet niet (meer)/gee	5	4.3	5	3.9
NVT	331	Missing	331	Missing
Totaal	446	100.0	458	100.0

Tabel 26, Is voorlichting door LUW-studenten op de middelbare school zinvol (LUW-studenten)?

	Frequentie	Percent
Wel zinvol	408	92.1
Neutraal	16	3.6
Niet zinvol	13	2.9
Weet niet/geen antwo	6	1.4
NVT	3	Missing
Totaal	446	100.0

Tabel 27, Bent u bereid voorlichting te geven oude school (LUW-studenten)?

	Frequentie	Percent
Ja	258	63.1
Nee	132	32.3
Weet niet/geen antwo	19	4.6
NVT	37	Missing
	-----	-----
Totaal	446	100.0

Tabel 28, Is ondersteuning voor de voorlichting door LUW-studenten nodig (LUW-studenten)?

	Frequentie	Percent
Ja	253	86.6
Nee	37	12.7
Weet niet/geen antwo	2	.7
NVT	154	Missing
	-----	-----
Totaal	446	100.0

Tabel 29, Wat voor voorlichtingsmateriaal is als ondersteuning nodig (LUW-studenten)?

	Eerste antwoord		Alle antwoorden ³	
	Frequentie	Percent	Frequentie	Percent
Algemene folders	56	22.1	61	7.9
Folders met info per stud.r.	61	24.1	70	9.0
Algemeen én fold. per stud.r.	103	40.7	115	14.9
Video	10	4.0	38	4.9
Dia-s	14	5.5	66	8.6
Posters	2	.8	22	2.8
Anders	5	2.0	11	1.4
Weet niet/geen antwo	2	.8	2	0.3
NVT	193	Missing	193	Missing
	-----	-----	-----	-----
Totaal	446	100.0	771	100.0

³. Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk. Hierdoor is het totaal van de derde kolom meer dan 446.

Tabel 30, karakteristieken van LUW⁴ ⁵

Gem. score op contrast paren; Minimum linkerschaalwaarde = 1 Neutraal = 3	VWO-leerl., Groep A2+B, N = 296	Ouders Groep A2+B N = 260	Decanen N = 144	Leraren, N = 133	Maximale rechterschaalwaarde = 5.
Hoor je vaak van	2.7	2.5	2.4	2.7	Hoor je nooit van
Internationaal georiënteerd	2.4	2.0	1.7	2.0	Nationaal georiënteerd
Breed opgeleid	3.5	3.6	3.7	3.8	Specialistisch opgeleid
Goede kwaliteit onderwijs	2.2	2.1	2.0	2.1	Slechte kwaliteit onderwijs
Op vernieuwing gericht	2.6	2.6	2.5	2.4	Niet op vernieuwing gericht
Sociaal wetenschappelijk	4.0	3.5	3.7	3.7	Natuurwetenschappelijk
Niet technisch	3.4	3.1	3.5	3.5	Technisch
Goede beroepsperspectieven	2.3	2.5	2.5	2.4	Slechte beroepsperspectieven
Flexibele studieprogramma's	2.8	2.9	2.6	2.9	Vaste studieprogramma's
Voor vrouwen	3.1	2.9	2.9	2.9	Voor mannen
Gezellig	2.6	2.6	2.4	2.6	Ongezellig
Praktisch	2.2	2.3	2.4	2.1	Theoretisch
Idealistisch	3.0	2.8	2.9	3.1	Zakelijk
Persoonlijk	2.7	2.6	2.5	2.7	Onpersoonlijk
Gericht op samenwerking	2.3	2.3	2.2	2.3	Rivaliteit
Knus	2.7	2.7	2.4	2.5	Kil
Opwindend	2.9	3.0	2.9	2.8	Sani
Modern	2.4	2.4	2.1	2.2	Ouderwets
Groep A2+B: Respondenten die een andere universiteit als eerste voorkeur hebben					

⁴ . Bij de scores is niet aangegeven welke verschillen significant zijn. Tussen de scores van de verschillende onderzoekspopulaties zijn (gepaarde) t-testen uitgevoerd, waaruit bleek dat verschillen van 0,2 of groter significant zijn ($p < 0,05$).

⁵ . Factor-analyse resulteerde in 5 factoren, die na rotatie een logisch indeling van de contrastparen lieten zien. De verklaarde variantie van deze 5 factoren bedroeg slechts 50 %, hetgeen onvoldoende is voor een zinvolle herindeling van de contrastparen. Om deze reden zijn de resultaten van de factor-analyse niet weergegeven in het onderzoeksverslag.

Tabel 31, karakteristieken van LUW⁶

Saldo gemiddelde score LUW minus score referentie universiteit	VWO-leerl., Groep A2+B, N = 296	Ouders Groep A2+B N = 260	Decanen N = 144	Leraren, N = 133	Maximale rechterschaal- waarde = 5.
Hoor je vaak van	+0,4	+0,5	+0,2	-0,2	Hoor je nooit van
Internationaal geori- enteerd	0,0	-0,2	-1,0	-0,7	Nationaal georiënteerd
Breed opgeleid	+0,4	+0,3	+0,7	+0,8	Specialistisch opgeleid
Goede kwaliteit onder- wijs	+0,4	+0,4	-0,2	-0,1	Slechte kwaliteit onder- wijs
Op vernieuwing gericht	+0,2	+0,2	0,0	-0,1	Niet op vernieuwing ge- richt
Sociaal wetenschappelijk	+0,7	+0,2	+1,0	+0,6	Natuurwetenschappelijk
Niet technisch	+0,2	-0,2	+1,0	+0,6	Technisch
Goede beroepsperspectie- ven	+0,3	+0,5	+0,1	+0,1	Slechte beroepsperspec- tieven
Vaste studieprogramma's	-0,1	-0,3	-0,2	-0,2	Vaste studieprogramma's
Voor vrouwen	0,0	0,0	0,0	-0,2	Voor mannen
Gezellig	+0,7	+0,3	0,0	+0,1	Ongezellig
Praktisch	-0,8	-0,3	-0,7	-1,0	Theoretisch
Idealistisch	-0,2	-0,4	-0,3	-0,2	Zakelijk
Persoonlijk	-0,1	+0,1	-0,4	-0,3	Onpersoonlijk
Gericht op samenwer- king	+0,1	+0,1	-0,4	-0,5	Rivaliteit
Knus	+0,1	-0,2	-0,4	-0,3	Kil
Opwindend	+0,5	+0,2	+0,1	-0,2	Saaï
Modern	+0,4	+0,4	-0,2	-0,1	Ouderwets
Groep A2+B: Respondenten die een andere universiteit als eerste voorkeur hebben					
Tussen haakjes staat het saldo van de scores van de LUW minus de scores van de referentie universiteit.					

⁶ Bij de scores is niet aangegeven welke verschillen significant zijn. Tussen de scores van de verschillende onderzoekspopulaties zijn (gepaarde) t-testen uitgevoerd, waaruit bleek dat verschillen van 0,2 of groter significant zijn ($p < 0,005$).